

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6600-9

ISSN 1512-6609

7-8

Sarajevo

juli-august 2019.

VOL. LXXXI • Str. 513-668

U ovom broju pišu:

Enes Karić • William C. Chittick • Malik Šljivo
• Nazif Garib • Ilma Delić • Omer Begić

| Sadržaj

Tefsir

519-528 Enes Karić • Jasni i nejasni āyāti Kur'āna

Izazivi vremena

529-540 William C. Chittick • Bog sve okružuje (islamski pogled na okolicu)

Fikh

541-548 Malik Šljivo • Zaruka (vjeridba) predbračni ugovor

549-562 Nazif Garib • Arbitraža

Kulturna baština

563-582 Ilma Delić • Čauševićeva korespondencija sa državnim zvaničnicima

583-604 Omer Begić • Nakšibendijske tekije u Bosni i Hercegovini

Službeni dio

607-620 Aktivnosti Sabora

621-667 Dekreti

| فهرست

موضوعات تفسيرية

٥٢٨-٥١٩ أنس كاريتش • المحكم والمتشابه من آيات القرآن الكريم

تحديات الزمان

٥٤٠-٥٢٩ ويليام جيتيك • الله محيط بكل شيء - نظرة الإسلام إلى البيئة

موضوعات فقهية

٥٤٨-٥٤١ مالك شليفو • الخطبة - الاتفاق ما قبل الزواج

٥٦٢-٥٤٩ ناظف غريب • التحكيم

تراث ثقافي

٥٨٢-٥٦٣ علمة دليتش • المراسلات بين جمال الدين شافيفيتش والشخصيات الرسمية في الدولة

٦٠٤-٥٨٣ عمر بيغيتش • الزوايا النقشبندية في البوسنة والهرسك

رسميات

٦٢٠-٦٠٧ نشاطات المجلس الاعلى

٦٦٧-٦٢١ قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

Tafsir

519-528 Enes Karic • Clear and Unclear Verses of the Qur'an

Challenges of Time

529-540 William C. Chittick • God Surrounds All
- Islamic View of the Environment

Fikh

541-548 Malik-ef. Sljivo • Engagement - Pre-marital Contract
549-562 Nazif Garib • Arbitration

Cultural Heritage

563-582 Ilma Delic • Causevic's Correspondence with State Officials
583-604 Omer Begic • Naqshbandi Tekkes in Bosnia-Herzegovina

The Official Part

607-620 The Activities of Sabor
621-667 Decrees

Jasni i nejasni āyāti Kur'āna

Enes Karić

redovni profesor tefsira na fakultetu islamskih nauka u sarajevu
eneskaric@yahoo.com

(Iz knjige "Hermeneutika zapadnih prijevoda Kur'āna".
Djelo je u pripremi)

Игнати́й Юлиа́нович Кра́чковский:

"Не знает его толкования никто, кроме Аллаха. И твердые в знаниях говорят: 'Мы уверовали в него; все - от нашего Господа'. Вспоминают только обладатели разума!"¹

Seyyed Hossein Nasr:

"And none know its interpretation save God and those firmly rooted in knowledge. They say: 'We believe in it; all is from our Lord.' And none remember, save those who possess intellect."²

1 "Niko ne zna njegovo [od Kur'āna] tumačenje osim Allaha. A oni koji su čvrsti u znanju, kažu: 'Mi vjerujemo u njega [u Kur'an]; sve je od našeg Gospoda'. A opomenu primaju samo oni koji se drže uma/razuma!" (3:7)

2 "I niko ne zna njegovo [od Kur'āna] tumačenje osim Boga i onih koji su čvrsto ukorijenjeni u znanju. Oni govore: 'Vjerujemo u Kur'an; sve je od našeg Gospodara.' I samo se opominju oni koji posjeduju intelekt." (3:7)

Sažetak

U ovom eseju autor raspravlja o različitim evropskim i zapadnim prijevodima sedmog āyata sūre *Āli 'Imrān* (3:7), odnosno o prevodenju dvije važne riječi Kur'āna: *muḥkamāt* i *mutašābihāt* (*jasnim* i *nejasnim* āyātima Kur'āna) na neke evropske jezike. Autor u ovom radu pokazuje da većina evropskih prevoditelja Kur'āna smatra da se 3:7., treba prevesti tako da se zaključi da "samo Bog znade značenja *nejasnih* ili *mutašābihāt* āyata".

Ključne riječi: Kur'ān, tumačenje Kur'āna, "jasni" i "nejasni" āyāti Kur'āna, prevodenje Kur'āna, razumijevanje Kur'āna.

Uvod

Ovom prilikom predmet naše pažnje biće ājet (*āyat*) iz trećeg poglavlja Kur'āna: *Imrānova porodica/Āli 'Imrān*, 3:7., koji u našem prijevodu glasi:

*"On je Taj Koji tebi Knjigu objavljuje,
u njoj ima razgovijetnih ājeta i oni su matica Knjige,
a drugi ājeti su nejasni!
Oni u čijim srcima je zastrana slijede onē nejasne iz nje, željni smutnje
i željni svoga tumačenja! A tumačenje njihovo samo Bog zna!
A oni koji su duboko u nauku zaronili govore:
'Mi vjerujemo u njih! Sve je od našega Gospodara!'
A samo oni umni opomenu prihvataju!"³*

Ovaj sedmi ājet (*āyat* - آية) treće sure *Imrānova porodica/Āli 'Imrān* (3:7), ovdje naveden u prijevodu u svojoj cjelini, u komentarima Kur'āna predmet je mnogih tumačenja. To što se odmah uočava iz tzv. vanjskog čitanja ājeta 3:7., jeste sljedeće:

A) Ājet 3:7., daje načelnu obavijest o osnovnoj podjeli Kur'āna u dvije cjeline, na jasne (*muḥkamāt* - مُحْكَمَات) i nejasne (*mutašābihāt* - مُتَشَابِهَات) ājete. Evropski prijevodi različito prevode kur'ānske riječi (*muḥkamāt* - مُحْكَمَات) i (*mutašābihāt* - مُتَشَابِهَات). Na to ćemo se osvrnuti u posebnom odjeljku ovog našega teksta.

3 Usp. Kur'ān, *Imrānova porodica/Āli 'Imrān*, 3:7.

B) U Kur'ānu se ni ovdje (3:7), niti drugdje, ne kaže, niti 'taksativno' pobraja, koji su to jasni (*muḥkamāt*), a koji su nejasni (*mutašābihāt*) āyāti.

C) Na ovom mjestu (3:7) u Kur'ānu se upoznaje ljude da glavninu (tj. *ummu l-kitāb* – أُمُّ الْكِتَابِ ili, u našem prijevodu, *Maticu Kur'āna*) sačinjavaju jasni āyāti.

D) Potom se āyatom 3:7., skreće pažnja da tzv. nejasne āyāte (*mutašābihāt*) slijede oni ljudi u čijim srcima je zastrana (*zayg* - زَيْغٌ) ili sklonost krivim tumačenjima; odnosno baš ti ljudi posežu za nejasnim āyātima zato što su željni smutnje (*al-fitnah* - الْفِتْنَةُ) i željni svoga ('neispravnog') tumačenja (*ta'wīl* - تَأْوِيلٌ).

E) Napokon, na kraju ovog āyata proglašava se sljedeće:

Wa mā ya'lamu ta'wīlahū illā 'llāhu wa r-rāsihūna fī l-'ilmi yaqūlūna āmannā bihī kullun min 'indi rabbīnā...

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا...

Naravno, ovaj dio Kur'āna (3:7) glasi ovako u originalu kad se (i ako se) donese bez kur'ānske interpunkcije. Praktički, bez te interpunkcije ovaj āyat je nerazumljiv. U tumačenjima ovoga mjesta iz Kur'āna, interpunkcija (koja ovdje jednostavno znači: logička podjela ili semantičko i logičko *partkulariziranje* ove cjeline Kur'āna) toliko je važna da daje, u osnovi, dva puta ili dva načina kako da se ovo mjesto iz Kur'āna shvati.

Upravo o glavnoj dihotomiji u razumijevanju ove alineje Kur'āna biće riječi na ovih nekoliko stranica koje slijede. Pritom ćemo se pozvati na tri ili četiri komentara Kur'āna, kao i na desetak evropskih i zapadnih prijevoda Kur'āna koji su, treba odmah reći, različito prevodili ovo mjesto (3:7).

Šta znače riječi 'muḥkamāt' i 'mutašābihāt'?

Idući kroz jedan broj zapadnih i evropskih prijevoda Kur'āna, '*muḥkamāt*' i '*mutašābihāt*' (preliminarno prevedeno: 'jasni' i 'nejasni' āyati ili alineje Kur'āna), uočava se da se ovaj par riječi prevodio gotovo uvijek u jednoj opozitnoj formi.

Ovdje ćemo donijeti jednu tabelu koja pokazuje kako su neki evropski i zapadni prevoditelji preveli riječi '*muḥkamāt*' i '*mutašābihāt*':

Seyyed Hossein Nasr: "...therein are signs determined" ["postoje /u Kur'ānu/ āyāti jasno određeni/utvrđeni"] - "and others symbolic" ["i drugi koji su simbolički /simboličkog značenja/].⁴

George Sale: "Some verses /are/ clear" ["neki āyāti su jasni"] - and others are parabolical" [a drugi āyāti su parbolički].⁵

Abdullah Yusuf Ali: "...verses basic or fundamental" ["āyāti koji su osnovni ili temeljni"] - "others are allegorical" ["drugi āyāti su alegorijski"].⁶

Mohammed Marmaduke Pickthall: "are clear revelations" ["jasne objave /Kur'āna/] - "and others (which are) allegorical" ["i drugi /āyāti/ koji su alegorijski"].⁷

A. B. Al-Mehri: "are verses (that are) precise" ["...su āyāti (koji su) precizni, jasno određeni"] - "and others unspecific" [i drugi /āyāti/ su neodređeni].⁸

Arthur John Arberry: "are verses clear" ["to su jasni āyāti"] - "and others ambiguous" ["a drugi āyāti su dvojbeni/dvosmisleni"].⁹

Rudi Paret: "...bestimmte Verse (w. Zeichen)" ["sigurni/nedvojbeni āyāti /tj. Znakovi/"] - "und andere, mehrdeutige" ["a drugi su dvojbeni/nejasni"].¹⁰

Max Henning: "eindeutig klare Verse" ["očito jasni āyāti/stavci"] - "und andere, Mehrdeutige" ["i drugi, mnogosmisleni/mnogostrani"].¹¹

Hartmut Bobzin: "Einiger seiner Verse sind klar zu deuten..." ["Neki od stavaka Kur'āna su jasni za tumačenje"] - "andere sind mehrfach deubar" ["druge je moguće tumačiti na mnogo načina"].¹²

Jacques Berque: "sont péremptoires" ["āyāti koji su odsječno jasni"] - "et tels autres ambigus" ["oni drugi koji su dvojbeni/dvosmisleni"].¹³

4 Seyyed Hossein Nasr, *The Study Quran*, p. 129.

5 *The Koran translated by George Sale*, made in the USA, izdanje Columbia, SC, 2019., p. cxlix.

6 *The Holy Qur'an*, translated by Abdullah Yusuf Ali, p. 39.

7 *The Meaning of the Glorious Koran*, An Explanatory Translation by Mohammed Marmaduke Pickthall, p. 63.

8 *The Qur'an*, English Translation, edited by A. B. al-Mehri, p. 41.

9 *The Koran Interpreted*, A Translation by A. J. Arberry, published by A Touchstone Book (by Simon and Schuster), New York, 1996., p. 73.

10 *Der Koran*, Übersetzung von Rudi Paret, S. 43.

11 *Der Koran, arabisch – deutsch*, Aus dem Arabischen von Max Henning, S. 50.

12 *Der Koran*, Neu übertragen von Hartmut Bobzin, S. 48.

13 *Le Coran, Essai de traduction*, Jacques Berque, Éditions Albin Michel, 2002., p. 70.

Игна́тий Юли́анович Кра́чко́вский: “в нем есть стихи, расположенные в порядке” [“u njemu su versovi ili āyāti dati redom”] - “и другие - сходные по смыслу” [“a drugi su sličnoga/naličnoga značenja /pa ih je teško razumjeti/].¹⁴

Иман Валерия Порохова: “... айаты в ней несут открытый смысл” [“āyāti u Kur'ānu koji nose jasno značenje/smisao”] - “Другие — скрыты в толковании своем” [“drugi /āyāti/ su skroviti u svome tumačenju”].¹⁵

Unatoč tome što u Kur'ānu nigdje nije izvršeno pobranje koji su to njegovi āyāti koji su *muḥkam*(āt), a koji su *mutašābih*(āt), ima mnogo komentatora Kur'āna koji su se upustili u specificiranje i jednih i drugih. Opće je mjesto u komentiranju Kur'āna da se *muḥkam*(āt)ima smatraju oni āyāti Kur'āna koji 1) su derogirajući, stavljaju van snage derogirane āyāte, 2) āyāti koji govore o vječnim općim moralnim načelima, zatim o namāzu/molitvi koji se vrše radi Jednoga Boga ili Jednome Bogu, o pravdi, istinoljubivosti, poniznosti, zatim su tu āyāti koji zabranjuju ubijanje, krađu, blud, nemoral, razvrat (sve religijske zajednice slijede ova načela), 3) āyāti koji govore o *ḥalālu* i *ḥarāmu*, 4) āyāti koji mogu imati samo jedno značenje naspram onih āyāta koji mogu imati više značenja, 5) kazivanja o minulim Božijim poslanicima, 6) āyāti koje učenici razumiju, naspram onih koje ne razumiju, npr. ne znaju kad će biti Smak svijeta, 7) āyāti koji govore o onome što je po sebi jasno običnim ljudima, i za čije razumijevanje ne treba obraćanje na nejasne āyāte (*mutašābihāt*), itd.¹⁶

Dakako, prema nekim komentatorima Kur'āna, u *mutašābihāt* (nejasne) āyāte spadaju svi āyāt izvan ovih pobrojanih, npr. *mutašābihāt* su “počeci sūra” (*awā'ilu s-suwar* – أَوَائِلُ السُّور), zatim sintagme Kur'āna kao što su “Božija Ruka” (*yadu'llāh* – يَدُ اللَّهِ), potom “Majka Knjige” ili “Glavna Knjiga” (*ummu l-kitāb* – أُمُّ الْكِتَابِ), itd. čije značenje je teško za razumjeti, itd. Ukratko, za razumijevanje *mutašābihāt* āyāta potrebno je veliko pregnuće uma kao i sagledavanje Kur'āna u cjelini. (Naravno, napomenimo još jednom: Sam Kur'ān nigdje ne daje popis āyāta koji bi ih razvrstao na one “jasne” i “nejasne”. Ovo spada u nadnaravnost Kur'āna. To znači: Za

14 КОРАН, Игна́тий Юли́анович Кра́чко́вский, str. 36.

15 Usp. <https://falaq.ru/> - (pristup stranici 12. august 2019.)

16 Usp. Seyyed Hossein Nasr, *The Study Quran*, p. 130.

učene ljude vrlo je mali opseg onih āyāta koji su “nejasni“. Ovim dragi Bog poziva da se Njegova knjiga stalno i pomno proučava!).

Samo Bog zna ‘nejasne’ āyāte!

Razumljivo, ima veliki broj evropskih prijevoda Kur'āna čiji prevoditelji smatraju da se riječi Kur'āna iz 3:7: *Wa mā ya'lamu ta'wilahū illā 'llāhu* – trebaju posmatrati zasebno i neovisno od teksta koji slijedi poslije. To znači: Značenje/tumačenje 'nejasnih āyāta Kur'āna' (*ta'wilu l-mutašābihāt* – تَأْوِيلُ الْمُتَشَابِهَاتِ), ili, pak, značenje/tumačenje cijeloga Kur'āna, znade samo Bog. Takvog tumačenjskog opredjeljenja drži se Ignatij Julijanovič Kračkovski. On kaže: “*He знает его толкования никто, кроме Аллаха.*“ (‘I njihovo tumačenje [tj. tumačenje (nejasnih) āyāta, ili, pak, tumačenje cijeloga Kur'āna] ne zna niko drugi osim Allāha!'). Sljedstveno ovome, tekst koji slijedi kasnije: *Wa r-rāsiḥūna fī l-'ilmi yaqūlūna āmannā bihī* - treba čitati kao posve novu cjelinu, kao neovisnu rečenicu: “*A oni koji su duboko u nauku poronuli govore: 'Mi vjerujemo u njih!'*” [u te nejasne āyāte, ili, mi vjerujemo u /cijeli/ Kur'an!].

U svome prijevodu ovog mjesta 3:7., Ignatij Julijanovič Kračkovski (Игнатий Юлианович Крачковский) slijedi tradicionalne škole u tumačenju Kur'āna. U vezi s ovim mjestom (3:7), to tradicionalno tumačenje Kur'āna može se ukratko sažeti u riječi: Bog objavljuje Kur'an, ili Bog je objavio Kur'an i, prema tome, samo Bog zna značenje/tumačenje (*ta'wil*) nejasnih āyāta, ili cijeloga Kur'āna. Ljudima, čovječanstvu, preostaje da u taj Božiji *ta'wil* (ili u Kur'an kao takav!) vjeruju. Očito je da ovo tradicionalno tumačenje zahtijeva da se iza riječi: *Wa mā ya'lamu ta'wilahū illā 'llāhu* (وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ) stavi tačka.

Veliki je broj evropskih prijevoda Kur'āna koji u prevođenju Kur'āna (3:7) slijede ovo *većinsko tradicionalno opredjeljenje*: Samo je Bog taj koji znade značenje 'nejasnih āyāta' Kur'āna, odnosno značenje Kur'āna kao cjeline. Ljudima, napose onima koji su 'duboko u nauku poronuli' preostaje da u to Božije znanje, ili u Kur'an – vjeruju.

Abdullah Yusuf Ali,¹⁷ upravo na tom tragu, daje prijevod stavka 3:7: “... but no one knows its hidden meaning except Allah. And those who are

¹⁷ The Holy Qur'an, translated by Abdullah Yusuf Ali, p. 39.

firmly grounded in knowledge say: 'We believe in the Book; the whole of it is from our Lord'.

Slavni prevoditelj Kur'āna, Mohammed Marmaduke Pickthall,¹⁸ postupa gotovo isto: "None knoweth its explanation save Allah. And those who are of sound instruction say: We believe therein; the whole is from our Lord..."

Mnogo hvaljeni literarni (književni) prijevod Kur'āna od Arthura Johna Arberryja,¹⁹ *The Koran Interpreted*, daje prijevod koji posve jasno priznaje da samo Bog zna značenje/tumačenje nejasnih āyāta Kur'āna, odnosno Kur'āna kao cjeline: "...and none knows its interpretation, save only God."

Napokon, i A. B. al-Mehri²⁰ (urednik jednog engleskog prijevoda Kur'āna), opredjeljuje se za prijevod koji potvrđuje da samo Bog znade prāvo tumačenje/značenje Kur'āna: "And no one knows its (true) interpretation except God. But those firm in knowledge say, "We believe in it. All [of it] is from our Lord..."

Osvrnemo li se na nekoliko njemačkih prijevoda, uočavamo da ih ima koji podržavaju prijevodnu orijentaciju "Samo Bog zna značenja 'nejasnih āyāta'", ljudi ih ne znaju. Rudi Paret,²¹ jedan od najvećih njemačkih prevoditelja i komentatora Kur'āna, daje sljedeći prijevod: "Aber niemand weiß es (wirklich) zu deuten außer Gott."

I Hartmut Bobzin²² slijedi opciju da "samo Bog zna značenje zakučastih i nejasnih āyāta" u Kur'ānu: "Doch nur Gott kennt dessen Deutung. Und die im Wissen fest gegründet sind, die sagen: "Wir glauben daran. Alles kommt von unserem Herrn." Max Henning²³ slijedi isti put, prema njegovom njemačkom prijevodu Kur'āna, značenje 'nejasnih āyāta' zna samo Bog: "Seine Deutung kennt jedoch niemand außer Allah".

I prijevod Kur'āna na francuskom od Jacquesa Berquea podržava prevođenje (i tumačenje) retka 3:7., u smislu da samo Bog zna značenje

18 *The Meaning of the Glorious KORAN*, An explanatory translation by Mohammed Marmaduke Pickthall, p. 63.

19 *The Koran Interpreted*, A Translation by A. J. Arberry, published by A Touchstone Book (by Simon and Schuster), New York, 1996., p. 73.

20 *The Qur'an, English translation*, Edited by A. B. al-Mehri, p. 41.

21 *Der Koran*, Übersetzung von Rudi Paret, S. 43.

22 *Der Koran*, Neu übertragen von Hartmut Bobzin, S. 48.

23 *Der Koran, arabisch – deutsch*, Aus dem Arabischen von Max Henning, S. 50.

'nejasnih āyāta', a da na ljudima ostaje vjerovanje u njih i da izjave "da sve dolazi od našega Gospodara" ("...alors que Dieu seul a la science de le déchiffrer, et que ceux de science bien assise se bornent à dire: "Nous y croyons: tout cela vient de notre Seigneur").²⁴

I učenici ljudi znaju značenje i tumačenje 'nejasnih āyāta'!

Na tragu obrade alineje iz 3:7., dolazimo do važnog pitanja: Da li i ljudi, oni koji su učenici, i koji su 'uronili u velika znanja' (*ar-rāsihūna fī l-'ilm* – الراسخون في العلم), znaju značenja i tumačenja 'nejasnih āyāta'?

U jednom pokušaju da se na ovo važno pitanje dā odgovor potrebno je iznova u originalu navesti "simfonijski" završetak alineje 3:7:

Wa mā ya'lamu ta'wilahū illā 'llāhu wa r-rāsihūna fī l-'ilmi yaqūlūna āmannā bihī kullun min 'indi rabbinā...

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا...

Oni komentatori i prevoditelji Kur'āna, koji smatraju da i učenici ljudi znaju značenje/tumačenje 'nejasnih āyāta' (*mutašābihāt*) imaju u vidu interpunkciju koja na tzv. *sastavan način* čita ovaj redak Kur'āna, to jest: *Značenje nejasnih āyāta zna Bog (kao) i oni koji su duboko u nauku/znanje poronuli...*

Praktički, na taj način je Seyyed Hossein Nasr (sa grupom svojih prevoditelja Kur'āna) preveo ključni dio āyata 3:7:

"And none know its interpretation save God and those firmly rooted in knowledge. They say: 'We believe in it; all is from our Lord.' And none remember, save those who possess intellect."

Kako se iz navedenog engleskog teksta jasno vidi, prema Seyyedu Hosseinu Nasru, ne samo Bog već i oni učenici, oni koji su 'čvrsto ili duboko u nauku poronuli' znaju značenje ili tumačenje *mutašābihāt* āyāta, odnosno značenje Kur'āna u cjelini.

Naravno, Seyyed Hossein Nasr je, za prijevodno rješenje koje je odabrao, našao uporište u mnogim komentarima Kur'āna. Jednako tako je postupila i ruska prevoditeljka Иман Валерия Порохова, koja je, također, u svome prijevodu ovog mjesta 3:7., ponudila prijevodno rješenje po kojem "i oni koji su duboko u nauku poronuli", također, znaju

²⁴ Le Coran, Essai de traduction, Jacques Berque, Éditions Albin Michel, 2002., p. 70.

tumačenje zakučastih, dvojbenih, nejasnih (*mutašābihāt*) āyāta. *Иман Валерия Порохова* svoj je prijevod 3:7., formulirala ovako:

“...Выискивая скрытое значенье,
Которое известно лишь Аллаху
И открывается лишь тем,
Которые глубоким знанием владеют.”²⁵

Navedeni redovi prijevoda 3:7., koji je na ruskom dala *Иман Валерия Порохова*, slobodnije prevedeni na bosanskom glase: “Ljudi [u čijim srcima je zastrana] idu za skrivenim značenjem (*mutašābihāt*), a koje je (ili što je) poznato samo Bogu i otvara se samo onima koji posjeduju duboko znanje.”

Naravno, kako smo već rekli, veliki broj klasičnih komentatora Kur'āna, od devetog do početka šesnaestog stoljeća po Isusu Kristu (ʿĪsāu al-Masīhu), ili negdje i nekako od Ibn Ġarir at-Ṭabarīja (umro 923.) do Ġalāluddīna as-Suyūṭīja (umro 1505.) pretežno su se opredjeljivali za mišljenje, tumačenjsku poziciju ili egzegetsko opredjeljenje da značenje i smisao tzv. *mutašābihāt* (nejasnih, zakučastih, dvojbenih) āyāta znade samo Bog. Dakako, mnogi klasični komentatori Kur'āna često navode i mišljenje da značenje *mutašābihāt* āyāta znadu i učenici ljudi, oni koji su “duboko u nauku poronuli” (*ar-rāsiḥūna fi l-ʿilmi*).

Krenemo li od Abū al-Hasana ʿAlīja Ibn Muḥammada Ibn Ḥabība *al-Māwardīja* (umro 1058.), vidimo kako navodi, kao jedno od mišljenja u tumačenju 3:7., da zajedno i “Bog i ljudi koji su duboko u nauku poronuli znaju značenja” *mutašābihāt* āyāta.²⁶

وَتَقْدِيرُهُ: أَنَّ الَّذِي يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ جَمِيعًا...

Abū al-Qāsim Maḥmūd ibn ʿUmar az-Zamahšarī (umro 1144.), u svome komentaru *al-Kaššāf*, navodi sljedeće riječi, kao jedno od mišljenja da i “oni učenici” znaju tumačenje, odnosno značenje, *mutašābihāt* āyāta:

أَيُّ لَا يَهْتَدِي إِلَى تَأْوِيلِهِ الْحَقُّ الَّذِي يَجِبُ أَنْ يُحْمَلَ عَلَيْهِ إِلَّا اللَّهُ وَعِبَادُهُ الَّذِينَ رَسَخُوا فِي الْعِلْمِ ...

“... *naimе, idu (smjeraju) ka istinskom tumačenju, po kojem se treba protumačiti [mutašābih āyat], samo Bog i oni Njegovi štovatelji koji su duboko poronuli u nauku...*”²⁷

25 Usp. <https://falaq.ru/>

26 Usp. *al-Māwardī*, I, §. 372.

27 *Az-Zamahšarī*, I, 366.

Prema Abu al-Fida'u 'Imādu d-Dīnu Ismā'ilu bin 'Umaru Ibn Kaṭīru (umro 1373), ipak, samo Bog znade tumačenje (značenje, smisao) tzv. mutašābihāt āyāta. Ibn Kaṭīr kaže:

... الرَّاسِخُونَ: أَنَّهُمْ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ لَا يَعْلَمُونَ تَأْوِيلَهُ ...

“[*Ar-Rāsiḥūn* – oni koji su duboko poronuli u nauku], to su oni koji vjeruju u Kur'an [ili u *mutašābihāt āyāte*], a ne znaju njegovo/njihovo tumačenje (značenje)...”²⁸

Ibn Kaṭīr potom donosi jednu izreku, za koju tvrdi da je od Muhammeda, a. s., a koja za Ibn Kaṭīra funkcionira i kao metodološko pravilo u razumijevanju odnosa između muḥkamāta (jasnih) āyāta i mutašābihāt (nejasnih) āyāta:

“Kur'an nije objavljen da bi jedan dio Kur'āna poricao drugi dio Kur'āna! Nego, što od Kur'āna razumijete, po tome radite/postupajte! A što vam je iz Kur'āna nerazumljivo, u to vjerujte...”²⁹

إِنَّ الْقُرْآنَ لَمْ يُنَزَّلْ لِيَكْذَبَ بَعْضُهُ بَعْضًا، فَمَا عَرَفْتُمْ مِنْهُ فَاعْمَلُوا بِهِ ،
وَمَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَامْنُوا بِهِ...

أنس كاريتش

المحکم والمتشابه من آیات القرآن الكريم

تتناول هذه المقالة مختلف الترجمات الأوروبية والغربية للآية السابعة من سورة آل عمران، أو بعبارة أدق، تتناول ترجمة كلمتي «المحكمات» و «المتشابهات» الهامتين إلى بعض اللغات الأوروبية. ويشير المؤلف في المقالة إلى أن معظم مترجمي القرآن الأوروبيين يرون أن هذه الآية يجب ترجمتها بعبارة تفيد أن الآيات المتشابهة في القرآن لا يعلم معناها إلا الله.

Enes Karić

Clear and Unclear Verses of the Qur'an

Summary

In this essay, the author discusses the various European and Western translations of the seventh āyah of the sūrah Ālu 'Imrān (3: 7), that is, the translation of two important words of the Qur'an: muḥkamāt and mutashābihāt (clear and unclear verses of the Qur'an) into some European languages. The author shows in this paper that most European translators of the Qur'an believe that 3: 7 should be translated so that it is understood that «only God knows the meanings of the vague or mutashābihāt āyāta.»

²⁸ Ibn Kaṭīr, *Tafsīru l-qur'āni l-'aẓīm*, I, izd. Erfaan, Kuwait, 1996., I, 453.

²⁹ Ibn Kaṭīr, I, 453.

Bog sve okružuje islamski pogled na okolicu¹

William C. Chittick

S engleskog preveo: Haris Dubravac

Pokušavajući razumjeti islamski pogled na okolicu, moramo započeti s pitanjem kako je islam tradicionalno razmatrao dotični pojam. Kako se kaže “okolica” na jeziku Kur’ana? Koji bi se pojmovi koristili da je u pitanju Kairo ili Isfahan iz četrnaestog stoljeća? Bez sumnje, moguće je smisleno prevesti riječ “okolica” na savremene jezike islamskog svijeta, kao što su arapski, turski, perzijski i urdu, ali to nije zato što je taj pojam, kako se trenutno razumijeva, uvijek postojao u ovim jezicima. Razlog za to je očigledan: naše naročito gledište o okolici razvilo se zajedno s modernom naukom; čak bi i u engleskom bilo teško naći prije devetnaestog stoljeća taj pojam koji se koristi u svom današnjem značenju.² Može se reći da je “problem okolice”, u koji je Zapad znatno umiješan, nastao isključivo zbog razvoja nauke. Ukoliko postoje ozbiljni okolišni problemi i u određenim dijelovima muslimanskog svijeta, to nije zato što islamsko društvo živi u skladu sa svojim idealima i načelima; daleko od toga. Ono što se dogodilo jeste to da neislamski načini postupanja bijahu nametnuti okolnostima posljednjih dvjesto godina; drugim riječima, zapadni

^{1*} Izvor: William C. Chittick, *‘God surrounds all Things’: An Islamic Perspective on the Environment*, “The World & I”, vol. I, br. 6, juni 1986., str. 671–78.

² Najraniji primjer upotrebe riječi *environment* (okoliš) u smislu u kojem danas govorimo datira prema *Oxford English Dictionary*-u (*Oksfordski rječnik engleskog jezika*) iz 1827. godine.

okolišni problemi bijahu uvezeni uz zapadnu tehnologiju i tehnološko znanje. Tradicionalni islam se nikada ranije nije suočio s ekološkim katastrofama velikih razmjera uzrokovanim ljudskim djelovanjem ili čak s takvom mogućnošću, tako da islam nikada nije morao sačiniti onakve pojmove vezane za okolicu kakve Zapad poznaje.

S ovim uvodnim napomenama okrenut ćemo se Kur'anu, konačnom autoritetu za sva islamska gledišta, te istražiti da li se tu nalaze neki pojmovi koji ukazuju na to kako bi tradicionalni musliman razumio englesku riječ *environment* (okolica). Važan kur'anski izraz koji blisko odgovara doslovnom značenju tog pojma jeste *ihatah* (okruživati). U četiri stavka on ukazuje na Džehennem, za koji se kaže da okružuje nevjernike. Najznačajnije za naše potrebe jeste to da se u većini stavaka gdje se pojavljuje ukazuje na Boga, Koji *okružuje nevjernike* (2:19).^{3*} Nadalje: *Gospodar moj okružuje ono što radite* (11:92); ili: *Bog sve okružuje* (4:126; usp. 41:54).

Za islamsko mišljenje svojstveno je da započinje svaku raspravu s Bogom, baš kao što svaka knjiga koju napiše tradicionalni musliman otpočinje s izrazom "u ime Boga, Svemilosnog, Svesamilosnog". Ukratko, osnova svih islamskih načina sagledavanja stvari je prvi šehadet, odnosno svjedočenje vjere: "Nema boga osim Boga". Sve ostalo ovisi o ovom iskazu koji je jedna činjenica o kojoj uopće ne može biti sumnje budući da leži u srcu kur'anske objave te određuje samu prirodu stvarnosti. Stoga, kur'anski iskaz da *Bog sve okružuje* predstavlja prikladnu polaznu tačku za svaki pokušaj da se razumije islamsko stajalište o okolici; u krajnjem, on znači da je Bog naša okolica. Zapravo, *El-Muhit*, Božije ime koje se nalazi u Kur'anu je izvedeno iz riječi o kojoj se raspravlja, označava upravo to da je Bog Onaj Koji okružuje, odnosno Okružilac. (Ono je gotovo istoznačno s jednim drugim kur'anskim božanskim imenom, *El-Vasi'* (Sveobuhvatni) – pojam koji se često javlja zajedno s imenom *El-'Alim* (Sveznajući); jer, prema Kur'anu, Bog *obuhvaća sve stvari u milosti i znajući* [40:7; usp. 6:80, 7:89, 20:98].)

3 Kur'anske stavke smo prevodili iz ovoga teksta kako bi nakana autora, na nekim mjestima prilikom navođenja stavaka, lakše došla do izražaja – *nap. prev.*

Ako je Bog naša krajnja okolica, šta je naša neposredna okolica? Jedan od kur'anskih odgovora jeste Bog, jer *Bogu pripadaju Istok i Zapad; kuda god se okrenete, tamo je Lice Božije; Bog je Sveobuhvatni i Sveznajući* (2:115). Ili pak, *On je Prvi i Posljednji, Vanjski i Unutarnji* (57:3). Ovo gledište se razmatra u sufizmu, odnosno islamskom misticizmu, ali ovdje nema potrebe ulaziti u prefinjene metafizičke poglede sufija. Postoje i drugi kur'anski odgovori na isto pitanje. Naprimjer, Kur'an naziva naše neposredno okruženje *ovaj svijet* (*ed-dunja*, doslovno: ono što je blizu), pojam koji je u suprotnosti s pojmom *el-ahireh* (budući svijet); spomenuti jedan od ova dva pojma znači podrazumijevati drugi. U mnogim odlomcima Kur'an ističe da je budući svijet daleko bolje mjesto od ovog svijeta i da ćemo se tamo susresti s Bogom. Mi smo došli na ovaj svijet nakon što bijasmo s Bogom, živimo u ovom svijetu okruženim Bogom i ponovno ćemo Ga sresti na budućem svijetu. *Bog potiče stvaranje*, kaže Kur'an, *zatim ga ponovno vraća* (10:34).⁴

Drugi kur'anski pojam za našu neposrednu okolicu jeste *el-erd* (Zemlja). Primijetite da je taj pojam, poput izraza *ovaj svijet*, korelativan, pošto ga obično prati, i u svakom slučaju podrazumijeva, pojam *nebesa*. Mnogi tumači smatraju da izraz *nebesa i Zemlja* ukazuje na dvije osnovne vrste stvorenja, duhovno i tjelesno, odnosno vidljivo i nevidljivo. *Stavovnici nebesa* su meleki, koji su načinjeni od inteligibilne svjetlosti a borave u Božijoj blizini.

Oba ova para korelativnih pojmova – *ovaj svijet i budući svijet* i *nebesa i Zemlja* – ukazuju na *kosmos* (*el-'alem*) koji se također prevodi kao *svijet*, odnosno *univerzum* i definira kao *ono što je drukčije od Boga*.⁵ Prvi skup pojmova, *ovaj svijet i budući*, opisuje kosmos u smislu njegova postajanja, odnosno njegovog vremenskog ustrojstva, tj. u smislu njegovog

4 Povratak Bogu (*el-me'ad*) je treće od tri islamska doktrinarna načela, nakon Božanskog Jedinstva i Vjerovjesništva. Usp.: W. Chittick, "Eschatology", u: *Islamic Spirituality: Foundations* (svezak 19. *World Spirituality-a*), uredio S.H. Nasr (New York: Crossroad, uskoro izlazi iz štampe [ovaj tekst je objavljen u junu 1986. godine – nap. prev.]).

5 Ovaj pojam pojavljuje se u Kur'anu samo u obliku množine, '*alemin* (u 73 slučaja), a među tumačima postoji rasprava o tome šta tačno znači; najčešće se *svjetovi* tumači u značenju svih svjetova koje stvori Bog ili svih žitelja svijeta, tj. stvaranja. U svakom slučaju, dotični pojam često se određuje kao ovdje i u tom značenju se uspoređuje s drugim kur'anskim pojmovima, kao što su *stvaranje* (*halk*; ovaj pojam se može također staviti nasuprot pojmu *emr*, pri čemu ukazuje na tjelesni svijet spram duhovnog svijeta).

trenutnog i krajnjeg položaja. Drugi skup opisuje kosmos u smislu njegovog nepromjenjivog, odnosno prostornog položaja.

Naglasak islama na prvenstvu i krajnosti Božije stvarnosti te na Njegovoj apsolutnoj moći nad svime što stvara znači da kosmos, ma kako pojmljen, mora biti povezan sa svojim Stvaraocem kako bi ga se moglo ispravno razumijevati. Čak i ako je naša jedina briga u 1984. godini okolica naše Zemlje, njeno stanje možemo jedino razumjeti u kontekstu *svega* što upravo Bog okružuje. Štaviše, do sada bi trebalo biti jasno da u islamskoj perspektivi duhovni svijet obuhvaća i okružuje fizički svijet; on stoji iznad nas, između nas i Boga, i kako ispred tako i iza nas, još jednom između nas i Boga, Koji je Posljednji kao što je i Prvi. Kada napustimo našu neposrednu okolicu bilo kroz uzdignuće do duhovnog svijeta ovdje i sada bilo posredstvom fizičke smrti, mi ulazimo u jednu duhovnu okolicu koju okružuje tjelesni svijet a zauzvrat je okružena božanskim.

Ukratko, islamsko gledište o okolici proisteći će potpuno iz islamskog gledišta o Bogu i kosmosu. Povrh toga, kao što je bjelodano, naš odnos prema okolici je od temeljne važnosti. Prije svega, mi ljudi smo ti koji poremetismo ravnotežu u okolici. To bi značilo da više ne živimo u skladu s onim što nas okružuje; mi uništavamo primjeren odnos između čovjeka i kosmosa i, jednako tako, između čovjeka i Boga, odnosno između Onoga Koji okružuje (*El-Muhit*) i onoga što se okružuje (*el-muhat*).

Šta je onda čovjek? Kako je moguće da ljudska bića, među svim stvorenjima, remete odnos između kosmosa i njegova Tvorca? Da bismo razumjeli situaciju u okruženju u kojem živimo, prvo moramo razumjeti sebe. Stoga su pitanja koja postavlja problem okolice središnja pitanja o kojima raspravlja islam kao i većina drugih religija: šta je priroda stvarnosti? Kakav je čovjekov odnos prema njoj? Šta je svrha života? Gledano s ove tačke gledišta, zadatak ocrtavanja islamskog gledišta o okolici svodi se na obrazlaganje svih učenja islama o Bogu, čovjeku i kosmosu. Ovdje mogu tek započeti ovaj zadatak ukazujući na neke od osnovnih pojmova i koncepata kur'anskog svjetonazora.

Božiji znaci

Kur'anski pojam *ajeh* (znak, obilježje) ukazuje na sve što daje obavijesti o Bogu. Ovaj pojam danas je dobro poznat na Zapadu po izrazu *ajato-llah* (Božiji znak), a koji se u ovom stoljeću počeo koristiti za određene religijske vođe u Iranu (ovdje nije riječ o tome da li s pravom ili bez; neka samo bude napomenuto da, prema kur'anskom stajalištu, strogo govoreći, svaka pojedina stvar u univerzumu jeste Božiji znak uključujući i samog Šejtana). Pojam *ajeh*, u jednini i množini, koristi se u Kur'anu gotovo četiri stotine puta. Općenito, mogu se raspoznati dvije vrste znakova, natprirodni (ili oni koji pripadaju Objavi) i prirodni. U prvu kategoriju mogu se uključiti čuda i božanska uplitanja, spisi objavljeni preko vjerovjesnika, sam Kur'an, tačnije svaki njegov stavak. U kategoriju prirodnih znakova mogu se uključiti svi objekti u prirodnom svijetu, kao što su Sunce, Mjesec, zvijezde, drveće i životinje, te isto tako svaki događaj koji se odvija i svaki obrazac i zakon koji se može razaznati u ovom svijetu, kao što je činjenica da Sunce izlazi svakog jutra.

Prema islamskom pogledu na kosmos, znaci ne predstavljaju dvije ili više različitih vrsta stvari; prirodno i natprirodno se miješaju pa postaju nerazdvojni. Božansko samoobjavljenje je unutarnja dimenzija stvarnosti; ona se može opažati u religijskom i natprirodnom kontekstu, odnosno u nereligijskom i prirodnom kontekstu, ali oba konteksta se uklapaju u veće okvire – prvi onaj od kosmosa a drugi Božiji; dvije prvobitne okolice o kojima smo ranije govorili. Drugim riječima, prirodni svijet se u osnovi ne razlikuje od natprirodnog svijeta; prirodne stvari se nikada ne mogu posmatrati kao obični predmeti niti se može smatrati da se natprirodni znaci i čuda pojavljuju izvan prirodnog svijeta. Svaka pojedina stvar i svaki pojedini događaj, prirodnog ili natprirodnog porijekla, jeste Božije stvaranje i Božiji znak; prema svakome se mora postupati uz odgovarajuće poštovanje i prisjećanje (*zikr*).

Ovdje valja ponoviti da islam ubraja u kosmos ne samo svijet koji možemo vidjeti (*eš-šehadeh*) – odnosno, u načelu možemo vidjeti ako bismo bili na pravom mjestu u pravo vrijeme i imali prave sprave – već i nevidljivi svijet (*el-gajb*), koji uključuje natprirodna bića kao što su meleki te je na ontološkom nivou bliži Bogu od vidljivog svijeta. Pored toga,

meleki i druga nevidljiva bića su u toj mjeri dio islamskog svjetonazora da naša neposredna okolica nije i ne može biti zatvoren sistem, odvojen od nevidljivih utjecaja, bilo melekanskih ili božanskih. Vidljivi svijet je glumište unutar kojeg se prikazuju više zbilje; on se nikada ne može razmatrati odvojeno od zahtjeva koje nam ove više zbilje upućuju:

Tvoj Gospodar je objavio pčelama, govoreći: "Uzmi sebi od planina, kuća i drveća i od onoga što grade. Zatim, jedi od svakovrsnih plodova i slijedi putove svoga Gospodara, kojima je lahko ići." Potom iz njihovih trbuha izlazi piće različitih boja u kojem je lijek ljudima. Zasižno, u tome je znak za ljude koji razmišljaju. (16:68–69)

*Zar oni ne vide zemlju, koliko činimo da iz nje niče od svake plemenite vrste? Zasižno, u tome je znak, ali većina njih ne vjeruje. (26:7–8)*⁶

Čovjekovo namjesništvo

Božiji znaci – oni iz Objave ili oni iz prirodnog svijeta – jesu usmjereni ka čovjeku. U navedenim stavicama i u brojnim drugim odlomcima, Kur'an ukazuje na znake, a zatim traži od ljudi da razmišljaju i promišljaju o njima, upozoravajući one koji ih zanemaruju i poriču na bolnu džehennemsku kaznu. Božiji poslanici dođoše podsjetiti (*tezkir*) čovjeka na Boga, pa je čovjekova dužnost da Ga se prisjeća (*zikr*). Ukratko, samo ljudska bića među stvorenjima (s jednim izuzetkom – džinima) jesu pozvani da proučavaju znake Božije.

Stoga, čovjek može ali ne mora poslušati. Jedino on ima izbor da li će se prisjećati Boga. *Sve što je na nebesima i na Zemlji slavi Boga (57:1, 59:1 itd.)*, kaže Kur'an, upravo zato što su sve stvari Njegovi znaci. Ponovno: *Zar ne vidiš kako se Bogu klanjaju svi koji su na nebesima i svi koji su na Zemlji, Sunce i Mjesec, zvijezde i planine, drveće i zvijeri i mnogi od ljudi? (22:18)* Tako da samo čovječanstvo može izabrati da se ne klanja Bogu – a ova činjenica, možda paradoksalno, jeste jedan od najvećih Božijih

6 Neki od ovih stavaka se navode u: Fazlur Rahman, *Major Themes of the Koran* (Minneapolis i Chicago: Bibliotheca Islamica, 1980), posebno poglavlje 4, "Nature" i poglavlje 5, "Prophethood and Revelation." No, zainteresirani čitalac će možda smatrati korisnijim pregledati prijevod Kur'ana; Arberryjev prijevod *Koran Interpreted* (London: Oxford University Press, 1964) se naročito preporučuje jer, za razliku od nekih drugih prevodilaca, Arberry dosljedno prevodi riječ *ajeh* kao *sign* (znak), ne mijenjajući ovaj engleski pojam kako bi pristajao kontekstu.

znakova, jer jedino biće stvoreno na Božiju sliku ("na Njegov oblik", odnosno "na oblik Svemilosnog", kao što je rekao Vjerovjesnik) može imati sposobnost da Ga poriče. Sudjelujući u Božijem znanju i slobodnoj volji, čovjek se može postaviti kao božić. Čini se da Kur'an na ovo smjera kada kaže: *Bogu se klanjaju svi koji su na nebesima i na Zemlji, voljno ili nevoljno, kao i njihove sjenke u jutrima i na večerima* (13:15; usp. 3:83). Bilo da se neko ljudsko biće klanja voljno Bogu ili ne, ono je i dalje znak Božiji, pa Ga otuda slavi.

Dar slobodne volje je barem djelimično ono na šta Kur'an ukazuje kada govori o "Povjerenju" koje je Bog dodijelio čovječanstvu: *Mi smo ponudili Povjerenje nebesima i Zemlji i planinama, ali su odbili da ga ponesu te su ga se pobojali; a ponio ga je čovjek. Zasigurno, on je grešan, veoma lahkomislen* (33:72). Činjenica da je čovjek *grešan, veoma lahkomislen* očigledno ukazuje na njegovo iznevjeravanje Božijeg povjerenja.

Većina autoriteta poistovjećuje povjerenje ponuđeno čovjeku sa "zavjetom Elest", kada su čeljad Ademova, prije njihovog fizičkog stvaranja, posvjedočila Božije gospodarstvo nad njima – ...*da ne biste rekli na Dan proživljenja: „Što se nas tiče, nismo za to hajali“* (7:172). Zauzvrat, ovaj zavjet je povezan s činjenicom da su Adem i njegovi pravični potomci bili učinjeni Božijim namjesnicima (*halifeh*), odnosno predstavnicima na Zemlji. Prema kur'anskom kazivanju (2:30 i dalje), Bog je rekao melelima da će postaviti namjesnika na Zemlji, ali su oni negodovali da će taj namjesnik *nered činiti i krv proljevati*. Tek kada su otkrili da je Adem poučen imenima svih stvari, dočim su oni sami posjedovali ograničeno znanje, prepoznali su Božiju mudrost u stvaranju tog namjesnika.

Činjenica da je Adem bio poučen imenima svih stvari ukazuje na posebnu prirodu njegove inteligencije i njegovu sposobnost da prepozna Božije znakove. Sam Bog je poučio Adema imenima (2:31); drugim riječima, Adem je naučio imena stvari u vidu njihove povezanosti s Bogom, a ne odvojenosti od Njega. Treba napomenuti da je ovim imenima podučen Adem – a pod 'Adem', Kur'an bjelodano podrazumijeva čovječanstvo (usp. 7:10–11) – kada je na početku bio stvoren, u Božijoj blizini. Mnogi tumači ističu da su imena zbilje svih stvari, odnosno stvari kakve ih poznaje sam Bog. Islamsko izražavanje koncepta čovjeka kao

mikrokosmosa, odraza makrokosmosa (zbir svih stvari) u ogledalu, dije-
lom proizlazi iz takvog pogleda na ljudsku prirodu budući da ona sadrži
unutar sebe imena svih stvari. Na kraju, upravo se tih istih imena čovjek
"prisjeća" prepoznavajući i priznavajući Božije znakove; ustvari, on po-
tvrđuje prisni odnos koji postoji između svake stvari i njenog Stvaraoca,
ili, kako bi sufi je rekla, između oblika i značenja, vanjskog i unutarnjeg,
odnosno očitovanja i neočitovane stvarnosti. Istovremeno, potvrđuje da
je on sam na neki način istovjetan svim stvarima, jer njegovo znanje o
onome što je izvan njega proizlazi iz onoga što je u njemu samom. Dru-
gim riječima, činjenica da je Adem bio poučen svim imenima pokazuje
da on na jedan način sudjeluje posredstvom svoje odlike bivanja božan-
skom slikom u Božijem sveznanju.

Jedna od posljedica čovjekovog potencijalnog znanja o svim stvarima
jeste to što mu je data moć nad Božijim stvaranjem. Kur'an podsjeća
čovjeka da mu je Bog podredio (*teshir*) stvorenja u kosmosu; ovo podre-
đivanje je samo po sebi jedan od Božijih očiglednih znakova:

Zar ne vidiš kako vam Bog podredi sve što je na Zemlji? (22:65)

*Zar ne vidiš kako vam Bog podredi šta god je na nebesima i na Zemlji i
da vas obasu Svojim blagodatima, vanjskim i unutarnjim?* (31:20)

Kur'an kazuje kako je Bog naredio melekima da se poklone Ademu
(2:34); ovo je povezano s činjenicom da je *sve* na nebesima i na Zemlji
podređeno čovjeku, čak i stanovnici nevidljivog svijeta.

Mikrokosmos i makrokosmos su ujedinjeni pomoću božanske veze
koja je bila uspostavljena onda kada je Bog stvorio čovjeka, Svoga namjesnika, na Vlastitu sliku. Očigledan smisao ove kur'anske antropologi-
je jeste da među stvorenjima jedino čovjek može uništiti Zemlju.⁷ Ipak,
čovjek je vezan za Zemlju u jednoj prisnoj povezanosti, tako da vanj-
sko stanje kosmosa odražava unutarnje stanje njegove svijesti. Subjekt i
objekt su nerazdvojni, iako prvi preuzima aktivnu ulogu. Stoga "bolest"

7 Iako je čovjek "aktivan" u odnosu na prirodu u svojoj ulozi namjesnika (bilo da je ispunjava ili ne), on je "pasivan" utoliko što očituje Božije znakove, pa time igra objavljujuću ulogu. Premda je čovjek čuvar prirode, on isto tako ima potrebu za mudrošću koju mu ona saopćava kako bi dostigao potpuno savršenstvo ljudskog stanja. Upravo se u učenju o "znacima" mogu naći bliske paralele između islamskog pogleda na prirodu i crvenoinđijanskog koncepta da čovjek mora učiti od svih živih bića.

jedne strane ove veze može biti samo znak bolesti druge strane, dok odgovornost za "nered" ostaje na aktivnom učesniku.

Sada treba odgovoriti na ključno pitanje: kako u praksi čovjek može nositi povjerenje? Kako može biti savršeni namjesnik koji ne čini nered na Zemlji, već naprotiv, uspostavlja mir i ravnotežu? Da bi odgovorili na ovo pitanje, moramo razmotriti jednu drugu dimenziju kur'anskog koncepta ljudske prirode.

Božiji sluga

Reći da Kur'an izdvaja Adema i njegove potomke kao Božije namjesnike ne daje potpunu sliku kur'anske antropologije. Kao prvo, jasno je da nisu sva Ademova čeljad kadra djelovati kao istinski namjesnici; činjenje nereda i prolivanje krvi već su počeli s Kabilom. Od tada postoje ljudska bića koja ne uspijevaju živjeti u skladu s povjerenjem i koja zato čine nered na Zemlji. Zato se drugo ključno kur'ansko učenje o čovjekovom mjestu u kosmosu mora dodati konceptu "namjesništva" kako bi mogli dobiti potpuniju sliku kur'anskog pogleda na čovjeka. To je "sluganstvo" (*'ubudijeh*), svojstvo koje omogućava ljudskom biću da dostigne puninu svoje čovječnosti, pa da time postane Božiji namjesnik.⁸

Namjesnik koji vlada nad Zemljom ne čini to prema vlastitim hirovima, već po Božijoj naredbi; on je u stanju predstavljati Boga jer nadilazi ograničene, pojedinačne pobude te predaje svoju volju božanskoj volji. Otuda se naziva Božijim "slugom", odnosno "robom" (*'abd*). Sam vjerovjesnik Muhammed, a.s., koji je za muslimane najveći primjer ljudskog savršenstva, spominje se u dnevnim namazima kao *'abduhu ve resuluhu* – "Božiji sluga i Njegov poslanik". Prvo, Muhammed, a.s., je Božiji sluga; tek tada je osposobljen biti Njegov vjerovjesnik. To vrijedi i za one koji slijede Vjerovjesnika; prvo moraju biti Božije sluga, pa se tek onda mogu nadati da će biti Njegovi namjesnici. Čovjek ne može ponijeti Božije povjerenje a da Mu se ne pokori. Osnovni značaj ove ideje ukazuje se doslovnim značenjem riječi 'islam', tj. pokornost Bogu. Ukratko, ako je s jedne tačke gledišta čovjek bio stvoren da bude Božiji namjesnik, s

8 Oni koji su upoznati s islamskim mišljenjem prepoznat će da sam obrnuo uobičajeniji redoslijed stvari za potrebe ove rasprave.

druge tačke gledišta bio je stvoren da bude Njegov sluga: *Ne stvorih džine ni ljude*, veli Bog u Kur'anu, *osim da Mi služe* (51:56).⁹

Šta je onda *služenje Boga* koje je preduslov za nošenje povjerenja i postajanje Božijim namjesnikom? Jednostavno: pokornost Božijoj volji što se objavljuje u Kur'anu i Vjerovjesnikovom primjeru (Sunnet, odnosno *dobar primjer – usveh haseneh*, na koji se ukazuje u Kur'anu, 33:21). Druhim riječima, čovjek ne može predstavljati Boga na Zemlji bez slijeđenja Njegove objavljene religije. Ne slijediti Objavu znači zanemariti Božije očigledne znake i postati jedan od nevjernika.

Pojam 'nevjernik', odnosno 'bezbožnik' (*kafir*) jeste sam po sebi ključni kur'anski pojam; kao takav daje još jedan primjer toga kako muslimani razumijevaju ljudsku odgovornost u kosmosu i pred Bogom. Doslovno značenje pojma 'nevjerovanje' (*kufir*), koji se koristi u Kur'anu kao protuznačnica riječi 'vjera' (*iman*), nije "nedostatak vjere" već "pokrivanje blagodati koje se primaju", tj. nezahvalnost. Ideja čovjekove nezahvalnosti prema Bogu ukazuje na činjenicu da čovjek/sluga namjerno i svjesno prekida vezu između sebe i svoga Gospodara. Tako nas ona vraća na kur'ansko učenje o znacima: veliki grijeh nevjernika, odnosno nezahvalnih jeste taj da pokrivaju i skrivaju Božije znakove ne priznajući da je univerzum Njegovo glumište djelovanja i da su spisi Njegova uputa. Tretirati prirodni svijet i religije koje je Bog poslao s bilo čim osim s poštovanjem i zahvalnošću znači stupiti u redove nezahvalnih bezbožnika. A, kaže Bog u Kur'anu, *oni koji ne vjeruju u Božije znakove – njih čeka teška kazna* (3:4; usp. 2:39, 4:56, 5:10, 5:86, 22:57 itd.).

Prema dobro poznatoj kur'anskoj frazi, kazna koju Bog daje nevjernicima jeste da *gube i ovaj i onaj svijet* (22:11). Zaista, jedan od očiglednih Božijih znakova kojem se Kur'an često vraća jeste činjenica da je kroz historiju On uništavao nevjernike. *Putujte po zemlji*, naređuje Kur'an u nekoliko odlomaka, *i posmatrajte šta je bio kraj onih koji su uzvikivali laži* (3:137, 6:11, 16:36), ili *oni koji su počinili grijeh* (27:69).

9 Mnogi tumači ističu da prva tri stavka Fatihe (*Hvala pripada Bogu, Gospodaru svjetova, Svemilosnom, Svesamilosnom, Vladaru Dana sudnjeg*) ukazuju na Boga, dok posljednja tri (*Vodi nas Pravim Putem, putem onih koje Si blagoslovio, a ne onih na koje Si srdit, niti onih koji su zalutali*) ukazuju na sluge. Samo srednji stavak ukazuje na obje strane, uspostavljajući neposrednu, ličnu vezu između Boga i Njegovih stvorenja.

Kada ljudi zapadnu u nevjerovanje i nezahvalnost, pa time ne iskazuju Bogu služenje i obožavanje, što im je dužnost, oni će ubrati plod vlastitih djela.

Stoga je kur'anska poruka jasna: čovjek može biti Božiji namjesnik, koji vlada nad stvorenim u Njegovo ime, samo pod uslovom da pokorava vlastitu volju Božijoj volji. Ukoliko se čovjek ne preda Božijoj uputi koju prenose vjerovjesnici, on neće moći djelovati kao istinski namjesnik. Umjesto da uspostavlja mir i ravnotežu, on će činiti nered. Tačnije, uloga islama jeste upravo uspostavljanje mira i ravnoteže između neba i Zemlje radi čovjekova krajnjeg dobra. Sama riječ 'islam' povezana je s korijenom riječi *selam* (mir), pa tako u muslimanskoj svijesti "pokornost Bogu" (*islam*) znači i "mir s Njim." S obzirom na hijerarhijsku prirodu stvarnosti, prirodno je da je mir s "onim Koji okružuje" – naša prva i posljednja okolica – preduslov za mir s našom neposrednom okolicom. Ne možemo živjeti u skladu s kosmosom sve dok ne budemo živjeli u skladu s Bogom. Čovjek kao Božiji namjesnik može vladati samo podanicima koji mu bijahu povjereni pod uslovom da prihvati Božiju vlast nad sobom. Onda kada se pobuni protiv Boga, stvorenja će se pobuniti protiv njega. To objašnjava zašto je on na ivici uništenja od samih stvorenja kojima navodno vlada.

ويليام جيتيك

الله محيط بكل شيء - نظرة الإسلام إلى البيئة

إن مؤلف هذه المقالة مفكر معاصر اشتهر على مستوى العالم بالفلسفة والتأليف والترجمة وهو خبير في مجال الفلسفة الإسلامية والتصوف والكوسمولوجيا والفكر الإسلامي الكلاسيكي. ومما يبحث فيه في هذه المقالة مسألة البيئة المحيطة بالإنسان بما في ذلك من أسباب وعوامل التهديد لها والنظرة الإسلامية إليها وفقا لنصوص القرآن والسنة النبوية. إن أفكاره في هذه المسألة مؤسسة على أسس علمية قوية ونافعة للإنسان لأنه أصبح اليوم معرضا للخطر في ذات موطنه.

William C. Chittick

God Surrounds All - Islamic View of the Environment

Summary

The author is a world-known contemporary authority, philosopher, writer and translator, expert in Islamic philosophy, Sufism, cosmology and classical Islamic thought.

This paper deals with the issue of the human environment, the causes of its present-day vulnerability and the Islamic view of it, in accordance with the Qur'an and Hadith texts.

His reflections on this issue are very inspiring, grounded, and needed by today's man who, as the crowning creature of God, is increasingly threatened in his own home.

Zaruka (vjeridba) predbračni ugovor

Malik Šljivo

pomoćnik glavnog imama miz sarajevo
sljivomalik@gmail.com

Sažetak

Materijalne obaveze muža prema ženi osim vjenčanih darova (mehri muedždžela i mehri mu'adždžela) su zaruke, ženina nafaka i dječija nafaka-alimentacija. Najčešći sporovi pred šerijatskim sudovima u Bosni i Hercegovini, osim naplativosti mehri muedždžela, bili su određivanje ženine nafake i dječije nafake ukoliko je dijete kod majke. Nakon ukidanja šerijatskih sudova na prostorima Bosne i Hercegovine, mnogi vjernici koji nisu upućeni u šerijatsko bračno pravo poistovjećuju zaruke sa mehri mu'adždželom, a ženinu nafaku sa mehri muedždželom.

Ključne riječi: zaruka, sporazum, prosci, ugovor, vjenčani dar.

Uvod

Jedna od materijalnih obaveza muža prema ženi je davanje zaruka, te ćemo u ovom radu dati definiciju zaruka, utemeljenost zaruka u Kur'anu i sunnetu Muhammeda, a.s., mišljenje pravnih škola o zarukama te kako je bila praksa i običaj kod muslimana u Bosni i Hercegovini.

Zaruke su priprema za ženidbu i vrše se prstenovanjem zaručnice i davanjem međusobnih darova. Raskid zaruka nema pravnih posljedica i šerijatski sudovi u Bosni i Hercegovini nisu vodili sporove zbog otkazivanja zaruka i povrata onog što je tom prilikom dato zaručnici.

Po običajima koji su bili u većini mjesta u Bosni i Hercegovini, ukoliko bi se momak s djevojkom sporazumio i ona mu obeća da će poći za njeg, on šalje prosce njezinim roditeljima. Prosci su najčešće bili otac mladoženje, njegov brat ili neko drugi iz njegova roda.

S obzirom da su na prostorima BiH davno ukinuti šerijatski sudovi, mnogi vjernici koji nisu upućeni u šerijatsko bračno pravo poistovjećuju zaruke sa mehri mu'adždželom.

Definicija zaruke (vjeridbe)

Zaruka prethodi bračnom ugovoru i to je priprema za ženidbu, a vrši se prstenovanjem zaručnice i davanjem međusobnih darova. U nekim slučajevima zaručnik daje mehr ili obećanje da će dati mehr i u kojem iznosu. Svrha zaruke je lično upoznavanje budućih supružnika i najava vjenčanja, mada se i bez davanja prstena ili bilo kakvog dara može valjano sklopiti brak.

Kod svih naroda pojmovi prošnje i vjeridbe su uobičajeni i ozakonjeni, pa ih i islamska pravna nauka poznaje i usvaja. Ovu ustanovu poznavalo je i običajno pravo u Arabiji prije islama. Prošnja i zaruka u arapskom jeziku zovu se „al-ḥiṭba“,¹ a znače prošnju i zaručivanje budućih bračnih drugova prema običajima kakvi vladaju kod pojedinih naroda.²

Zaruke u Kur'anu i sunnetu Muhammeda, alejhisselam

Šerijatsko pravo smatra zaruku sunnetom a ne obavezom.³ Prosidba kao prethodnica braka spomenuta je u Kur'anu, kako bi se budući supružnici bolje upoznali i kako bi, dobro upoznati, stupili u brak.

... وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ

Nije vam grijeh da tim ženama nagovijestite da ćete ih zaprositi, niti vam je grijeh to u dušama svojim skrivati.... (El-Bekare, 235.)⁴

1 Teufik Muftić, n.d., str. 388. - ḥiṭbun pl. aḥṭābun znači prosac, zaručnik, isprošena djevojka, a riječ ḥuṭbetun znači vjeridba, zaruke....

2 Abdulah Bušatlić, n.d., str.11.

3 Mehmed Begović, n.d., str. 43.

4 *Kur'an*: sa prijevodom na bosanski jezik, str. 37.

Također je i Muhammed, a.s., preporučivao da muškarac prvo vidi ženu koju želi isprobiti u cilju da se učvrsti bračni život i učini ga sretnijim. Tako se prenosi predaja od Džabira, r.a., da je Muhammed, a.s., kazao: "Kada neko od vas zaprosi ženu, pa ako je u stanju, neka je prvo vidi ne bi li vidio ono što će ga podstaći na brak s njom." A u drugoj se predaji koju prenosi Ebu Hurejre, r.a., kaže da je Muhammed, a.s., pitao jednog čovjeka koji je zaprosio ženu: "Jesi li je vidio?" On je odgovorio da nije, a Božiji Poslanik mu reče: "Idi i vidi je!"

U komentaru ovih hadisa navodi se mišljenje većine uleme po kojem je lijepo da muškarac vidi buduću ženu prije nego se vjenča s njom, a i ona njega. Imam Šafija kaže da je potrebno viđenje i prije zaruka, jer nije lijepo da odustanu od braka nakon što su se zaručili.⁵

Za punovažnost ugovora o zaručenju traže se isti materijalni uslovi koji su potrebni za brak. Tako, na primjer, zaručenje ne može uslijediti među srođnicima u zabranjenom stepenu srodstva i osobama među kojima postoje druge bračne smetnje. Također je zabranjeno prositi onu ženu koja je u *iddetu* nakon rastave braka u kojem postoji mogućnost da se vrati prvom mužu. Takva prosidba je strogo zabranjena jer se ona još smatra suprugom prvog muža koji ima pravo vratiti je kad hoće. A ako se radi o *iddetu* nakon smrti muža, onda je dozvoljeno takvu ženu zaprositi ali da to bude indirektno poštujući njezinu tugu za umrlim mužem i da se porodica umrlog i njegovi nasljednici ne bi uvrijedili.⁶

Mišljenje pravnih škola o zarukama

Po *hanefijskoj* pravnoj školi nuđenje zaruka nije dozvoljeno, a time se misli i braka, ženi koja je u *iddetu* iz kategorije *el-bejnūnetu-s-šugrâ* iz razloga što još može doći do ponovnog akta vjenčanja, pa zbog toga, u ovom slučaju ima status opozivog razvoda braka. Nuđenje braka takvoj ženi nije dozvoljeno, znači nuđenje braka još uvijek tuđoj ženi. Razlog zbog kojeg se ne nude zaruke iz rastave braka kategorije *el-bejnūnetu-s-šugrâ*

⁵ Es-San'âni, n.d., str. 979-980.

⁶ Es-Sejjid Sabik, n.d., str. 164.

leži u činjenici što može doći do zabune oko isteka iddeta zbog graviditeta žene.⁷

Zaruke se sklapaju uzajamnim sporazumom zaručnika ili njihovih zastupnika. One ne proizvode učinak ni na lične ni na imovinske odnose zaručnika i ne daju osnova da se podigne tužba za izvršenje ugovora. Dakle, zaručnici nemaju pravo da prisile jedno drugo na zaključenje braka.⁸

Prošnja se obično vrši kakvim dragocjenim predmetima, zlatnicima, biserima ili draguljima, a zaruke prstenjem. Ako prosidba slučajno ne uspije, ili se stranke njome ne posluže, djevojke se privode i kradomice u dom mladenaca, pa se privola ženine rodbine naknadno postiže, ukoliko to bude potrebno pri sklapanju braka. Ovo naknadno potraživanje privole zvalo se „mirenje“ i njega vode obično srodnici i prijatelji zaručnika.⁹

Zaruke mogu prestati prirodnim putem, smrću jednog od zaručnika i pravnim putem - uzajamnim sporazumom zaručnika ili odustankom jednog od njih.

Raskidanje zaruka može uslijediti bez ikakvog opravdanog razloga i bez naročite formalnosti, izjavom volje jednog od zaručnika.

Zaručnik ima pravo vratiti mehr koji je dao vjerenici ukoliko dođe do prekida zaruka jer je on to dao na ime ženidbe. Ukoliko do ženidbe ne dođe, ne polaže se nikakvo pravo na mehr i mlada je obavezna vratiti ga, jer je to njegov imetak. Što se tiče darova za njih važe propisi „El-hibe“¹⁰ (poklon).¹¹

Vraćanje poklona kod pravnih škola je različito tretirano. Hanefijska pravna škola darove date na ime zaruka tretira kao poklon sa posebnim motivom pa dozvoljava onome ko je dao poklon da taj poklon traži nazad jer nije došlo do braka, odnosno nije realizirana svrha radi koje je

7 Ibrahim Džananović, *Primjena šerijatskog porodičnog prava kroz praksu Vrhovnog šerijatskog suda 1914-1946.*, str. 48.

8 Mehmed Begović, n.d., str. 44.

9 Abdulah Bušatlić, n.d., str. 11.

10 *Medželle i ahkjami* šerije, Otomanski građanski zakon, I-II, "Tisak i naklada Daniela A. Kajona", Sarajevo, 1906., str.252. "Hibbe" – darovanje je dati u vlasništvo drugome jedno dobro bez ikakve zamjene (besplatno).

11 Es-Sejjid Sabik, n.d., str. 172.

poklon uručen. Ono što je potrošeno i nestalo neće se vraćati niti protuvrijednost nadoknaditi bez obzira ko je inicirao prekid zaruka.¹²

Po mišljenju malikijske pravne škole ako je od braka odustao zaručnik, onda zaručnica neće vratiti ništa od onoga što je dobila na ime zaruke. Ukoliko je zaruke prekinula i odustala od braka zaručnica, onda ona mora u cijelosti vratiti sve. Ono što je potrošeno ili izgubljeno mora se kompenzirati u punom iznosu datih zaruka. Oni smatraju da je pravedno samo ovako.

Što se tiče šafijske i hanbelijske pravne škole, oni smatraju da se dati pokloni ne vraćaju svejedno da li se to u momentu prekida zaruka nalazilo kod zaručnice ili ne. Ovo je po njihovom mišljenju poklon, a poklon se, u principu, ne vraća. Ovaj princip ne vrijedi kad se radi o poklonu koji je darovalo malodobno dijete, odnosno osoba koja nema poslovnu sposobnost. Poslovna sposobnost je uvjet za valjanost poklona.¹³

Uglavnom se u sudnicama islamskih zemalja o ovom pitanju postupa prema mišljenju hanefijske pravne škole.¹⁴

Šerijatsko pravo daje zarukama ipak izvjesnu zaštitu, jer zabranjuje trećim licima da prose i zaručuju tuđu zaručnicu sve dok se zaruke ne raskinu. Uzrok ove zabrane je čisto političkog karaktera. Time su se htjeli preduhitriti eventualni sukobi koji bi mogli nastupiti između dva lica zbog iste djevojke.¹⁵

Ova zabrana temelji se na predaji Ibni Omera, r.a., koji je kazao: "Poslanik je zabranio da se jedan s drugim namećete u kupoprodaji. I neka niko ne prosi ženu koju je zaprosio njegov brat sve dok on ne odustane, ili mu sam to dopusti."¹⁶

¹² Ez-Zuhajli, n.d, str. 26.

¹³ Isto, str. 27.

¹⁴ Es-Sejjid Sabik, n.d. str. 173.

¹⁵ Mehmed Begović, n.d., str. 44.

¹⁶ El-Buhari, n.d., str. 1044.

Zaruke u praksi i običajima bosanskohercegovačkih muslimana

Šerijatski sudovi u Bosni i Hercegovini nisu vodili sporove zbog otkazivanja zaruka i povrata onog što je tom prilikom dato zaručnici. Međutim, u presudama kotarskih šerijatskih sudova i Vrhovnog šerijatskog suda u Sarajevu u sporovima kod rastave braka nalazimo presude u kojima jedna od strana traži povrat određenih stvari koje se nalaze kod drugog bračnog druga. Ovo su obično presude koje tretiraju i druga materijalna potraživanja supružnika.

Tako je Sreski šerijatski sud u Prozoru proveo raspravu usljed tužbe Hajrije Jusić, razvjenčane Sabitović, iz Duga protiv bivšeg muža Sabitović Nume, sina umrlog Ćamila iz Duga radi podmirenja iddet nafake, mehri muedždžela i povrata stvari ili podmirenja njihove vrijednosti.

Nakon provedene usmene rasprave i saslušanja vještaka u pogledu iddet nafake Sreski šerijatski sud u Prozoru, dana 01.06.1936. godine donio je presudu da tuženi Numo Sabitović, sin umrlog h. Ćamila iz Duga dužan je podmiriti svojoj razvjenčanoj ženi Jusić Hajriji iz Duga na ime iddet nafake 650 dinara, na ime mehri muedždžela 500 dinara, te povratiti joj po njemu priznate stvari i to: 3 dimije, 2 jemenije, 1 kundure, 2 para rukavica i 30 komada velikih jigirmiluka (dukata) svaki vrijedan po pola mahmudije, u ukupnoj vrijednosti 3.000 dinara ili podmiriti vrijednost ovih stvari, te namirenje parničkih troškova od 95 dinara, a to sve u roku od 15 dana pod prijetnjom zakonskih posljedica i izvršenja.

Na ovu presudu Sreskog šerijatskog suda u Prozoru, Numo Sabitović uložio je žalbu Vrhovnom šerijatskom sudu u Sarajevu na dio ove presude, a to je isplata 30 velikih jigirlimuka (dukata). On je u žalbi naveo da je dukate prodao po 30 dinara i da ih je potrošio zajedno sa svojom ženom, te da se presuda preinači da za njih dadne 900 dinara u 6 mjesečnih rata.

Vrhovni šerijatski sud u Sarajevu je odbio žalbu Nume Sabitovića kao neosnovanu i konstatirao da je Sreski sud u Prozoru postupio ispravno i da se prilikom donošenja presude držao šerijatskih propisa.¹⁷

¹⁷ V-5-112, kutija br. 191, br. 429/37

Navedene stvari koje je potraživala pomenuta Jusić Hajrija da joj se vrate, vjerovatno su stvari koje je dobila od svoje porodice kao ruho ili dar što dobija mlada od muževe rodbine nakon sklopljenog braka.

Po običajima koji su bili u većini mjesta u Bosni i Hercegovini, ukoliko bi se momak s djevojkom sporazumio i ona mu obeća da će poći za njeg, onda on šalje prosce njezinim roditeljima. Prosci su najčešće bili otac mladoženje, njegov brat ili neko drugi iz njegova roda. Tokom prošnje, budući svekar darovao bi mladu, obično dukatima. Zatim bi joj stavio na ruku zaručnički prsten koji joj je poslao budući mladoženja, a onda uručuje i ostale darove. Ovaj prsten buduća mlada nosila bi do vjenčanja. Također i djevojka je darovala prosce, prvo budućeg svekra a onda ostale. Također je bilo običaja da se pošalju darovi zaručniku i svim njegovim ukućanima.¹⁸

Što se tiče ostalih poklona koje je dobivala mlada prije sklopljenog braka ili odmah nakon, Enver Mulahalilović, opisujući običaje kod vjenčanja, navodi da su bogate porodice pomagale djevojkama iz siromašnih porodica da spremu ruho prilikom njihove udaje. Također navodi, da su mladu darivali nakon obavljenog ničaha, a prije svadbenog veselja. Mladu bi darivali svekar, svekrva, djed, nena, djeverovi, zaove i ostala mladoženjina rodbina i prijatelji. U srednje imućnim kućama mlada je od poklona dobivala šorvane, madžarije, prstenje, belenzuke i slično. U bogatijim kućama svekar i svekrva znali su mladu darivati strukama šorvana.¹⁹

Zaključak

Zaruke su kod većine naroda uobičajena materijalna obaveza muža prema ženi, ali se i bez davanja prstena ili bilo kakvog dara može valjano sklopiti brak. Međutim, većina vjernika u Bosni i Hercegovini i dalje poistovjećuju zaruke sa mehri mu'adždželom, tako da je davanje mehri mu'adždžela potisnuto u drugi plan a njegovo davanje ostavljeno na savjest mladenaca.

18 Antun Hangi, *Život i običaj Muslimana u Bosni i Hercegovini*, III izdanje, „Svjetlost“, Sarajevo, 1990., str. 148-151.

19 Enver Mulahalilović, *Vjerski običaji muslimana u Bosni i Hercegovini*, II dopunjeno izdanje, El-Kalem, 1989., str. 80-84.

الخطبة - الاتفاق ما قبل الزواج

عندما يريد الشاب خطبة فتاة لا بد له من أن يتوجه إلى ولي أمر الفتاة مع والده، وأحد أقربائه، وأن يقوم والده أو من ينوب عنه بالتحدث مع ولي أمر الفتاة بشأن الخطوبة، والرغبة في إتمام مشروع الزواج. في حال موافقة الفتاة وأهلها يتم الاتفاق بين الجميع حول المهر، وتكاليف الزواج، ومن الممكن إتمام العقد منذ البداية ولكن يقوم البعض بتأجيل إتمام عقد الزواج لحين تحديد موعد للزفاف.

ومن أغلب حالات المحاكمة أمام المحاكم الشرعية الإسلامية في البوسنة والهرسك، إلى جانب استيفاء قيمة المهر المؤجل، ما كان متصلاً بمسألة إعالة المرأة المطلقة والأطفال إذا عاشوا مع أمهم. وبعد القضاء على المحاكم الشرعية الإسلامية في أنحاء البوسنة والهرسك أصبح الكثير من المسلمين غير المتعمقين في علوم الشريعة الإسلامية فيها يشبهون الخطبة بالمهر المعجل ويشبهون إعالة المرأة أثناء عدتها بالمهر المؤجل.

Malik-ef. Šljivo

Engagement - Pre-marital Contract

Summary

The husband's material obligations to the wife, other than the wedding gift (mahr mu'ajjal and mahr mu'ajjal), are engagement gift, wife's support and child support. The most common disputes before the Shari'ah courts in Bosnia-Herzegovina, apart from the collectability of the mahr mu'ajjal, were the determination of the woman's and child's alimony if the child was with his/her mother. After the abolition of Shari'ah courts in Bosnia-Herzegovina, many believers who are not versed in Shari'ah marital law identify engagement with a mahr mu'ajjal, and a woman's support during her 'iddah with a mahr mu'ajjal.

Arbitraža¹

Nazif Garib

profesor u karadžoz-begovoj medresi
nazifgarib@gmail.com

Sažetak

Arbitraža je izricanje suda neke osobe oko koje se saglase dvije ili više strana. Ta osoba se naziva arbitrom. Arbitraža ima svoje uporište u Kur'anu, Poslanikovoј praksi kao i u jednodušnom stavu svih muslimana. Arbitra ne treba miješati sa sucem (kadijom), no i za njega važe uvjeti koji se postavljaju za ovoga.

Autor u ovom radu govori o utemeljenosti arbitraže, uvjetima za arbitra, području arbitraže, uvjetima za strane u sporu, načinu uspostavljanja arbitraže te posljedicama arbitraže.

Ključne riječi: arbitraža, arbitar, područje arbitraže, uslovi, posljedice.

Uvod

U arapskom jeziku arbitraža (*et-tahkim*) se definira kao: imenovanje nekoga da presudi u nečemu. U časnoj Objavi se kaže: *I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate...* (En-Nisa', 65).²

¹ Rad je napisan na trećoj godini Šerijatsko-pravnog fakulteta na Islamskom univerzitetu u Medini. Rad je nastao akademske 1991/1992. godine, odnosno 1412. god. po H. Mentor je bio dr. Abdurrahman Abdullah es-Suhajmi.

² *El-Mu'džemu-l-vesit* 1/190.

U pravnoj terminologiji ulema je arbitražu definirala na više načina, shodno uslovima koje su postavili za istu:

U hanefijskom mezhebu arbitraža je „imenovanje arbitra od stane dvije osobe kako bi im presudio!“³

U malikijskom mezhebu arbitraža je „zadovoljstvo strana u sporu s presudom čovjeka, od kojeg su tražili da im presudi!“⁴

U šafijskom mezhebu arbitraža podrazumijeva „zahtjev strana u sporu, prema čovjeku koji je dostojan da presuđuje, kako bi im u sporu presudio!“⁵

U hanbelijskom mezhebu ona se definira kao „obraćanje strana u sporu čovjeku, kojeg su prethodno prihvatili za arbitra, te je isti dostojan da presuđuje u sporovima među ljudima, da presudi u njihovom sporu!“⁶

Utemeljenost arbitraže

Arbitraža ima utemeljenje u Kur'anu, Sunnetu, a i postignut je konsenzus islamske uleme o tom pitanju.

O utemeljenosti arbitraže u Kur'anu potvrđuje nam sljedeći ajet: *A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njene porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti...* (En-Nisa', 35).

Imam Kurtubi veli da je Ibn Arebi o ovom pitanju, tj. ajetu kazao: „Na pitanje arbitraže Uzvišeni Allah je jasno ukazao i odredio da se ima uspostaviti onda kada se pojavi nesloga i razmirice među supružnicima. To je veličanstveno pitanje oko čije utemeljenosti se usaglasio cijeli ummet, iako postoje određene razlike u detaljima!“⁷

O ovome se govori u nekim hadisima:

Prenosi se od Ebu Šurejha, r.a., da kada je došao kod Poslanika, s.a.v.s., Poslanik, s.a.v.s., je čuo kako Hanija (a to je Ebu Šurejh) oslovljavaju kao Ebu Hakem (Mudri), pa je ga zovnuo Poslanik, s.a.v.s., i rekao mu: „Zaista je Allah Mudri, i Njemu pripada sva mudrost. Zašto te oslovljavaju kao

3 *Hašija* od Ibn Abidina 5/428.

4 *Tebisiretu-l-hukkam* 1/62.

5 *El-Muhezzeb* 2/382.

6 *El-Mugni me'a šerhi-l-kebir* 11/482-484.

7 *El-Džami'u li ahkami-l-Kur'ani* 5/178.

Mudri?“ “Kada se među mojim sunarodnjacima pojavi spor, oni se obraće meni, pa ja donesem presudu u datom sporu te svi budu zadovoljni!“ – odgovori on. „Nema ništa bolje od toga!“ – reče Poslanik, s.a.v.s., pa ga upita: „Imaš li djece?“ Imam Šurejha, Abdullaha i Muslima – odgovori on. „A ko je od njih najstariji?“ – upita Poslanik, s.a.v.s. „Šurejh!“ – reče on. „Onda si ti Ebu Šurejh!“ – reče Poslanik, s.a.v.s., nakon čega je činio hajr-dovu za njega i njegovu djecu.⁸

Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, r.a.: „Nakon što je pleme Benu Kurejza pristalo na arbitražu Sa'da ibn Muaza, r.a., Poslanik, s.a.v.s., je poslao po njega, a bio je u blizini, te je stigao jašući magarca, pa pošto se primakao Poslaniku, s.a.v.s., on mu je rekao: 'Ustanite pred svojim prvakom!' Došao je (Sa'd ibn Muauz, r.a.) i sjeo pored Poslanika, s.a.v.s. Tada mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ovi su pristali na tvoju arbitražu!' 'Presuđujem da se ratnici poubijaju, a ostali uzmu kao roblje!' – reče Sa'd ibn Muaz, r.a. 'Presudio si kako bi i Vladar (pravedni) presudio!' – reče Poslanik, s.a.v.s.⁹

Idžma' ili konsenzus islamskih učenjaka o utemeljenosti arbitraže postignut je već u vremenu ashaba, r.a.¹⁰ Pribjegavali su arbitraži i nije zabilježeno da se iko od njih protivio tome. Tako su hazreti Omer, r.a., i Ubejj ibn Ka'b, r.a., zatražili arbitražu Zejda ibn Sabita, r.a., a hazreti Osman ibn Affan, r.a., i Talha, r.a., od Džubejra ibn Mut'ima, r.a.¹¹

Uslovi za arbitra

Uopćeno, za arbitra se postavljaju isti uslovi koji vrijede i za samog sudiju ili kadiju:

ISLAM – postoji jednoglasje islamskih pravnika da nije dopušteno u sporovima među muslimanima za arbitra imenovati nemuslimana ili nevjernika, i to shodno riječima Allaha Uzvišenog: *...A Allah neće dati*

8 Hadis bilježi imam Nesa'i u svom *Sunenu*, u poglavlju Adabu-l-kudati (Etika sudija), dio koji govori o imenovanju arbitra, pa donese presudu među njima 8/226. Također, hadis bilježi imam Ebu Davud u poglavlju o Edebu (Etici) u dijelu koji govori o mijenjanju pokudenog imena. Hadis broj 4955, 4/290.

9 Hadis bilježe: imami Buharija i Muslim u svojim sahihima; Ebu Davud, Tirmizija i Darimija u svojim sunenima, te imam Ahmed u svom *Musnedu*. Pogledaj u *Fethu-l-Bariju*, komentaru Buharijinog *Sahiha*, poglavlje o džihadu, dio 168 (kada je neprijatelj pristao na arbitražu nekog čovjeka); hadis broj 3043; 6/165 (citirani tekst je iz ove predaje. Također, slična predaja je i u hadisima broj 4121, 7/411 i 6262, 11/49.

10 Šerh fethi-l-kadir 6/407; El-Mugni mea šerhih kebir 11/484; Mugni-l-muhtadž 4/387.

11 Šerh Fethi-l-kadir 6/406; El-Mugni mea šerhil kebir 11/483-484.

priliku nevjernicima da unište vjernike (En-Nisa', 141). Sljedbenici hanefijskog mezheba smatraju da jeste dopušteno arbitrom imenovati i nevjernika ili nemuslimana, ali samo u sporovima među nevjernicima ili nemuslimanima.

PUNOLJETSTVO – stoga nije dopušteno izabrati za arbitra maloljetnog i maloumnog zbog nepostojanja odgovornosti kod njih,¹² i to shodno riječima Poslanika, s.a.v.s.: „Djela se ne pišu trojici: dječaku dok ne postane punoljetan, spavaču dok se ne probudi i maloumnom dok ne dođe pameti!“¹³

SLOBODA – ovaj uslov je postavila većina islamske uleme, jer rob (neslobodna osoba) nije u mogućnosti raspolagati svojim postupcima, niti imovinom, pa kako da raspolaže tuđim postupcima ili imovinom,¹⁴ dok Ibn Hazm ne postavlja ovaj uslov.¹⁵

MUŠKI SPOL – većina islamske uleme (malikije, šafije, hanbelije i Zufer od hanefija) smatra da u sudstvo, tj. poziciju sudije nije dopušteno imenovati ženu, a ako bi bila imenovana, njene odluke bi bile neispravne niti bi se izvršavale, te onaj koji bi je imenovao bio bi grešan.¹⁶

Ulema hanefijskog mezheba, osima Zufera, smatra da je dopušteno imenovati ženu i u sudstvu, osim u sporovima koji zahtijevaju preciziranu sankciju (*hudud*) ili odmazdu (*kisas*).¹⁷

Ibn Džerir et-Taberi i Ibn Hazm smatraju da je dopušteno ženu imenovati na svaku poziciju u sudstvu.

Najznačajniji argument većine islamske uleme jesu riječi Poslanika, s.a.v.s.: „Neće uspjeti narod kojim upravlja žena!“¹⁸

Hanefijska ulema poslužila se analogijom kazavši da se prihvata svjedočenje žene o pitanjima imovinskih i međuljudskih odnosa, a da se njeno svjedočenje ne prihvata u sporovima koji zahtijevaju precizirane

12 Šerh Fethi-l-kadir 6/407; Šerh muntehe-l-iradat 3/464; Revdatu-t-talibin 11/95; Hašijetu-d-dessuki 4/136-137.

13 Hadis bilježi imam Tirmizi u *Sunenu*, poglavlje o preciziranim sankcijama, i to u dijelu koji govori o tome nad kim je neophodno primijeniti sankciju; 4/23; hadis broj 1423.

14 Šerh Fethi-l-kadir 6/407; Šerh muntehe-l-iradat 3/464; Revdatu-t-talibin 11/95; Hašijetu-d-dessuki 4/136-137.

15 *El-Muhalla* 10/ 598-604.

16 *Teb siretu-l-hukkami* 1/26; Revdatu-t-talibin 11/95; Šerh muntehe-l-iradat 3/464.

17 Šerh Fethi-l-kadir 6/391; *Beda'iu-s-sana'i* 7/3.

18 Hadis bilježi imami Buharija svom sahihu; pogledaj u *Fethu-l-Bariju*, komentaru Buharijinog *Sahiha*, poglavlje o iskušenjima, dio 18; hadis broj 7099; 13/58. Također, hadis bilježe imami Nesa'i i Tirmizija u svojim sunenima, te imam Ahmed u svom *Musnedu*.

sankcije ili odmazdu, pa analogno tome, dopuštano je da bude imenovana za sudiju ili arbitra u imovinskim i sporovima međuljudskih odnosa.¹⁹

Imam Et-Taberi je kazao da je dopušteno da žena bude imenovana za muftiju (da donosi pravna rješenja), pa kada je dopušteno da bude muftija, onda je dopušteno i da bude sudija.²⁰

S druge strane, imam Ibn Hazm je prethodni hadis protumačio kazavši kako se on odnosi na opću stvar, a to je hilafet, tj. vrhovnu vlast u državi.²¹

PRAVEDNOST/ČESTITOST – pravednost podrazumijeva da arbitar ne čini velike grijehe niti ustrajava na malim grijesima. Islamska ulema je saglasna da se pravednost podrazumijeva u ovim pitanjima. Međutim, razili su se po pitanju da li je pravednost uslov za dopuštenost imenovanja na dužnost (arbitriranja) ili uslov za valjanost odluke. Ovdje postoje dva stava:

Šafije, malikije i hanbelije smatraju da je pravednost uslov dopuštenosti i valjanosti.²² Shodno tome, kada bi *fasik* (grešnik) (suprotno od *adil* ili pravednik, čestita osoba) bio imenovan na poziciju sudije, isti bi bio grešan, a samo imenovanje ništavno, niti bi se odluke ili presude takvog sprovodile.

Ulema hanefijskog mezheba i neka ulema malikijskog mezheba smatra da je ovo uslov dopuštenosti, a ne uslov ispravnosti. Ovo se podudara s njihovim stavom da kada grešnik bude imenovan na sudsku poziciju, njegovo imenovanje je valjano a odluke se imaju sprovesti, s tim što se onaj koji ga je imenovao smatra grešnim.²³

Neka ulema hanefijskog mezheba smatra da je pravednost uslov za potpunost u konačnom i idealnom smislu.²⁴

19 *Šerh Fethi-l-kadir* 6/391; *Beda'iu-s-sana'i* 7/3.

20 *El-Medžmu'u šerhi muhezzeb* 19/116.

21 *El-Muhalla* 10/631.

22 *Hašijetu-d-dessuki* 4/136-137; *Bidajetu-l-mudžtehid* 2/564; *Mugni-l-muhtadž* 4/375; *Revdaatu-t-talibin* 11/95-97; *El-Muknī* 3/609;

23 *Hašijetu ibn Abidin* 5/355-356; *Tebisiretu-l-hukkami* 1/24.

24 *Beda'iu-s-sana'i* 7/3.

IDŽTIHAD – većina islamske uleme, od kojih su šafije, hanbelije, većina malikija i Ibn Hazm, smatra da je idžtihad uslov dopuštenosti i ispravnosti.²⁵

Ulema hanefijskog mezheba i neka ulema malikijskog smatra da idžti-had nije uslov (za imenovanje u sudstvu, pa i u arbitraži), nego smatra da je to poželjnije i preče kod osobe koja se imenuje na poziciju u sudstvu.²⁶ Zabilježeno je da je i imam Malik imao ovakav stav.²⁷ Treba pojasniti da kada ulema hanefijskog mezheba kaže da idžtihad nije uslov, ovdje ne misli da tu može biti imenovan bilo ko, pa i džahil, nego smatra da osoba koja se imenuje u sudstvu ne mora biti toliko obrazovana kao apsolutni mudžtehid, nego je dovoljno da bude upućena u stavove mezheba.

ZDRAVA ČULA – većina islamske uleme, od kojih su hanefije, šafije i prema jednoj predaji hanbelije, smatra da je uslov za kadiju (sudiju) da bude zdravih čula, tj. da nije gluh, slijep i nijem.²⁸

Ulema malikijskog mezheba, i prema jednoj predaji i šafijskog, sma-tra da je dozvoljeno za kadiju (sudiju) imenovati i osobu koja je slijepa, i(li) gluha, i(li) nijema.²⁹

PISMENOST – većina islamske uleme dopustila je imenovanje nepi-smenog, jer ni Poslanik, s.a.v.s., nije znao ni čitati ni pisati, kao i zbog toga što nema štete u imenovanju osobe koja ne zna čitati ili pisati, ako je upućena u šerijatske propise. Neka ulema šafijskog mezheba, kao i hanbelijska prema jednoj predaji smatra da je pismenost uslov za imenovanje.³⁰

Ali, objedinjavanje (ispunjenje) svih ovih uslova danas je neostvarivo zbog nepostojanja slobodnog (autoritativnog) mudžtehida. Zbog toga se izvršavaju odluke (presude) svih onih koje je vladar (vlast) imenovao(la), pa makar i ne bili (dovoljno) upućeni, ili čak bili i grešnici, kako ne bi došlo do blokade interesa (potreba) naroda.³¹

25 *El-Muhezzeb* 2/372; *Mugni-l-muhtadž* 4/375; *Tebisiretu-l-hukkami* 1/26; *Bidajetu-l-mudžtehid* 2/564; *El-Muknî* 3/609.

26 *Beda'iu-s-sanaî* 7/3; *Bidajetu-l-mudžtehid* 2/564.

27 *Tebisiretu-l-hukkami* 1/26; *Bidajetu-l-mudžtehid* 2/564.

28 *Beda'iu-s-sanaî* 7/3; *Mugni-l-muhtadž* 4/375.

29 *Tebisiretu-l-hukkami* 1/26; *El-Muhezzeb* 2/372.

30 *El-Muknî* 3/609.

31 *Revdatu-t-talibin* 11/95-97

Uslovi za strane u sporu

Za strane u sporu utvrđeni su isti uslovi koji su utvrđeni za one protiv kojih se vodi spor.

ISLAM – nije uslov da strane u sporu budu muslimani. Postignut je konsenzus islamske uleme da je dozvoljeno da se strane u sporu – nemuslimani – obrate kadiji (sudiji) muslimanu da riješi (presudi u) njihov(om) spor(u), i to na osnovu riječi Uzvišenog Allaha: *...pa ako ti dođu, ti im presudi ili se okreni od njih; ako se okreneš od njih, oni ti ne mogu nimalo nauditi. A ako im budeš sudio, sudi im pravo...* (El-Ma'ide, 42). Također, hazreti Alija, r.a., sporio se s jednim Jevrejkom, pa su se za spor obratili Šurejhu, r.a.³²

PUNOLJETSTVO – nije dozvoljeno da malodobna osoba bude strana u sporu, nego takvu osobu zastupa njen staratelj ili opunomoćenik, jer je uslov za arbitra da bude punoljetan, osim kod uleme hanefijskog mezheba gdje dozvoljavaju da strana u sporu bude i razborit dječak.³³

RAZUM – nije dopušteno da strana u sporu bude maloumna osoba, nego ga zastupa staratelj.

SLOBODA – svako pravo kod kojeg se prihvata riječ posjednika nad neslobodnom osobom dopušteno je da on bude strana u sporu, kao što je zlo iz nehata. Također, svako pravo kod kojeg se ne prihvata riječ posjednika nad neslobodnom osobom nije dopušteno da posjednik bude strana u sporu, nego strana u sporu mora biti sama neslobodna osoba, kao što je ubistvo, odmetništvo od vjere, zinaluk i drugo.³⁴

Područje arbitraže

Ulema se razila u vezi s pitanjem o stvarima u kojima je dopuštena arbitraža. Većina uleme smatra da arbitraža nije dopuštena u stvarima *hududa* (preciziranih sankcija) i *kisasa* (odmazde). Ovakav stav zastupaju pravници hanefijskog, malikijskog, šafijskog i hanbelijskog mezheba.³⁵ Oni smatraju da je odluka (presuda) arbitra kao pomirenje (zavađenih

³² *Fikhu-s-sunne* 3/411-413; *El-Binaje fi šerhi-l-Hidaje* 7/66-73.

³³ *Revdatu-l-kudati* 1/186; *Mugni-l-muhtadž* 4/110.

³⁴ *Revdatu-l-kudati* 1/185; *Mugni-l-muhtadž* 4/110.

³⁵ *Hašijetu Ibn Abidin* 5/429; *Šerh Fethi-l-kadir* 6/408; *Hašijetu-d-dessuki* 4/136; *Tebširetu-l- hukkami* 1/62; *Mugni-l-muhtadž* 4/379; *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/484.

strana), a hudud (precizirane sankcije) i kisas (odmazda) ne mogu se rješavati na način pomirenja (sporazuma), pa tako se ne mogu rješavati ni s arbitrom.³⁶ Također, čovjek nije vlasnik svoga života, pa ga on ne može ni ohalaliti (dopustiti da mu ga neko oduzme),³⁷ kao i zbog toga što suđenje o ovim pitanjima spada isključivo u domen vladara.³⁸

Neka ulema je kazala da je arbitraža dopuštena i u stvarima hududa (preciziranih sankcija) i kisasa (odmazde).³⁹ Oni kažu da je arbitraža dopuštena u svim stvarima oko kojih se mogu sporiti dvije strane pred kadijom (sudijom) analogno vladaru (namjesniku),⁴⁰ jer i to spada u prava ljudi, kao i zadovoljenje istih, pa je dopušteno kao i kod imovinskih prava.⁴¹ Ovakav stav je zastupao imam Serahsi od uleme hanefijskog mezheba. To je i očit stav imama Ahmeda, a prema jednoj predaji njemu je naginjao imam Er-Razi i ulema šafijskog mezheba.⁴²

Arbitraža u oblasti imovinskih prava, porodičnog prava i dr. dopuštena je kod uleme hanefijskog mezheba,⁴³ prema jednom stavu kod uleme šafijskog mezheba,⁴⁴ ali i uleme hanbelijskog mezheba, prema jednoj predaji,⁴⁵ jer samim izdvajanjem hududa (preciziranih sankcija) i kisasa (odmazde) iz arbitraže znači da je ona dopuštena u ovim oblastima.⁴⁶

Ulema malikijskog mezheba, te prema jednoj predaji ulema hanbelijskog mezheba, smatra da je arbitraža dopuštena samo u oblasti imovinskih prava.⁴⁷

Kada bi se desilo da se uspostavi arbitraža i u drugim oblastima, prethodno spomenutim, i donese pravednu presudu, ista će se i realizirati,

36 Ovo podrazumijeva da se preko prestupa za koji je određena precizirana sankcija ne može preći, tj. ne može se oprostiti, kao što je krađa, razbojništvo, potvora, konzumiranje alkohola i sl. Takve grijeha ne može niko oprostiti, jer je pravo Allaha Uzvišenog da se nad počiniocima spomenutih grijeha izvrši propisana precizirana sankcija (hadd).

37 *Hašijetu Ibn Abidin* 5/429; *Šerh Fethi-l-kadir* 6/408;

38 *Hašijetu-d-dessuki* 4/136.

39 *Hašijetu Fethi-l-kadir* 6/408; *Mugni-l-muhtadž* 4/379; *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/484; *El-Mukni' biha-šijetih* 3/609.

40 *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/484.

41 *Hašijetu Fethi-l-kadir* 6/408.

42 *Šerh Fethi-l-kadir* 6/407; *El-Muhezzeb* 2/372; *Mugni-l-muhtadž* 4/379.

43 *Šerh Fethi-l-kadir* 6/408; *Hašijetu Ibn Abidin* 5/429.

44 *Revdatu-t-talibin* 11/121-123; *El-Muhezzeb* 2/372.

45 *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/484; *El-Mukni'* 3/609.

46 *Šerh Fethi-l-kadir* 6/408-409.

47 *Tebširetu-l-hukkami* 1/62; *Hašijetu-d-dessuki* 4/136; *El-Hireši* 7/145-147; *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/483-484.

ali će se zabraniti ponavljanje istih. A kada bi sami izvršavali hudud (precizirane sankcije) i kisas (odmazdu), takvi bi bili kažnjeni, ali bi se ipak izvršile pravedne presude iz arbitraže. Ovo je stav uleme malikij-skog mezheba.⁴⁸

Postoje i drugi stavovi poput onih koji arbitražu smatraju dopuštenom u svim oblastima, kao i onih koji je smatraju apsolutno zabranjenom.

Način uspostave arbitraže

Pravo se utvrđuje putem dokaza koji mora pribaviti tužilac ili zakletvom tuženog, kao što se kaže u hadisu koji prenosi Ibn Abbas, r.a.: „... ali je tuženi dužan da se zakune!“⁴⁹ U drugoj predaji je preneseno da je Vjero-vjesnik, s.a.v.s., rekao: „Tužilac mora pribaviti dokaz, a ako neko poriče, mora da se zakune!“⁵⁰

Ako tužilac ne bude mogao pribaviti dokaz za ono za šta optužuje tuženog, onda se od tuženog zahtijeva da se zakune (zaklete) da se kod njega ne nalazi ono što tvrdi tužilac. Ako se (tuženi) zakune, bit će oslo-bođen optužbi. Ako se pak ne zakune ili čak bude odbijao da se zakune, tada će se tražiti zakletva tužioca, pa čak da se tuženi uhapsi dok se ne zakune (čime bi odbio optužbe od sebe) ili prizna (optužbe).⁵¹ A ako optuženi prizna, opet se neće donijeti presuda sve dok tužilac ne za-traži donošenje iste, jer je to njegovo pravo. Također, ako se pribavi(e) dokaz(i), te na istom mjestu i u isto vrijeme tuženi prizna, nepodijelje-no je mišljenje da tada tužilac ima pravo na donošenje presude, ako su tome prisustvovala dva svjedoka. Ako pak bude prisutan samo jedan svjedok, presuda neće (ne može) biti donesena.

Kada tužilac ne pribavi valjan dokaz, presudit će se shodno riječima tuženoga, i to na osnovu prethodno spomenutog hadisa.

Onda kada tužilac ima dva svjedoka za svoju tužbu, njihovo svjedo-čenje će se smatrati valjanim dokazom, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

48 Ibid.

49 Hadis bilježi imam Muslim u poglavlju o sudstvu, dio o zakletvi tuženog, 12/2.

50 Hadis bilježi imam Bejhkei u svom *Sunenu-l-kubrau*, i to sa mnogo lanaca prenosilaca, a zatim je rekao da su svi slabi. Pogledaj *Sunenu-l-kubra* 10/252-253. Jedino je potvrđena (utemeljena) predaja u kojoj stoji „a tuženi je dužan da se zakune“. (Imam Albani je kazao da je ova predaja vjerodostojna i da se nalazi u *Sunenu* imama Tirmizija u 2/38; broj hadisa 1078.)

51 *Keššafu-l-kina'i* 6/324-337; *El-Mukni'* 3/615-621.

rekao: „Dovedi dva svjedoka ili neka se on (tuženi) zakune. Ništa ti više od toga ne treba!“⁵²

S druge strane, ako se tuženi zakune (jer prvobitno tužilac nije pribavio dokaz, pa se od tuženog tražilo da se zakune), a potom tužilac pribavi valjan dokaz, presuda će se donijeti shodno tom dokazu, jer (prethodna) zakletva ne može pobiti doneseni dokaz.⁵³

Posljedice arbitraže

Ovaj naslov se sastoji iz dva dijela:

1. Obaveznost sprovođenja arbitražne odluke
2. Pobijanje arbitražne odluke

Obaveznost sprovođenja arbitražne odluke

Ako sukobljene strane zatraže arbitražu nekog čovjeka, pa isti donese presudu (odluku) u njihovom sporu, da li je ta presuda (odluka) za njih obavezujuća i hoće li se izvršiti ili je neophodno da se strane u sporu saglase sa donesenom presudom (odlukom)? Ulema je podijeljenog mišljenja o ovom pitanju:

Prvi stav: nije nužno da se strane u sporu slože sa donesenom presudom (odlukom) arbitra, jer ako su se usaglasili sa provođenjem procesa arbitraže, onda je za njih obavezujuća presuda (odluka) proizašla iz tog procesa. Arbitražna presuda (odluka) sprovest će se analogno presudi kadije (sudije) kojeg je imenovao imam/vladar (vlast).⁵⁴ Ovaj stav zastupa većina islamske uleme: Imam Ebu Hanife, Imam Malik, Imam Šafija u jednom od svojih stavova, te Imam Ahmed.

Drugi stav: Imam Šafija je kazao da je neophodno da se strane u sporu slože oko arbitražne presude (odluke) kao što je to neophodno i prije, analogno saglasnosti, kao uslovu, koja mora postojati prije samog procesa arbitraže, te kao što kaže da je presuda (odluka) obavezujuća tek uz saglasnost, a nema saglasnosti sve dok se ne sazna kakva je presuda

⁵² Hadis bilježe imami Buharija i Muslim. Pogledaj: *Fethu-l-Bari* 5/280 i 284, poglavlje o svjedočenjima, dio 20 i 23.

⁵³ *Keššafu-l-kina'i* 6/324-337; *El-Mukni'* 3/615-621; *Šerh muntehe-l-iradat* 3/___.

⁵⁴ *Šerh Fethi-l-kadir* 6/407; *Tebisiretu-l-hukkami* 1/62-62; *El-Mugni me'a šerhi-l-kebir* 11/484; *Edebu-l-kada'i* (kudati) libni Ebi Demm 1/146.

(odluka). U hadisu Ebu Šurejha se kaže: „Došli su mi (da se spore tražeći rješenje ili presudu) pa sam donio presudu s čime su se složile obje strane, nakon čega je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Što je ovo divno!“⁵⁵ Dakle, Poslanik, s.a.v.s., je pohvalio njegovu presudu jer su se obje strane složile s tim.⁵⁶

Pobijanje arbitražne odluke

Ako su ispunjeni svi uslovi za provođenje arbitraže i ista je bila u pitanjima u kojima je dopušтана, te arbitražna presuda (odluka) nije bila u suprotnosti s Kur'anom, Sunnetom i konsenzusom islamske uleme, presuda (odluka) neće, niti može biti pobijena. Ako se proces arbitraže odvijao o jednom od pitanja koja su isključiva nadležnost vladara (vlasti), kao što su propisane sankcije, onda se presuda (odluka) iz takvih procesa neće sprovoditi.⁵⁷

Dometi arbitraže

Ovaj naslov se sastoji iz dva dijela:

1. Povlačenje (izlazak) iz procesa arbitraže
2. Gubljenje sposobnosti

Povlačenje (izlazak) iz procesa arbitraže

Svaka od strana u sporu ima pravo odustati od arbitraže prije donošenja presude (odluke), jer je arbitar tu zbog njih (strana u sporu), pa zato svaka strana ima pravo i na odustajanje prije donošenja presude (odluke), kao što vladar ima pravo smijeniti kadiju (sudiju) prije izricanja presude. Ako bi arbitar (ili kadija) donio presudu (odluku), ista se ima sprovesti, a njegova smjena poslije toga ne može pobiti presudu i sl.⁵⁸

U slučaju da tužilac pribavi dvojicu svjedoka, a onda tuženi kaže da odustaje od arbitraže, arbitar nema pravo donijeti presudu (odluku).⁵⁹

⁵⁵ Hadis je prethodno spomenut na str. 2, fusnota 8.

⁵⁶ *El-Mugni me'a šerhi-l-kebiri* 11/484; *Mugni-l-muhtadž* 4/379.

⁵⁷ *Hašijetu-d-dessuki* 4/136; *El-Hireši* 7/145-146.

⁵⁸ *Šerh Fethi-l-kadir* 6/406-408; *Hašijetu Ibn Abidin* 5/429.

⁵⁹ *Revdatu-t-talibin* 11/122.

Gubljenje sposobnosti

Ako nestane (izgubi se) i jedan od prethodno spomenutih uslova za arbitra, njegova presuda (odluka) se neće izvršiti zbog gubljenja (nestanka) sposobnosti.

Primjer toga je da, recimo, musliman donese presudu (odluku), a zatim promijeni vjeru (napusti islam), njegova presuda (odluka) neće biti izvršena zbog gubljenja jednog od uslova, islamijeta – pripadnosti islamu, ili da štićenik u islamskom društvu donese presudu (odluku) među štićenicima, prema mišljenju uleme hanefijskog mezheba, pa potom primi islam, njegova arbitraža neće biti valjana.⁶⁰ Također, ako bi arbitar izgubio razboritost ili svijest, pa makar i nakratko, ili obolio od bolesti za koju nema nade da će od nje biti izliječen, takva arbitraža neće biti valjana zbog gubljenja razuma, kao uslova. Isto tako, ako bi postao veliki grešnik, (arbitraža) ne bi bila valjana zbog gubljenja pravednosti/čestitosti.

Također, ako bi izgubio sposobnost naučnog rasuđivanja/idžtihada, njegova arbitraža neće biti valjana zbog gubljenja uslova sposobnosti naučnog rasuđivanja/idžtihada; ili ako oslijepi, zanijem ili ogluhne, neće vrijediti zbog gubljenja uslova zdravih čula.⁶¹

Zaključna riječ

U ovom svome radu stigao do sljedećih zaključaka (rezultata):

- Pitanje arbitraže utemeljeno je na Kur'anu, Sunnetu i idžma'u.
- Za arbitra je neophodno ispuniti sljedeće uslove: pripadnost islamu, punoljetstvo, razum, sloboda, pravednost/čestitost, idžtiħad i zdrava čula.
- Arbitar može donositi presude (odluke) stranama u sporu od kojih se prihvata svjedočenje.
- Za strane u sporu (da bi mogle tražiti arbitražu) potrebno je ispuniti uslove: pripadnost islamu, razum, punoljetstvo i sloboda.

⁶⁰ Šerh Fethi-l-kadir 6/407-408; Hašijetu Ibn Abidin 5/429.

⁶¹ Nihajetu-l-muħtadž 4/444-445; Hašijetu Ibn Abidin 5/428-429.

- Prema mišljenju većine islamske uleme, među kojima su četverica velikih imama, arbitraža je dopušтана u pitanjima vezanim za imovinske (poslovne) odnose, sklapanje i razvod braka.
- Prema mišljenju većine islamske uleme, arbitraža nije dopušтана u pitanjima *hududa* (preciziranih sankcija), *kisasa* (odmazde), *kazfa* (potvore) i *li'ana* (međusobnih optužbi supružnika za bračno nevjerstvo).
- Arbitar donosi presudu (odluku) na osnovu dokaza ili zakletve.
- Saglasnost strana je neophodna prije izricanja presude (donošenja odluke), a ne poslije.
- Dopušteno je da se svaka strana povuče iz arbitražnog procesa prije izricanja presude (donošenja odluke), a ne poslije.
- Presudu (odluku) arbitra ne može poništiti kadija niti bilo ko drugi ukoliko je pravedna (istina).
- Ako arbitar izgubi jedan od uslova za arbitra, njegova presuda (odluka) neće biti sprovedena.

ناظف غريب

التحكيم

التحكيم هو عبارة عن وسيلة قانونية أفسح المشرع لها المجال للفصل في المنازعات المتفق على عرضها على التحكيم كنظام مواز للقضاء لا يخلو من مزايا، حيث ينتهي إلى حكم يتقيد به الفرقاء ويؤدي إلى حسم النزاع الذي شجر بينهم، شأنه في ذلك شأن القضاء ولكن بسرعة ملحوظة وبقدر أقل من الجهد. ومما قدمه المؤلف في هذه المقالة التعريف بالتحكيم وتاريخه وأنواعه وإجراءاته والعلاقة بين المحكم وأطراف النزاع وما يترتب عليه من نتائج.

Nazif Garib

Arbitration

Summary

Arbitration is the judgment of a person agreed upon by two or more parties. This person is called an arbitrator. Arbitration has its stronghold in the Qur'an and the Prophet's practice as well as in the unanimous stand of all Muslims. The arbitrator should not be confused with the judge (qādi), but he is also subject to the same conditions imposed on the judge.

In this paper the author discusses the merits of the arbitration, the conditions for the arbitrator, the area of arbitration, the conditions for the parties to the dispute, the manner of establishing the arbitration and the consequences of the arbitration.

Čauševićeva korespondencija sa državnim zvaničnicima

Ilma Delić

doktorantica na fakultetu islamskih nauka
ilmadelic_19@gmail.com

Sažetak

Mnoštvo literature o misli i djelu Džemaludina Čauševića implicira kako je on u svom tumačenju kur'anskih poruka u prvi plan isticao duboku svjesnost da je moguće biti autohtoni evropski musliman i to sprovesti u praksu. Kako bi se takvo što postiglo (i zaimalo kontinuitet), neophodna je institucionalizacija odnosa sa državom i korektna saradnja.

U ovom radu predstavljene su tri vrste njegove prepiske: prva datira iz doba austrougarske vladavine u Bosni i odvija se s njenim predstavništvom, dok su se druga i treća ticale saradnje s domaćim vlastima u Jugoslaviji.

Ključne riječi: Reis Čaušević, korespondencija, austrougarska vlast, jugoslovenska vlast, vojne vlasti.

UVOD

Iz mnogobrojne literature napisane o misli i djelu reisu-l-uleme Džemaludina Čauševića (1870–1938) zaključujemo da je tokom cijelog svog javnog djelovanja bio izložen kritici javnosti. Usljed te kritike, muslimanska javnost je ili podržavala ili oštro negirala njegove stavove. To najbolje možemo vidjeti na pitanju muslimanske nošnje, gdje je Čaušević posebno bio jasan oko pitanja nošenja šešira, ističući kako se “kompleksno

pitanje reforme društvenog života muslimana ne može svesti na pitanje fesa ili šešira", ili pitanje "otkrivanja lica žene".¹

Mi se ovdje nećemo baviti elaboriranjem argumenata za i protiv Čauševićevih stavova u tumačenju Kur'ana, nego ćemo predstaviti tri diskursa iz Čauševićeve komunikacije sa državnim zvaničnicima i napraviti komparaciju. Prvi se tiče Čauševićeve saradnje sa posljednjim zemaljskim poglavarom u Bosni i Hercegovini (Kommandierender General und Landschef) generalom Stjepanom Sarkotićem, i datiran je 15. septembra 1915. godine – vrijeme kad je Bosna bila u sastavu Austro-Ugarske monarhije. Ovu plodotvornu saradnju karakterizira obostrano intrinzična sofisticiranost u jasnoj artikulaciji problema i mjerodavna posvećenost u konceptu, programu i sadržaju odgovora.

Druga prepiska koju ćemo predstaviti odvijala se između Čauševića i Visoke pokrajinske uprave u Sarajevu, datirana 9. marta 1922. i nosi naslov "Nošenje službene odore i skidanje kape za vrijeme službe". Ovaj dopis Visokoj pokrajinskoj upravi Čaušević je uputio iz razloga što na isti problem nije dobio odgovor od Direkcije pošta i telegrafa. Naime, Direkcija pošta i telegrafa u Sarajevu proklamirala je rješenje kojim svoje uposlenike obavezuje da nose službenu odjeću koja podrazumijeva oblačenje kape sa "strehom" (štitom) i njeno skidanje prije ulaska u kancelariju. Ponukan višestrukim ignoriranjem od strane Direkcije, Čaušević moli Visoku pokrajinsku upravu da bude posrednik kako bi se instanca koja je problem prouzročila (Direkcija pošta i telegrafa) pozabavila i njegovim rješavanjem. Za razliku od izuzetno djelotvorne kolaboracije s austrougarskim establišmentom oko gotovo identičnog pitanja prije samo devet godina (Ratno ministarstvo u Beču je 1914. bez pogovora uvažilo Čauševićevu preporuku da muslimanski vojnici nose crveni umjesto "lugastog" fesa), saradnju s predstavnicima domaćih jugoslovenskih institucija odlikuje dominantno negativna retorika. Zato se ne trebamo čuditi Čauševićevim izjavama u kojima preferira austrougarski

¹ O Čauševićevim raspravama oko muslimanske nošnje i "pitanju šešira" vidjeti više: Fikret Karčić, *Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma*, ITF, Sarajevo, 1990, str. 216-217, Enes Karić, *Islam u Bosni i Hercegovini i Njemačkoj*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Sarajevo, 2008, str. 43-45, Enes Karić i Mujo Demirović, *Reis Džemaludin Čaušević – prosvjetitelj i reformator*, Ljiljan, Sarajevo, 2002, str. 36.

način vladanja u pogledu uvažavanja vjerskih običaja muslimana spram varničarskih tendencija domaće “demokratske” države. Ova se rasprava pretjerano produbljivala, a prilike za dijalog od strane ministra vjera pretvorile u žigosanje samog Čauševića.

Treća komunikacija koja će biti predstavljena u ovom radu tiče se dokumenata koji svjedoče slabi Čauševićev finansijski položaj. Ovu konverzaciju Čaušević je vodio s Ministarstvom vjera u Beogradu, i to s ministrima Janjićem i Trifunovićem. Nažalost, i ovaj put, koncentrirajući se na efemerne stvari, saradnja s Ministarstvom vjera radi selektivnosti fokusiranja bila je jalova.

Dopisi predstavljeni u ovom radu spadaju u ličnu arhivu reisa Džemaludina Čauševića koja je zadužbina Dejana V. Spaića iz Zenice. Čauševiću ličnu arhivu Dejan V. Spaić poklonio je Gazi Husrev-begovoj biblioteci 1439/2018. pred dušu rahmetli Muhameda Šefket-ef. Kurte, muftije tuzlanskog.

Korespondencija Čauševića sa zapovjednim generalom i zemaljskim poglavarom u Bosni i Hercegovini (kommandierender general und landschef)

Na početku svog djelovanja kao reisu-l-ulema Čaušević se u dopisu br. 2171/1915. upućenom predstavništvu zapovjednog generala i zemaljskog poglavara Bosne i Hercegovine 15. septembra 1915. žali na nepropisno tretiranje i neumjesne postupke vojnih službenika i bolničkih uprava prema vojnicima muslimanima.

Navodi problem vjerskog kupanja, nedostatak imama, ukop po “inovjerskim obredima”, pa čak i to da se muslimanski vojnici u samrtnim časovima tjeraju na “obrtanje u vjeri” od strane kršćanskih svećenika. Navodi i to kako im se “psuje ono što im je najsvetije”, a da ishrana uključuje svinjsko meso. Ide se toliko daleko da, kad muslimanski vojnici odbiju jesti hranu koja je Šerijatom zabranjena, tada im se govori kako je takvu hranu dozvolio sam reisu-l-ulema: “Možete slobodno jesti, jer je reisu-l-ulema izdao pismenu dozvolu da se jede svinjetina.”²

2 Dopis br. 2171/1915. upućen od reisa Čauševića Vrhovnom zapovjedništvu vojske, str 1.

Čaušević spominje kako je ispočetka mislio da je to samo jedan ne-promišljen postupak “neupućenog vojničkog starješine” pa mu nije ni pridavao neku važnost. No, kasnije se ispostavilo da broj takvih “neupućenih i neopreznih vojničkih starješina” i nije tako mali, te da se ne može zanemariti ako se uzme u obzir da je jedan “oberst” [ovlašteno vojno lice] u Rogatici tamošnjem imamu, nakon što mu je ovaj zatražio da mu pokaže pismenu dozvolu o jedenju svinjetine, uputio da je zatraži od samog reisa. Ovaj postupak je kod Čauševića izazvao duboko ogorčenje, naročito ako se ima na umu da je upravo Čaušević, u ime halife svih muslimana u svojstvu “mule od Mekke i Medine”, proglasio “sveti rat” onim neprijateljima islama “koji su ustali da ga unište”:

“Kad bih ja dozvoljavao da muslimani mogu jesti svinjetinu, to bih učinio ono protiv čega je sveti rat proglašen, a to bi bio jedan kontrast, kakvu bi bilo teško naći primjera. Osim toga, danas se u vojništvu nalazi dobar dio muslimanskog naroda iz svih slojeva, pa su takve izjave u stanju da me do skrajnosti u očima bosanskohercegovačkih muslimana kompromitiraju.”³

Čaušević se “najstrožije ograđuje” od takvih “podvala” i ovim dopisom moli da se izda službena objava na prostoru cijele Monarhije, gdje god se nalaze muslimanski vojnici, kako reisu-l-ulema Čaušević nipošto nije dozvolio da se jede svinjetina, jer “ništa što se kosi sa propisima islama, reisu-l-ulema ne može dozvoliti.”⁴

Čaušević od Njegove preuzvišenosti (zapovjednog generala i zemaljskog poglavara) traži: da posreduje kod vrhovne vojne vlasti u rješavanju pitanja “osnivanja posebnih menažnih grupa”; postavljenja rezervnih kao i vojničkih imama; formiranja vojničkog muftijskog ureda u Sarajevu; nadzor i inspekciju vojničkih imama, logorišta, bolnica i sl. od strane vojnog muftije; omogućavanja vjerskog kupanja i naredbu protiv psovanja i vrijeđanja islamskih svetinja.⁵

Oslanjajući se na susretljivost Njegove preuzvišenosti u rješavanju ovih pitanja, Čaušević ističe kako navedeno moli ne samo kao “vjerski poglavica” bosanskohercegovačkih muslimana, nego kao i “pravi

3 Ibid.

4 Ibid.

5 Ibid., str. 1-2.

rodoljub i dobroželjitelj naše moćne Monarhije” u čijem okrilju su muslimani “tako se lijepo mogli u svojoj svetoj vjeri sačuvati, da u tom pogledu ni danas nisu ništa slabiji, nego i ona njihova braća, koja žive pod hilafetskom upravom”.⁶

Na odgovor Čaušević nije čekao dugo – stigao je nakon samo devet dana od strane zapovjednog generala i zemaljskog poglavara u Bosni i Hercegovini – Sarkotića.⁷ Navode se sljedeće odluke u pogledu muslimanskih vojnika: dozvola “pohađanja” džamije; dozvola vjerskog kupanja; zabrana “inovjerim sveštenicima” da u bolnicama dolaze u dodir s muslimanskim vojnicima, kao i zabrana njihovog ukopa; pojašnjenje da “Vaša Presvijetlost” reis-u-ulema Čaušević nipošto nije dozvolio da muslimanski vojnici “smiju jesti krmetinu, niti se to uopće dozvoliti smije”; i posljednje – da se izda “opetovno stroga naredba” kako je “psovanje i porgrda muslimanskih svetinja i vjerskih običaja najstrožije zabranjeno”.⁸

Stoga, vrlo eksplicitno se nadaje zaključak da je zapovjedni general i zemaljski poglavar u Bosni i Hercegovini Sarkotić udovoljio gotovo svim Čauševićevim zahtjevima. Onaj zahtjev kojim se traži dodjela rezervnih imama nije moguće sprovesti usljed “ogromnih skopčanih troškova”, ali se kao alternativno rješenje navodi vršenje imamske službe od strane “subsidiarnih civilnih imama” kojima će se povisiti honorar. Što se tiče jedenja svinjetine, general Sarkotić navodi kako, zbog nedostatka i veće potrošnje goveđeg mesa, na meniju dva puta sedmično mora biti “ovče ili krmetina”, te da muslimanske vojnike “neće niko siliti da oni to meso jedu”. Naprotiv, tim danima mogu se poslužiti sa “postnom” (u šta spada supa, kafa i hljeb).⁹

Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu poslala je “presvijetlom i veleučenom gospodinu Hadži Mehmed Džemaluddin ef. Čauševiću reis-ul-ulemi za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu” odgovor na sve zahtjeve u dopisu datiranom 7. decembra 1915.¹⁰ Ovaj dopis potpisuje zamjenik zemaljskog poglavara Unkelhausser, i u njemu navodi kako je vrhovno

6 Ibid.

7 Dopis br. 18993. Riječ je o hrvatskom generalu austrougarske vojske Stjepanu barunu Sarkotiću (1858–1939), posljednjem zemaljskom poglavaru Bosne i Hercegovine.

8 Dopis br. 18993.

9 Ibid.

10 Dopis br. 206042, str. 1.

zapovjedništvo vojske u pogledu Čauševićevih pritužbi na nedostatke u islamskoj vojnoj vjerskoj službi izdalo sljedeće zapovijedi:

- kako se ima svim muslimanskim vojnicima proglasiti da “Presvjetli gospodin reis-ul-ulema nije dozvolio da jedu svinjetinu, niti je to uopće smio dozvoliti”;
- zabrana posjećivanja i ukopa muslimanskih vojnika od strane “dušebrižnika drugih vjera”;
- formiranje i uređenje “posebnih menažnih grupa” za muslimanske vojnike, gdje god je to moguće;
- omogućavanje muslimanskim vojnicima vjersko kupanje i odlazak u džamiju u slobodno vrijeme “ukoliko to služba i okolnosti dopuštaju”;
- strogo sankcioniranje “psovanja muslimanskih svetinja”.¹¹

No, izvrsnu saradnju Čauševića s institucijom zapovjednog generala i zemaljskog poglavara u Bosni i Hercegovini ne karakterizira samo udovoljavanje razumnim Čauševićevim zahtjevima. U međuvremenu, dok je proces razmatranja trajao (sjetimo se da je Čaušević dopis uputio 15. septembra, a konačni odgovor dobio 7. decembra 1915. godine – dakle, nepuna tri mjeseca), redovno su mu stizale povratne informacije o tome kako se procedura odvija. Pa tako, general Sarkotić već 15. oktobra obavještava Čauševića kako je vrhovno zapovjedništvo vojske¹², u pogledu “obdržavanja muslimanskih vjerskih obreda svoje odredbe učinilo i na strogo obdržavanje uputilo”. Također, u dopisu se poglavar Sarkotić ograđuje od eventualnih propusta u udovoljavanju Čauševićevim zahtjevima navodeći da, ukoliko takvih propusta bude, to se “ima pripisati osebujnoštima ratnih odnošaja, nikako ne zloj namjeri ili hotimičnom izigravanju ovih odredbi”.¹³

U prilogu se dostavlja prijevod odredbi koje potpisuje vrhovni zapovjednik vojske podmaršal Kanik,¹⁴ koji je general Sarkotić primio 8. oktobra 1915.:

¹¹ Ibid.

¹² Pred brojem op. 96106.

¹³ Dopis br. 21036, str. 2.

¹⁴ Dopis br. 96106.

- izdavanje proglasa “sveukupnoj muslimanskoj momčadi” o tome da reis Čaušević nije dozvolio jesti svinjetinu i da to “dozvoliti ne smije”;
- zabrana nemuslimanskim “dušebrižnicima” da posjećuju muslimanske vojnike u bolnicama i obavljaju ukop;
- naredba o uređenju posebnih menzi za muslimanske vojnike;
- omogućavanje prilika “ukoliko to služba i odnošaji dopuštaju” da se obavi “ritualno kupanje” i “pohađaju mošeje [džamije]”;
- stroge kazne za “psovanje i izrugivanje muslimanskih vjerskih obreda i svetinja”.¹⁵

Ovaj odnos kvalitetne interakcije između vjerske zajednice (u navedenom slučaju muslimanske) i države nudi nam uvjerljivu sliku kako je respektabilan tretman moguće de facto provesti na obostrano zadovoljstvo, gdje je sasvim irelevantno da li država dijeli religiju zajednice s kojom pregovara ili ne.

Dopisi o kodeksu odijevanja

Čaušević je dopis Visokoj pokrajinskoj upravi u Sarajevu datiran 9. marta 1922. naslovio “Nošenje službene odore i skidanje kape za vrijeme službe”.¹⁶ Naime, Direkcija pošta i telegrafa u Sarajevu izdala je naredbe kojim svojim službenicima stavlja u obavezu “da nose službenu odoru i mjesto fesa ili šajkače imaju obući kapu sa strehom (štitom)”, kao i to da moraju “skidati kapu pri ulazu u kancelariju”. Čaušević dalje navodi kako je Ulema-medžlis ranije, u više navrata, pisao spomenutoj direkciji¹⁷ kako se “ne smiju siliti muslimani na oblačenje tih kapa”. Izražavajući bojazan da odgovora na dopis ponovo neće biti, Čaušević dalje moli “visoki naslov” da bude posrednik kako bi se Direkciji što prije rastumačilo “da to ne odgovara ni vjerskim običajima ni ovdašnjim prilikama.”¹⁸

Ovdje vidimo Čauševića kao jednog umjerenog reformistu koji, iako stava da “nije zabranjeno nositi kapu sa strehom”,¹⁹ uvažava uvriježeni

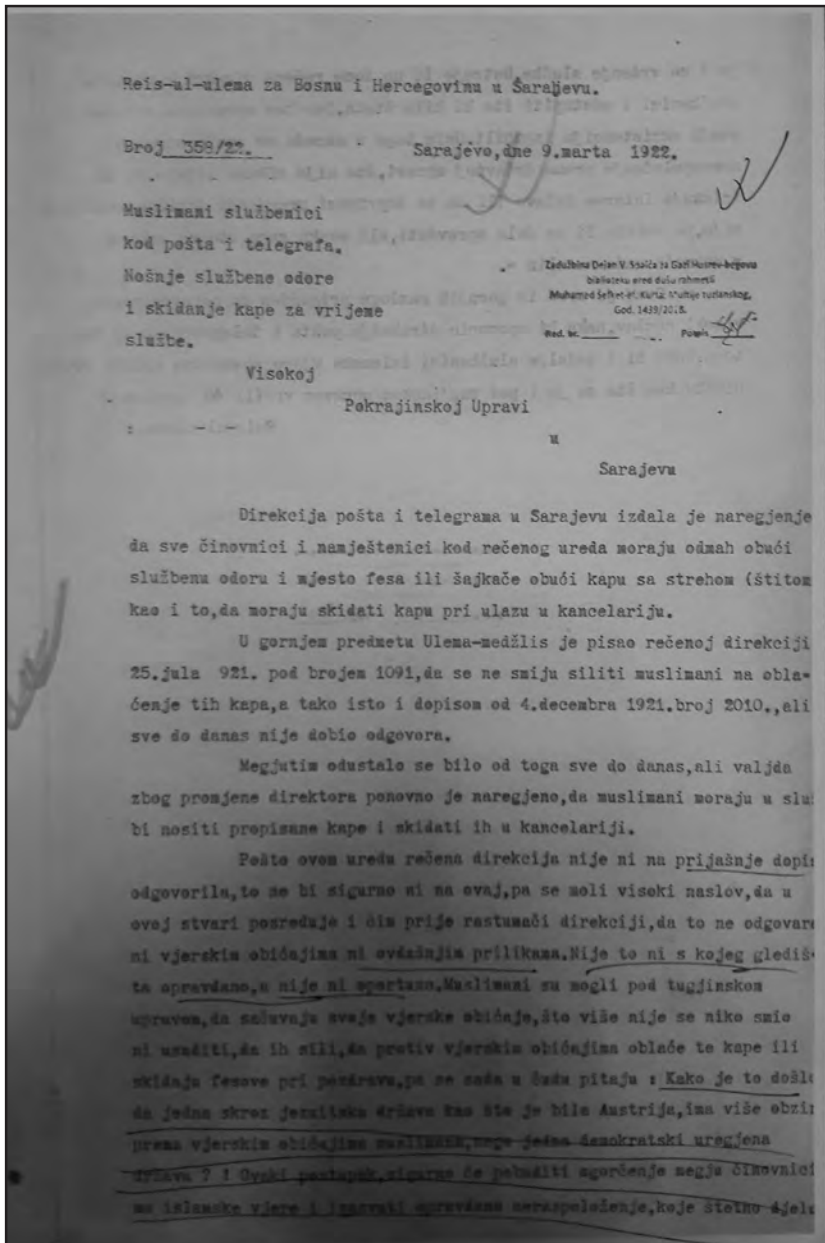
¹⁵ Dopis br. 206042, str. 2.

¹⁶ Dopis br. 358/22, upućen Visokoj pokrajinskoj upravi u Sarajevu 9. marta 1922.

¹⁷ Dopis od 25. jula 1921. pod brojem 1091, kao i ponovljeni dopis od 4. decembra 1921., broj 2010.

¹⁸ Dopis br. 358/22, str. 1.

¹⁹ Ovom dopisu fale prve tri strane pa ne možemo znati njegov signaturni broj. Ovaj citat je preuzet sa str. 4.

je i na vršenje službe. Ustraje li na tome rešena direkcija, neki bi službenici i odstupiti što bi bila šteta, jer bez opravdana razloga bi svoju egzistenciju izgubili. Osim toga u narodu se opaža strašno neraspoloženje prema državnoj upravi, što nije nikako lijepo. Da to iziskuje interes države ili da to doprinosi uređenju dotične institucije, pa nekako bi se dalo opravdati, ali ovako samo što se nekome „navraća veda na mlin“.

Ovaj je ured iz gorajih razloga prinuđen da ponovno zamoli visoki naslov, neka bi upozorio direkciju pošta i telegrafa, da se kani toga, kako bi i nadalje službenici islamske vjere nesmetano vršili svoju službu kao što su je i pod tughlinskom upravom vršili 40 godina.

Reis-ul-ulema :

kodeks bosanskohercegovačkih muslimana u pitanju nošnje pritom navodeći kako zahtjev Direkcije ni sa jednog gledišta nije ni "opravdan" ni "oportun".²⁰ Ističući besmislenost i tendenciozno nametanje nošenja "kape sa strehom" skrivenog u krinku službenog egalitarizma, Čaušević dalje nastupa kao jedan izrazit pobornik i afirmator "tuđinskog", "jezuitskog" austrougarskog načina vladanja pod kojim su "službenici islamske vjere nesmetano vršili svoju službu četrdeset godina" spram vladanja domaće "demokratski uređene države":

"Muslimani su mogli pod tuđinskom upravom, da sačuvaju svoje vjerske običaje, što više nije se niko smio ni usuditi, da ih sili, da protiv vjerskim običajima oblače te kape ili skidaju fesove pri pozdravu, pa se sada u čudu pitaju: kako je to došlo da jedna skroz jezuitska država kao što je bila Austrija, ima više obzira prema vjerskim običajima muslimana, nego jedna demokratski uređena država?! Ovaki postupak, sigurno će pobuditi ogorčenje među činovnicima islamske vjere i izazvati opravdano neraspoloženje, koje štetno djeluje i na vršenje službe."²¹

Čaušević u nastavku svog obrazloženja navodi kako bi se takvim zahtjevom napravila veća šteta nego korist, jer "neki bi službenici i odstupili što bi bila šteta, jer bez opravdana razloga bi svoju egzistenciju izgubili."²² Čaušević primjećuje kako se ovim činom među običnim građanima javlja nepovjerenje i "neraspoloženje" prema državnoj upravi, što nikako nije dobro i "lijepo". Ovakav zahtjev mogao bi se donekle smatrati opravdanim ukoliko bi njegovo sprovođenje doprinijelo "interesu države" ili "uređenju dotične institucije" (misli na Direkciju pošta i telegrafa u Sarajevu). Ali, kako nijedno od navedenog nije cilj ovim naređenjem, Čaušević smatra da se njime samo "nekome navraća voda na mlin".²³

Da je Čaušević protiv svake vrste diskriminacije, uključujući i onu koja "vrijeđa vjerske običaje muslimana", nahodi se u jednom drugom dokumentu iz njegove lične arhive.²⁴ Nažalost, ovaj dokument je djeli-

²⁰ Dopis br. 358/22, str. 1.

²¹ Ibid.

²² Ibid., str. 2.

²³ Dopis br. 358/22, str. 2.

²⁴ Kako fale prve tri stranice ovog dokumenta, ne možemo znati njegov signaturni broj.

mičan i nedostaje podatak na koga je adresiran, ali iz sadržaja možemo pretpostaviti da je upućen instituciji srodnoj onima u koje spada i Direkcija pošta. Iz dijela u kome kaže da je “ovako isto u 1922. godini bila naredila i Direkcija pošta i telegrafa, ali je na intervenciju ovoga ureda odustala”, zaključujemo da je dopis nastao u toku ili nakon 1922., kao i to da je prethodni koji je upućen Direkciji pošta naišao na odobrenje. U ovom djelimično sačuvanom dokumentu Čaušević je izložio:

- “Prvo: da islamski izvorni propisi ne označuju nikakve kape isključivo za muslimane;
- Drugo: da u tim propisima nije zabranjeno nositi kapu sa strehom;
- Treće: da je javno mnijenje muslimana vrlo jako, koje to sprječava;
- Četvrto: da su neki šeriatski pravници označivali svaku kapu sa strehom kao znak inovjerstva;
- Peto: da je kapa sa strehom nepraktična, naročito, za vršenje namaza;
- Šesto: da je Islam daleko od toga, a da bi odjeći ili obući pripisivao kakovu važnost;
- Sedmo: da sam ja o ovom pitanju stanovište islama i prije podastirao;
- Osmo: da o uvjerenju muslimanske mase i mnogo kulturniji narodi vode računa;
- Deveto: ja ne nalazim za shodno, da se ta novotarija uvodi u našu mladu vojsku, u kojoj će dosta velik postotak muslimana služiti;
- Deseto: svraćam pažnju na uređenja stvari naročito za muslimane u vojsci.”²⁵

Čaušević je dalje potcrtao kako mu je cilj da preporuči ono što je “najkorisnije za državu” i ono čime se “srca usvajaju”. Iz dokumenta se da razaznati da se radi o mjerama koje namjerava uvesti “gospodin ministar saobraćaja”, izvjesni Velizar Janković, za koje kaže da “ko god im se ne bi pokorio, da se ima odmah otpustiti od službe”.²⁶ Izražavajući svoje negodovanje i apsurdnost ovakvog zahtjeva, Čaušević “ne može nikako da shvati kakvi su to razlozi koji sile ministra saobraćaja da tako oštre mjere

²⁵ Kako fale prve tri stranice ovog dokumenta, ne možemo znati njegov signaturni broj. Citat preuzet sa str. 4-5.

²⁶ Ibid., str. 5.

preduzima protiv potčinjenih činovnika i namještenika, koji savjesno i vjerno na zadovoljstvo svojih starješina tešku dužnost vrše”.²⁷

Čaušević naglašava kako se vjerski običaji u svakoj državi, pod uslovom da ne idu na štetu državnih interesa, identificiraju s vjerom. Ako je cilj ovog rješenja “jednolična nošnja”, onda neka te kape budu “bez strehe”, čime bi se vrlo lahko poštedjeli i vjerski običaji. U daljem tekstu dokumenta stoji kako to “naročito vrijedi za našu državu”, državu u kojoj “sve vjere uživaju jednaka prava”. Čaušević moli da se to pitanje “jedanput riješi u skladu s islamskim običajima”, kao da je sit toga da su uvijek muslimani ti koji se moraju prilagođavati iako su većina. Ističe kako će se provođenje ovog rješenja Željezničke direkcije u Sarajevu (zaključujemo da je dopis upućen ovoj direkciji) smatrati “namjernim ispadom na vjerske svetinje”, što je sasvim razumljivo ako se uzme u obzir činjenica da “narod nigdje ne razlučuje vjerske običaje od same vjere”.²⁸

Ovdje vidimo Čauševića kao jednog korifeja uvažavanja interesa zajednice (*masleha*), gdje je njegovo tumačenje izvornih islamskih propisa o dozvoljenosti nošenja “kape sa strehom” u sasvim drugom planu. Jer, isprovociran ovom makinacijom, Čaušević dalje reagira burno retorički se pitajući “čime se može taki postupak opravdati?”, i nastavlja s odgovorom kako, da bi se postigla “jednoličnost” u odijevanju, ide se tako daleko da “ne trpi ni službena kapa samo ako nema suncobrana”. Ovakav zahtjev ne bi naišao na odobravanje i bilo bi pretjerano nametati ga “u jednoj tuđoj državi, gdje uopće islam nije priznat, a nekamoli u svojoj vlastitoj, gdje je islam ravnopravan drugim vjerama i gdje u narodu vlada toliko šarenilo u nošnji, da nikom ne bi ni na kraj pameti došlo da i o tome vodi ma kakva računa”.²⁹

Čaušević kao da označava ovaj zahtjev čistom besposlicom i pokušajem da se unose bespotrebna konfuzija među ionako zbunjeni bosanskohercegovački muslimanski narod, što označava terminom “bagatelisanje islama”. Ističe kako je krajnje vrijeme da se s time prestane i da su muslimani “kroz protekle četiri godine pretrpili više ispada na svoje svetinje, nego za 45 godina tuđinske uprave”, nazivajući ovaj zahtjev

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid., str. 6.

²⁹ Ibid., str. 6.

novotarijom koja “zasijeca u stoljetne vjerske običaje jednog znatnog dijela svojih državljana”. Dakle, on apelira da mu se pomogne dokazati da to ne odgovara “našim prilikama, našim običajima ni našoj tradiciji”. Ovdje vidimo Čauševića u potpuno drugom svjetlu gdje se posve jasno razumijeva kako, poput nekih mu savremenika tradicionalista, ustaje protiv “tih i takovih novotarija”,³⁰ naravno iz sasvim drugačijih pobuda.

No, ova rasprava nije se na tome završila. Čaušević se ograđuje od zluradih pokušaja “Gospodina Ministra Vjera” da mu se u rješenja o muslimanskoj nošnji stavi “dozvola za uvođenje kapa sa strehom za željezničare muslimane”, osuđujući atak na njegovu kompetenciju od strane ministra. Navodi kako ministar u 181. broju časopisa *Pravda* od 1. septembra 1923. o predmetu “prisilnog uvođenja željezničarskih kapa sa strehom za muslimane” degradira Čauševićevu kompetenciju ovim pasusom:

“Neka u ovom pitanju slože se muslimani i neka o tome donesu svoje riješenje njihovi kompetentni duhovni krugovi, pa time dokažu da je zaista u pitanju povreda vjere, a da nije to obično demagoško upotrebljivanje vjere u političke svrhe, spreman sam da učinim šta treba, da se poštuju vjerski propisi muslimana.”³¹

Čaušević optužuje ministra kako selektivno iz njegovih rješenja o muslimanskoj nošnji uzima ona mjesta kojima Čaušević tumači “izvorne propise islama, a koja su vezana za cjelokupni sadržaj”, npr.:

“Obzirom da se ni do sada to uvjerenje muslimanske mase ni za dlaku nije promijenilo, te obzirom da o tom uvjerenju muslimanske mase i mnogo kulturniji narodi kao Francuzi i Englezi ozbiljno vode računa, po mom mišljenju ne bi bilo oportuno istupiti sa tom novotarijom i uvesti je u našu mladu vojsku u kojoj će dosta velik postotak muslimana služiti”.³²

Svoj odgovor Čaušević je potkrijepio i mišljenjem tradicionalnih muslimanskih pravnika:

“Kako je javno mnijenje svakoga naroda vrlo jako, nijesu se tome utjecaju mogli otetiti ni neki muslimanski vjerski pravници, nego su polazeći sa

³⁰ Ibid., str. 6-7.

³¹ Ibid., str. 7.

³² Ibid., str. 8.

gledišta mase označivali nošenje kape sa strehom kao znak inovjerstva ondje, gdje muslimanski narod tu kapu smatra inovjerskim obilježjem.”³³

Ovdje se Čaušević poziva na stavove tradicionalnih muslimanskih pravnika pri tom uvažavajući “potrebe običaja” i ograđuje se od “ijedne svoje rečenice” kojom bi preporučio vladi uvođenje “kapa sa strehom” za muslimane. On je samo “iskreno tumačio istinu”, ali onu istinu koja u sebi sadrži preporuke vladi da vlada na onaj način “kojim se srca osvaja”. Napominje kako je i devet godina ranije, 1914. godine, identično rješenje izdao Ratnom ministarstvu u Beču. Ono je uvažilo njegovu preporuku i uvelo “mjesto crvenoga lugasti fes”, a odustalo od uvođenja “obične vojničke kape sa strehom”. Kaže kako spomenuto Ministarstvo nikada nije tendenciozno uzimalo za podlogu njegovo tumačenje islamskih izvornih propisa kako bi stavilo van snage “baš ono što kao vjerski poglavica” izričito preporučuje vladi.³⁴

Budući da saradnju Čauševića sa domaćim državnim zvaničnicima najvećim dijelom odlikuju malverzacije u vidu nasumičnih citata od još nasumičnijih ljudi, nije se čuditi što su se muslimani nalazili u povoljnijem položaju dok su pregovori vršeni sa “jezuitskom” austrougarskom vlasti.

Dopis o nezavidnom Čauševićevom imovnom stanju

Dopis broj 537/1924. upućen od strane reisu-l-uleme Džemaludina Čauševića u Beograd na adresu dr. Vojislava Janjića, ministra vjera,³⁵ otkriva nam da Čauševićeva sudbina imovnog stanja nije bila nimalo bolja od sudbine njegovog duhovnog učitelja i “poštovanog profesora” (*ustazi muhterema*) Muhammeda Abduhua. Sjetimo se jednog pasaža iz Abduhuova pisma svome prijatelju Wilfridu Scavenu Bluntu gdje se Abduhu izvinjava što ne može doći iz Pariza u London.³⁶

Ovdje je riječ o Bluntovom pozivu upućenom Abduhuu u kojem mu predlaže da skupa posjete London kako bi sa britanskim zvaničnicima

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Dopis br. 537/1924. nastao 2. juna 1924.

³⁶ Vidjeti više: Enes Karić, Muhammed Abduhu – život i komentatorski prinosi, El-Kalem, Sarajevo, 2018, str. 137.

razmatrali postokupacijske probleme Egipta. U dugom odgovoru na pismo koje je primio od Abduhua datiranom 7. aprila 1884. Blunt navodi dio: "U vezi s onim što spominješ da još ne možeš doći u Englesku, ja ti, ipak, šaljem novac koji ti je potreban za putovanje nadajući se da ćeš me izvijestiti kad ti stigne."³⁷

Iz navedenog naslućujemo kako je slabo bilo finansijsko stanje Muhammeda Abduhua. Identičan zaključak nadaje se i o našem Džemaludin Čauševiću, koji je ministru vjera upućivao molbe da mu se "obustavljena stanarina povрати i da se više ne obustavlja", jer mu ne pripada, kao što pripada biskupima, pravo na stan u kome živi. Naime, aktom Ministarstva vjera od 27. novembra 1923.³⁸ Čauševiću je "povišena dnevница sa 34 na 100 dinara". Ali, ta povišica skupo je plaćena jer je Ministarstvo finansija u Sarajevu izdalo rješenje kojim se naglašava da po Zakonu o dodacima na skupoću, pravo na stanarinu ne važi u slučaju reisa Čauševića. Stoga on moli, kako mu je ionako njegova "plaća malena" i kako "osjeća veliku poteškoću", da mu se obustavljena stanarina povрати.

Nažalost, dokumenti koji svjedoče o nezavidnom Čauševićevom imovinskom stanju nisu upućivani samo ministru Janjiću. I naredne godine, 1925., kada je funkciju ministra vjera u Beogradu obnašao Mišo Trifunović, situacija nije bila nimalo bolja.³⁹ Naprotiv, Čauševiću se spočitava kako je on "veliki gospodin" i da zbog toga ne uživa pravo na besplatnu kartu za Beograd kao ostali poslanici iz Bosne koji su bili u službenoj posjeti ovom ministru. Čaušević ne krije svoje iznenađenje i navodi kako ne može razumjeti da ministar, kao "objektivan i pravedan čovjek", kreira o njemu ovakav "nepovoljan zaključak".⁴⁰

Čaušević pretpostavlja da ovaj ministrov postupak dolazi zbog njegovog stava o svrgnuću sekretara muftijskog ureda u Bihaću od strane Ministarstva vjera. Čaušević je tom prilikom kazao kako Ulema-medžlisi kao vrhovnom vjerskom organu pripada ekskluzivitet u pravu imenovanja "tajnika i podvornika" kod Ulema-medžlisa i muftijskih ureda,

37 Navedeno prema: Enes Karić, Muhammed Abduhu – život i komentatorski prinosi, El-Kalem, Sarajevo, 2018, str. 137.

38 Broj akta 6879.

39 Pogledati dopis bez dodijeljenog signaturnog broja, upućen 10. juna 1925. u Beograd na adresu Miše Trifunovića, ministra vjera.

40 Dopis bez signaturnog broja, upućen 10. juna 1925. ministru vjera Miši Trifunoviću, str. 1.

s tim da se Ministarstvo vjera “dužno obavijestiti radi doznačenja sistematizovanih beriva”. Ovim postupkom Ministarstva vjera “mimoideni su propisi” i “dezavuisan” je Ulema-medžlis. Čaušević navodi kako je molio ministra da se “ovo u sporazumu uredi”, te da mu je tom prilikom ministar rekao kako se “mi pozivamo na zakone propale Austrije, a da se Vi držite pozitivnih zakona”. Čaušević mu je na ovo odgovorio da tako stoji u “vjersko-prosvjetnom štatutu” i da je to stanje “u našoj državi priznato”, da “mi stojimo na čelu toga štatuta”, te da ga se mora držati do onog trenutka “dok se ne zamijeni sa drugim propisima i dok se nama ti propisi ne dostave do znanja”.⁴¹

Na ovu Čauševićovu molbu ministar je odgovorio da ne želi izdati rješenje kojim bi van snage stavio ovaj “vjersko-prosvjetni štatut”, te kako će navedeno “kroz dvadeset dana urediti”. Shodno tome, Čaušević mu govori kako je sasvim jasno da nema niti jednog razloga za ministrovu “ljutnju” spram Čauševića, pogotovo ako se u obzir uzme njegova izjava da se on samo pridržava zakonskih propisa. No, Čaušević ne isključuje ni mogućnost da ovaj ministrov “nepovoljan zaključak” o njemu dolazi od “podvala i kleveta nekih nečistih dušica” upućenih samom ministru kao i javnosti. Navodi kako je ministru usmeno izjavio da je “prosta laž” da je prilikom tumačenja određenih kur’anskih ajeta rekao “nemojte sa Srbima, borite se u izborima, bojkotujte Jevreje” te da je, ako mu ministar ne vjeruje, najbolje da se ovaj slučaj “preda na sud ili objektivnom jednom forumu” i tako se provjeri i utvrdi konačna istina.⁴²

Ukoliko sud presudi da je Čaušević “uistinu to govorio”, navodi da će tada “pustiti i službu i sva prava”, ona prava koja proizlaze iz njegove dugogodišnje službe, čak i “gospodstvo” koje mu “Gospodin Ministar vrlo nepravedno pripisuje”.⁴³ Ovdje donosimo Čauševićev lični opis vlastitih karakternih crta koji je on predstavio ministru u ovom dopisu:

“Ja sam u svojoj naravi vrlo skroman, istina ne volim ulizivanja i ne trgujem sa srbstvom kao drugi i kad bih bio voljan za kakvo gospodstvo, to ne bih mogao činiti sa ovakvom plaćom (a u novinama stoji da sam plaćen kao patrijarh. Pisci su po svoj prilici oni isti koji mene kod Vas

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid., str. 2.

⁴³ Ibid.

objeđuju), s kojom plaćom moram da uzdržajem deset članova u kući. Ja ne mogu da se odazovem na pozive humanih društava i uglednih sastanaka i to sve zbog toga što nijesam u stanju da doprinesem onako kako bih želio. Mene veoma čudi Gospodine Ministre kako ste mogli tvrditi, da sam “velik gospodin”.⁴⁴

Čaušević kao da se našao uvrijeđen ovim ministrovim riječima o “velikom gospodinu” i velikim čudom se čudi kako je ministar, ako se uzme u obzir Čauševićeva plaća, uopće to mogao i pomisliti. On se jasno ograđuje od ovog ministrovog zaključka navodeći kako je “vazda bilo vanpartijskih trzavica” što mogu potvrditi sugrađani koji su tada vršili ministarske dužnosti i ističe kako ne voli biti “u političkim trzavicama” i kako se “toga kloni”. On želi svoju dužnost “savjesno i prema propisu” vršiti jer, “najveće poštovanje čini svim faktorima koji ljube pravdu i poštivaju propise”.⁴⁵

No, nakane obespravljanja Čauševića nisu dolazile samo od nemuslimanskih institucija i pojedinaca. Naprotiv, one od strane muslimana bile su brojnije i s većom žestinom degradiranja Čauševićeve ličnosti. Sjetimo se samo “Apela na hodžinsku kuriju”,⁴⁶ koji dolazi ni manje ni više nego od Vakufsko-mearifskog džematskog medžlisa u Sarajevu, čiji predsjednik je bio Fehim-ef. Spaho (koji će deset godina kasnije i sam postati reisu-l-ulema).

U ovom apelu djelovanje Džemaludina Čauševića u tumačenju poruka Kur’ana opisuje se kao “rješavanje najvažnijih i najkrupnijih vjerskih pitanja suprotno svim šeriatskim kitabima”, gdje se Čaušević predstavlja kao jedan u nizu inovatora koji ni po kakvim osim po vlastitim mjerama i nahodanju tumači vjerske propise onim tumačenjima koja, ne samo da se ne mogu uzeti u obzir, nego su u kontradikciji sa “svim šeriatskim kitabima”.⁴⁷ No, to je tema za zasebnu raspravu.

44 Ibid., str. 2-3.

45 Ibid., str. 3.

46 Dopis bez signaturnog broja, juli 1928.

47 Dopis bez signaturnog broja, “Apel na hodžinsku kuriju”, juli 1928, str. 1.

Zaključak

Mnoštvo literature o misli i djelu Džemaludina Čauševića implicira kako je on u svom tumačenju kur'anskih poruka u prvi plan isticao duboku svjesnost da je itekako moguće biti autohtoni evropski musliman i to sprovesti u praksu. Kako bi se takvo što postiglo (i zaimalo kontinuitet), neophodna je institucionalizacija odnosa sa državom i korektna saradnja.

U ovom radu predstavljene su tri vrste saradnje: prva datira iz doba austrougarske vladavine u Bosni i odvija se s njenim predstavništvom, dok su se druga i treća ticale saradnje s domaćim vlastima u Jugoslaviji. Iz prve prepiske, koju smo predstavili a koja je bila između Čauševića i zemaljskog poglavara Austro-Ugarske monarhije generala Stjepana Sarkotića, veoma se jasno odaje dojam njene korektnosti i iz toga proizašlih pozitivnih i konkretnih rezultata.

Za razliku od ove jasno definirane i ispravno protumačene retorike, za onu vođenu između Čauševića i domaćih vlasti ne možemo reći da je bila u istom ozračju. Štaviše, bila je takva da se prije može označiti kao retorika jednog difamiranog djelovanja i različitih makinacija državnih vlasti spram Čauševića, bilo da je usmjerena prema instituciji reisu-l-uleme (korespondencija s Visokom pokrajinskom upravom u Sarajevu 1922.) ili da je personalizirana (prepiska sa Ministarstvom vjera u Beogradu 1924.). Stoga se nije čuditi što Čaušević pohvalno govori o austrougarskoj metodologiji vladanja u cilju kolaboracije odnosa s muslimanskim institucijama. S druge strane, on osuđuje opskurnu ideologiju vladanja domaće “demokratski uređene države” u pogledu (ne)uvažavanja vjerskih običaja muslimana, što opravdano za posljedicu ima njihovo nepovjerenje koje se naposljetku odražava i na vršenje dužnosti.

Nažalost, i danas, nakon više od jednog stoljeća, svjedočimo “omaškama” u pogledu ishrane muslimanskih pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, gdje je internom istragom utvrđeno kako je u junećem mesu koje su vojnici konzumirali bilo i svinjetine.⁴⁸ Nadati se da će to

48 <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/ministarstvo-odbrane-bih-potvrdilo-da-je-u-konzervama-junetine-bila-svinjetina-firma-sa-sokoca-uvozila-iz-srbije-410906>, pristupljeno 7.5.2019.

od Ministarstva odbrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine biti posljednji propust ove vrste.

Literatura

I NEOBJAVLJENA GRAĐA

(zadužbina Dejana V. Spaića iz Zenice. Čauševiću ličnu arhivu Dejan V. Spaić poklonio je Gazi Husrev-begovoj biblioteci 1439/2018. pred dušu rahmetli Muhameda Šefket-ef. Kurte, muftije tuzlanskog):

- Dopis br. 2171/1915. upućen od Džemaludina Čauševića Vrhovnom zapovjedništvu vojske 15.9.1915.
- Dopis br. 18993, 24. septembar 1915.
- Dopis br. 96106, 15. oktobar 1915.
- Dopis br. 206042, 07. decembar 1915.
- Dopis br. 21036, 07. decembar 1915.
- Dopis br. 1091, 25. juli 1921.
- Dopis br. 2010, 04. decembar 1921.
- Dopis br. 358/22, 09. mart 1922.
- Dopis br. 6879, 27. novembar 1923.
- Dopis br. 537/1924. 02. juni 1924.
- Dopis bez signaturnog broja, 10. juni 1925.
- Dopis bez signaturnog broja, juli 1928.
- Dopis bez signaturnog broja, "Apel na hodžinsku kuriju", juli 1928.

II KNJIGE:

- Karčić, Fikret, *Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma*, ITF, Sarajevo, 1990.
- Karić, Enes, *Islam u Bosni i Hercegovini i Njemačkoj*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Sarajevo, 2008.
- Karić, Enes, *Muhammed Abduhu – život i komentatorski prinosi*, El-Kalem, Sarajevo, 2018.
- Karić, Enes i Demirović, Mujo, *Reis Džemaludin Čaušević – prosvjetitelj i reformator*, Ljiljan, Sarajevo, 2002.

III INTERNET:

- <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/ministarstvo-odbrane-bih-potvrdilo-da-je-u-konzervama-junetine-bila-svinjetina-firma-sa-sokoca-uvozila-iz-srbije-410906>

علمة دليتش

المراسلات بين جمال الدين شاوشفيتش والشخصيات الرسمية في الدولة

إن كثيرا مما كتب عن أفكار وأعمال جمال الدين شاوشفيتش يتبين منه أن من أهم ما كان يشير إليه وهو يشرح تعاليم القرآن الكريم أنه من الممكن وجود مسلمين أوروبيين أصليين. ومن الضروري لتحقيق هذا الغرض إقامة العلاقات الرسمية المنظمة والتعاون السليم بين المشيخة الإسلامية والدولة. ومما تم تقديمه في هذه المقالة ثلاثة أشكال من التعاون، أولها ما يعود تاريخه إلى عهد الحكم النمساوي الهنغاري في البوسنة والهرسك وأما الثاني والثالث فهما متصلان بالتعاون مع السلطات الأهلية في يوغسلافيا.

Ilma Delic

Causevic's Correspondence with State Officials

Summary

Much of the literature on the thought and work of Dzemailudin Causevic implies that in his interpretation of the Qur'anic messages he emphasized a deep awareness that it is possible to be an indigenous European Muslim and put it into practice. In order to achieve this (and to have continuity), institutionalization of relations with the state and proper cooperation are necessary.

Three types of cooperation are presented in this paper: the first dates back to the Austro-Hungarian rule in Bosnia and takes place with its representative officials, while the second and third ones concerned cooperation with local authorities in Yugoslavia.

Nakšibendijske tekije u Bosni i Hercegovini

Omer Begić

penzionirani imam medžlisa iz-e sarajevo
omerbegic@hotmail.com

Sažetak

Za širenje i razvoj tarikata nakšibendija u Bosni i Hercegovini 18. i 19. stoljeće smatraju se epohalnim periodom, što se može povezivati s općim tokovima i historijskim razvojem u sferi ideoloških, društveno-političkih prilika, posebno religioznih struktura unutar osmanskog carstva, a naročito u Anadoliji i Balkanu. Zahvaljujući činjenici da su se nakšibendije strogo držale kur'anskih imperativa i Šerijata te zbog svoje sunit-ske orijentacije nalazile su pristalice u svim slojevima bosanskohercegovačkog društva tokom spomenuta dva stoljeća. Kao protuteža heterodoksnim sufijskim redovima ili bratstvima, koja su bila manje ortodoksna, nakšibendizam je prihvatila i visoka feudal-na aristokratija i inteligencija (ulema), da bi zadovoljila ne samo spiritualne potrebe, nego da bi poslužio u borbi protiv heterodoksije i islamu tuđih strujanja unutar sufij-skih bratstava na anadolsko-rumelijskom prostoru. Već od prvih početaka osmanske vlasti u našim krajevima, 14. i 15. stoljeće, nakšibendizam je našao plodno tlo i pravu kolijevku u Bosni i Hercegovini, gdje se širio najprije u gradovima, a zatim i u rural-nim područjima. Sarajevu, Travniku, Jajcu, Foči, Goraždu, Čajniču, Visokom, Mostaru i drugim mjestima pojavljuje se sve više tekija. Veliku ulogu odigrale su tekije i njihovi šejhovi u Živčićima i Oglavku, čiji se utjecaj osjetio širom naše domovine.

Ključne riječi: sufizam, nakšibendizam, tekije, šejhovi, Bosna i Hercegovina, zikrullah

Nakšibendijski red derviša pojavio se u našoj državi u 15. stoljeću. Neki su bili šehidi u vojsci sultana Mehmeda Fatiha II. Osnivanje tekija uglavnom je vezano za nekog dobrog čovjeka (veli), šejha ili derviša. Prvi šejhovi su bili Ajni-dede i Šemsi-dede, koji su stekli deredžu šehida u osvajanju Bosne i Hercegovine. Ukopani su u posebnom turbetu. Na epitafu, koji se nalazi na nišanu Ajni-dedea piše: „On je prijatelj njegovog veličanstva, sultana Fatiha, kojeg je upućivao na propise o borbi. Traži kronogram njegove smrti u moru Božije milosti, godina 1461.“ Na epitafu Šemsi-dedea stoji: „Bio je nakšibendijskog derviškog reda i u tom svojstvu smatra se kao šehid. Njegova mazga je predvodnica Fatihove vojske. Pet stubova vjere daju kronogram njegove smrti. Godina 1461.“

Gaziler tekija

Na prostoru uz turbe Ajni-dedea i Šemsi-dedea, na jugozapadnom dijelu parka pred Higijenskim zavodom u Sarajevu, postojala je tekija, poznata kao Gaziler tekija, blizu drumu koji se zvao Put heroja. Najstariji podatak o ovoj tekiji nalazimo u Kemal-begovom testamentu iz 1538. godine. Uz ovu tekiju je bila i bašta koju je uvakufio Hasan-beg da u njoj uživaju pročelnici tekije. Imala je i svoje dobrotvore koji su joj omogućavali aktivnost.¹

¹ Hazim Šabanović, „Teritorijalno širenje i građevni razvoj Sarajeva u XVI stoljeću“, Naučno društvo Bosne i Hercegovine, *RADOVI*, knjiga XXVI, Odjeljenje historijsko-filoloških nauka, knjiga 9, Sarajevo 1965, str. 34 i 39.

Skender-pašina tekija u Sarajevu

Nakšibendijski red se više počeo širiti među narodom krajem 15. stoljeća zahvaljujući podršci sultana Mehmeda II. Skender-beg Jurišić bio je bosanski namjesnik, a bio je privržen sufijama. Na lijevoj strani Miljacke sagradio je veliku zaviju, imaret i musafirhanu. Vodu je doveo sa So-ukbunara. A na drugoj strani Miljacke sebi je sagradio dvorac, karavan-saraj te most. Za održavanje ovih objekata ostavio je veliki vakuf. Kupio je zemljišta oko Sarajeva, na Bjelašnici, Igmanu, u okolini Višegrada i Rogatice. Sagradio je i 27 mlinova za održavanje spomenutih hajrata. Zbog ekonomskih neprilika, imareti i musafirhana zatvoreni su krajem 19. stoljeća a tekija je bila u funkciji do Drugog svjetskog rata. Ova tekija je mnogo doprinijela širenju spomenutog reda u Sarajevu, ali i u cijeloj državi. Odigrala je značajnu ulogu u društveno-političkom životu Bošnjaka u doba Osmanlija.²

Jedilerska tekija u Sarajevu

Nastala je u petoj deceniji 19. stoljeća. Sa džamijom i turbetom Jedileri, poznatije kao Sedam braće, činila je kompleks. Bosanski valija

² Hazim Šabanović, „Postanak i razvoj Sarajeva“, Naučno društvo NR Bosne i Hercegovine, *RADOVI*, knjiga XIII, Odjeljenje historijsko-filoloških nauka, knjiga 5, Sarajevo, 1960. Mehmed Mujezinović, *Epigrafska Sarajeva*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1974, str. 392. Alija Bejtić, „Skender-pašina tekija“, *Novi behar*, god. 16, br. 1, 1944, str. 24.

Osman-Nuri-paša 5. šabana 1845. godine odredio je da se čuvaru turbeta šejh Sejfulah-efendiji daje po 15 groša mjesečne plate. Ovaj šejh bio je poznat kao dobar govornik, bio je vaiz Careve džamije i pjesnik. Jedilerska tekija izgorjela je 1879. godine.³

Tekija na Mlinima u Starom Gradu

Ova tekija je bila u sjevernom dijelu dvorišta džamije Katiba Kučuka u Halilbašića ulici na broju 18. Bila je to manja građevina sagrađena od čerpića i drveta i imala je dvije prostorije. Natpis na turskom jeziku napisao je šejh Behaudin Sikirić sa Oglavka 1912. godine u stihovima: "Da nije dostojno čovjeka da se zanosi položajem i vlašću a traži poštivanje musafira, koji je za dotičnog šejha poklon Božiji."⁴

Tekija šejha Hasana Kaimije u Sarajevu

Spomenuti šejh je 1664. godine uvakufio kuću za tekiju. Nalazila se u blizni Ćumurija mosta na desnoj strani Miljacke. Izgorjela je u požaru 1697. godine, kada je barbar Eugen Savojski spalio Sarajevo. Obnovio ju je sarajevski kadija Zihni-efendija 1762. godine.⁵

Nakšibendijski hanikah Mehmed-paše Koskija u Mostaru

Spomenuti hajr-sahibija oko 1612. godine na tepi naspram svoje džamije podigao je hanikah sa 11 soba, u kojima su se obučavali derviši i izučavao tesavvuf. Za tekiju je ostavio i vakufe kako bi se mogla održavati. Odredio je da šejh bude veoma učena osoba, te da ima i druge kvalitete i vrline. Hanikah je bio u funkciji do 1924. godine. Zgrada je srušena 1950. godine, a lokacija je pretvorena u park.⁶⁷

3 Fejzulah Hadžibajrić, „Riječ dvije o Jedilerskom turbetu u Sarajevu“, *Glasnik VIS-a*, br. 4, Sarajevo, 1967, str. 124.

4 Mehmed Mujezinović, *Epigrafika Sarajeva*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1974, str. 258.

5 Mula Mustafa Bašeskija, *Ljetopis 1746-1804*, prijevod s turskog, uvod i komentar: Mehmed Mujezinović, Veselin Masleša, Sarajevo, 1968, str. 152.

6 Mula Mustafa Bašeskija, *Ljetopis 1746-1804*, prijevod s turskog, uvod i komentar: Mehmed Mujezinović, Veselin Masleša, Sarajevo, 1868.

7 Nijazija Koštović, *Sarajevo između dobrotvorstva i zla*, Rijaset Islamske zajednice i Mladi muslimani 39, Sarajevo, 1998. Hifzija Hasandedić, „Kulturno-historijski spomenici u Mostaru iz turskog doba“, *Preporod*, br. 16, 15. august 1973, str. 13.

Tekija u Vukeljićima kod Fojnice

Osnovao ju je istaknuti alim, mistik, šejh Husein-baba Zukić. Rođen je u ovom selu, obrazovanje je stjecao u Fojnici, Kuršumliji medresi u Sarajevu, Istanbulu, Konji, Semerkandu, u mjestu Kasri-Arifan kod Buhare. Nakon trideset godina učenja i duhovnog usavršavanja vratio se u svoje selo gdje je podigao džamiju u tekiju. Radio je kao profesor fojničke medrese, šejh tekije i vaiz. Na ahiret je preselio 1800. godine. Nakon njega šejhovi su bili iz porodice Mejli-babe ili Hadžimejlića.⁸

Tekija na Oglavku kod Fojnice

Ovu tekiju osnovao je šejh Abdurahman Sirri, murid šejha Huseina Zukića, oko 1800. godine. Oko tekije je nastalo selo, a sama tekija imala je važnu ulogu u vjerskom, kulturnom i političkom životu ovih krajeva tokom 19. stoljeća. Šejh Sirri je rođen u Fojnici 1784/85. godine u porodici kadija. Pohađao je medresu u Fojnici, a zatim je stjecao znanje kod šejha Huseina Zukića, koji mu je dao nadimak Sirri (Tajanstveni). Razvio se u velikana, koji je svojim moralnim životom i pobožnošću stekao poštovanje muslimana širom Bosne i Hercegovine. Njegova tekija bila je stalno otvorena za putnike namjernike i za siromašne, koje je obilato pomagao. Postao je najpoznatiji šejh u ovim krajevima. Njegov utjecaj je bio toliki da se svaki novi namjesnik u Bosni i Hercegovini smatrao dužnim da ga posjeti. U ovu svrhu su podignuta dva konaka. Jedan je sagradio Mehmed Vedžihi-paša (bosanski namjesnik od 1835. do 1840. godine), a drugi mnogo veći i ljepši sagradio je bosanski namjesnik Mehmed Kamil-paša 1845. godine. Ovdje su dolazile mnoge važne ličnosti, kao što je Husein-kapetan Gradašćević, koga je Sirri podržavao. Ovaj šejh je pisao ilahije na turskom i bosanskom jeziku, pa se svrstao u red književnika alhamijado književnosti. Na ahiret je preselio 1846/47. godine. Dužnost šejha je postala nasljedna, pa ju je nastavilo više šejhova s prezimenom Sikirić.⁹

8 Šaćir Sikirić, „Kroz tekije i samostane“, *Narodno jedinstvo*, br. 267, 1920, str. 2.

9 Džemal Čelić, „Grabrijan i Sarajevo“, *Prilozi za izučavanje historije Sarajeva*, godina 3, knjiga 3, IKP „Svjetlost“, Sarajevo, 1970.

Nakšibendijska tekija u Fojnici

Ovaj tarikat se naglo širio krajem 18. i početkom 19. stoljeća iz svojih centara Vukeljića i Oglavka na bližu i dalju okolinu. I danas jedna ulica u Fojnici nisi naziv Šejhov sokak, u kome je stanovao šejh Sirri, a ovdje je bila i tekija, koja je izgorjela u požaru 1945. godine. Pretpostavlja se da je ovu tekiju osnovao sam šejh.

Nakšibendijska tekija u Visokom

Osnovao ju je muftija šejh hadži Husni-efendija Numanagić krajem prve decenije ili početkom druge 20. stoljeća. On je uvakufio kuću sa dvorištem, još dvije zgrade i dvije parcele zemlje, odredivši da kuća bude u funkciji tekije. Također je uvakufio i njivu „Dovik“ i namijenio je da se njome koriste šejhovi tekije. Za ovu tekiju su uvakufili zemlju i drugi dobrotvori pa je raspolagala velikim vakufom. Šejhovi su većinom bili iz porodica: Numanagić, Trako i Hadžimejlić. Husni-efendija je obavljao dužnost muftije u Travniku od 1941. i mnogo je učinio na širenju nakšibendizma u Travniku i Jajcu. Godine 1928. na njegovu inicijativu osnovana je tekija uz Jeni džamiju u Travniku.¹⁰

Nakšibendijska tekija u Foči

Ovu tekiju je u drugoj polovini 18. stoljeća sagradio Mehmed-paša Kukačica. Uz tekiju je napravio turbe i musafirhanu. Locirana je u podnožju brda Zabrana i Biokova, iznad njegove džamije, odakle se pružao lijep pogled na grad, Drinu i Čehotinu. Cijeli kompleks se finansirao iz njegovih prihoda. Evlija Čelebija je prošao kroz Foču 1664. i napisao: “Da je od svih najznamenitija Bajezid-babina tekija na jugoistočnoj strani Foče, među vinogradima i baščama. Ona je okrenuta prema čaršiji i bazaru i predstavlja kosmoramu (ogledalo svijeta). Od turbeta koja se posjećuju znamenita su Bajezid-babino i Murad-babino, obojica su pokopani u svojim tekijama. Jedan period pročelnici ove tekije bili su iz porodice Muftić.

¹⁰ *Zbirka savjeta i uputa*, predgovor i prijevod *Pendname* Ahmeda Zarifija Babe: Adem Karadozović, Sarajevo, 1970, str. 6-9. Ovdje su navedeni biografski podaci o šejhu Husni-efendiji Numanagiću.

Nakšibendijska tekija u Seonici kod Konjica

Ovu tekiju podigao je Osman Nuri Begeta oko 1833., a bio je i njen šejh sve do smrti 1890., gdje je i ukopan. Oko 1908. tekija je zatvorena, a zgrada je srušena prije Drugog svjetskog rata. Bila je prostrana i imala je odjeljenje za žene. Spomenuti šejh sagradio je i musafirhanu, gdje su odsjedali derviši i gosti tekije. Zikr se obavljao uoči petka i ponedjeljka. Sufijska tradicija imala je utjecaja i u varoši Konjic, gdje su, po iskazu Evlije Čelebije, postojale dvije tekije.

Nakšibendijska tekija na Luci u Mostaru

Hercegovački namjesnik Ali-paša Rizvanbegović bio je derviš šejha Mejlije iz Živčića. On je podigao tekiju u blizini svoga mesdžida na Luci, nedaleko od lijeve obale Neretve. Imala je tri prostorije: jedna je bila rezervisana za obrede, molitve i zikr, druga za šejha, a treća za musafire. Šejh i derviši su bili dužni svakog dana proučiti Ja-Sin i poslije svakog namaskog vakta po tri puta Ihlas za dušu Muhammeda, a.s., njegove djece i ashaba, a posebno za duše Ali-pašinih roditelja, kao i za njegovu dušu, te uoči svakog petka i ponedjeljka po jedan tevhid za dušu namjesnika i njegovih roditelja. Zahvaljujući bogatom vakufu, tekija je djelovala sve do pred Drugi svjetski rat. Osim spomenutih tekija, nakšibendizam je našao plodno tlo u cijeloj Bosni i Hercegovini. Nastale su mnoge tekije u Sarajevu, Travniku, Jajcu, Foči, Goraždu, Čajniču, Visokom i Mostaru.

Nakšibendijska tekija u Vogošći

U Gornjoj Vogošći kod Sarajeva, na mjestu gdje se nekada nalazilo Gaziler turbe, postojala je je tekija, odnosno halvetijski hanikah i nakšibendijska tekija, čiji je posljednji šejh bio hadži Junuz-efendija Sokolović. Tekija, džamija, turbe i mezarje, iako svojevrсни historijski i kulturni spomenici 15. stoljeća iz doba fetha 1463. do 1480. godine, srušeni su u vrijeme kada je građen put prema Vogošći i fabričkom kompleksu: Unis, Pretis, Tas 1956. godine.

Nakšibendijska tekija u Travniku

Na inicijativu šejha Husni-efendije Numanagića, koji je 1914. godine postavljen za muftiju travničkog, 1928. godine sagrađena je tekija nakšibendijskog reda uz Jeni džamiju u Travniku. Do tada se zikr obavljao u ovoj džamiji. Tekija se sastojala od dvije sobe u prizemlju i semahane kao jedine veće prostorije s predsobljem na spratu.

Nakšibendijska tekija, musafirhana i turbe na izvoru Bune u Blagaju kod Mostara

Prema navodima Evlije Čelebije, tekiju je utemeljio Zijaudin Ahmed bin Mustafa, Mostarac koji je studirao u Istanbulu. Današnja zgrada potječe iz 1851. godine. Nekoliko puta je bila oštećena usljed odrona stijena, pa je više puta obnavljana. Ovu tekiju, koja je u izvanrednom prirodnom ambijentu, posjećuju mnogi turisti, a u proljeće obično u mjesecu maju održava se tradicionalni mevlud i zikr uz veliku posjetu vjernika iz cijele Bosne i Hercegovine.

Tekija na Mejtašu u dvorištu Sarač-Ismailove džamije

Ova džamija jedna je od najstarijih u Bosni i Hercegovini. Uz ovu džamiju je sagrađena tekija, čiji je šejh penzionisani general armije Bosne i

Hercegovine Halil Brzina. Njegovo derviško ime je šejh Halil Hulusi Nakšibendi el-Bosnevi. Ova tekija je utočište i hram mistika koji traže mir. U njoj se okupljaju vjernici, bez obzira na starosnu dob i zanimanje, gdje veličaju Allaha, dž.š.

Literatura i izvori:

- Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika u Bosni i Hercegovini*, knjiga prva, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 1974.
- Hazim Šabanović, „Teritorijalno širenje i građevni razvoj Sarajeva u XVI stoljeću“, Naučno društvo Bosne i Hercegovine, *RADOVI*, knjiga XXVI, Odjeljenje historijsko-filoloških nauka, knjiga 9, Sarajevo, 1965, str. 34 i 39.
- Nedim Filipović, „Napomene o islamizaciji u Bosni i Hercegovini u XV vijeku“, *Godišnjak ANUBiH*, knjiga 8, Centar za Balkanska istraživanja, knjiga 5, Sarajevo, 1979.
- Alija Bejtić, „Bosanski namjesnik Mehmed paša Kukavica i njegove zadužbine u Bosni (1752-1756 i 1757-1760)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, Sarajevo, 1956/1957, broj VI-VII.
- Džemal Čelić, *Glasnik VIS-a*, br. 2-3, Sarajevo, 1982.
- Evlija Čelebija, *Putopis*, prijevod s turskog: Mehmed Mujezinović, Veselin Masleša, Sarajevo, 1979.
- *Novi behar*, br. 95, Kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske „Preporod“, Zagreb, 2010.

OSTALE TEKIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Hadži Sinanova (Silahdar Mustafa-pašina) tekija u Sarajevu

Nalazi se između ulica Sagrdžije, Alije Đerzeleza i Logavine. Izgrađena je između 1638. i 1640. godine. Pripada kaderijskom derviškom redu (tarikatu). Mustafa-paša Silahdar je bio pratnja sultana Murata IV, velikog prijatelja sufizma. Predložio je sultanu da sagradi tekiju u Sarajevu, rekavši da bi se njegov otac prihvatio ovog zadatka. Uskoro je stigao ferman da će započeti gradnja tekije pod rukovodstvom hadži Sinana, Mustafa-pašinog oca. Građevinu je projektovao Albanac Kasim-paša, poznati arhitekta, koji je projektovao nekoliko zgrada istanbulske Topkapi palače. Hadži Sinan je umro prije završetka zgrade, a završne radove je platio iz svojih sredstava sam Mustafa-paša. Na dvorišnom zidu se nalazi kaligrafski natpis kelime-i-šehadeta veličine tri metra. U tekiji ima nekoliko prostorija: sejahatnama gdje se obavlja derviški zikr, stan za šejha, musfirhana, mejdan odaja, koju od kahve-odžaka dijeli uski hodnik. Uz semahanu sa mihrabom i musandarom, tu je još kuhinja i dodatne prostorije. Prostorija za šejha je na spratu. Preko stotinu levhi na zidovima ulaznog i dvorišnog dijela tekije i avlije, likovnom vrijednošću su među najvrednijim ostvarenjima ove vrste. Uz obrede ovdje se izučavao tesavvuf, čitana su djela na arapskom, turskom i perzijskom jeziku. U ovoj zgradi je otvoren i prvi azil za duševne bolesnike. Gorjela

je kada je poznati barbar Eugen Savojski 1697. godine spalio Sarajevo i druga sela i gradove u centralnoj i sjevernoj Bosni i Hercegovini nakon austrougarske okupacije. Tekija je sačuvala autentičan izgled. Od 2005. godine ambijentalna cjelina tekije, Sarač-Alijine džamije i mezaristan su nacionalni spomenici Bosne i Hercegovine. Šejh ove tekije je hadži Sead Halilagić, kome se ovom prilikom zahvaljujemo i činimo dovu za njega i njegovu uzornu i čestitu familiju što nam je ustupio literaturu iz ove oblasti, koju smo obilno koristili prilikom pisanja ovog teksta.¹¹

Bektašijska tekija u Sarajevu

Prema Sidžilu broj 81, u kome se spominje povećanje plaće jednom bektašijskom dervišu, vrlo pobožnom ali siromašnom, po imenu Salahudin-baba sa 10 na 20 groša, u Sarajevu je u Golobrdici mahali postojala bektašijska tekija.¹²

Halvetijski hanikah šejh Ibrahim-efendije Bistrigije

Nedaleko od prostrane i masivne džamije, koju ja sagradio bosanski sandžak-beg Mehmed-beg Isaković, na Bistriku je postojao hanikah, što ga je sagradio spomenuti hajr-sahibija, čiji je mezar u dvorištu Careve džamije. Ovaj hanikah se spominje u popisu vjerskih objekata 1933. godine, a bio je u funkciji do Drugog svjetskog rata.¹³

Turan-dedeova zavija

U blizini Čekrečijine džamije u Sarajevu nalazila se Turan-dedeova zavija, koja se spominje u vakufnami Muslihudina Čekrečije, kao i u Gazi-Husrev-begovoj vakufanami.¹⁴

Rufaijska tekija na Donjoj Širokači

Ovu tekiju spominje Sejfudin Kemura: „Više ove džamije (Kara Ferhadowe džamije na Donjoj Širokači) bijaše jedna rufaijska tekija, a u njenom

¹¹ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 22.

¹² *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 23.

¹³ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 24.

¹⁴ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 24.

dvorištu bijahu ukopana dvojica šejhova. Ali, nažalost, ona se preokrenu u kuću i grobove poravnaše.¹⁵

Gazi-Husrev-begov halvetijski hanikah

Ovaj dobrotvor je 1531. godine na sjevernoj strani preko puta njegove džamije podigao hanikah, koji se sastojao od uskog dvorišta sa šadrvanom u sredini oko kojeg se duž obje strane nizalo 14 ćelija za dervise. Jedan dio dvorišta bio je natkriven krovom koji su držali stubovi. U svakoj sobi su stanovala po dvojica dervisa. Hranili su se u Gazijinom imaretu. Vakufnamom je naloženo da šejhovi budu pripadnici halvetijskog reda, ali i poznati po svojem iskrenom vladanju, kojima je krepost prepoznatljivo svojstvo, koji su zaodjenuti odjećom Božijeg strahopoštovanja,

¹⁵ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 21.

pobožnosti, koji su ustrajni na putu Šerijata, koji idu stopama pobožnih šejhova i ljudi, slijede ponašanje evlija i čvrsto se drže šerijatske zapovijedi, koji obavljaju namaz u džematu, poste, čine zikr, uče Kur'an, savladavajući strasti, što dolikuje vladanju dobrih derviša i obilježava učene ljude, koji napućuju na pravi put.¹⁶

Bektašijska tekija i Murad-dedeovo turbe u Čajniču

Na izlazu iz Čajniča prema Pljevljima nalazio se veći mezaristan, bektašijska tekija i Murad-dedeovo turbe. Evlija Čelebija spominje Murad-babinu baštu sa bektašijskom tekijom i hvali ovo mjesto kao divno izletišće. Tekija je srušena nakon Prvog svjetskog rata, ali ju je kasnije obnovila neka žena. Nakon Drugog svjetskog rata ponovo je srušena i nikad više nije obnovljena. U narodu se sačuvala uspomena na tekiju koja se nalazila iznad nekadašnjeg hotela „Orijent“, a bilo je i turbe nekom turskom poginulom oficiru. Prema vakufnami iz 1582. godine, hercegovački sandžak-beg podigao je u Čajniču zaviju da služi kao konak putnicima, te da se u njoj hrani sirotinja. Zavija je na spratu imala dvije tabhane, a u prizemlju: ahar, kuhinju, magacin, pekaru, hambar i druge prostorije. Sve ukazuje na to da se radi o spomenutoj bektašijskoj tekiji.¹⁷

Tekija Kušlat u Srebrenici

Srebrenica se prvi put spominje u pisanim izvorima 1352. godine kao gradsko naselje sa razvijenim zanatima i proizvodnjom srebra. Pored Sasa i rudara spominje se i Dubrovačka kolonija kopača plemenitih metala. Turci su je osvojili tek polovinom 1462. godine i osnovali Srebrenički kadiluk. Evlija Čelebija bilježi da je 1660. godine imala 800 kuća, 6 mahala, 6 džamija sa mihrabom, 1 tekiju, 3 mekteba, 1 han, 70 esnafskih dućana i 1 kupatilo. U zaseoku Tekija u Konjević Polju kod Nove Kasabe nalazi se musafirhana Hamza-dede podignuta 1519.¹⁸

¹⁶ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 25.

¹⁷ *Novi behar*, br. 95, Kulturno društvo Bošnjaka Hrvatske „Preporod“, Zagreb, 2010. str. 10.

¹⁸ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 15.

Kadirijska tekija u Zvorniku

Nakon što je prognan iz Sarajeva 1682. godine, šejh Hasan Kaimi-baba nastanio se u Zvorniku. Na prostoru njegova turbeta zvornički mutesarif Mehmed-paša, a na preporuku Silahdar Mustafa-paše, 1805. godine sagradio je kadirijsku tekiju.¹⁹

Tekijska džamija u Rogatici

Smatra se najstarijom džamijom u ovom gradu, koji se ranije nazivao Čelebi-Pazar. Nalazila se na lijevoj obali Rakitnice. Sinan-vojvoda je u prvim decenijama 16. stoljeća sagradio ovu džamiju oko koje je nastala istoimena mahala, a na njenim temeljima je Džafer-paša podigao novu. Godine 1870. obnovio ju je šejhul-islam Mehmed-Refik Hadžiabdić. Natpis u stihovima na turskom jeziku isklesan je na kamenoj ploči i ispisan je pozlaćenim slovima lijepim talik pismom na zelenoj podlozi:

*„Šejhul-islam, mevlana Refik, krasnih osobina
Da dobročinstva obnovi uvijek se trudio
Od ove bogomolje ni traga nije ostalo
Imenom tekijska džamija svak ju je pamtio
Iz počasti prema zavičaju svojih predaka
Izgradnji džamije pažnju i trud je posvetio
Bog njemu omogućiti i olakša dovršenje
Za njega se tu i plemstvo i narod pomolio
Ovim krasnim polustihom Fadil izreče tarih: “Bivši muftija je divno džamiju napravio.”
(1287/1870)²⁰*

Halvetijska tekija u Višegradu

Halvetijski tarikat imao je svog istaknutog predstavnika i zagovornika Ebu Lejsa Zadea (šejh Sejfulah-efendija Iblizović umro 1889.). On je od 1865. godine bio turbedar Jediler turbeta u Sarajevu. Njegovim zalaganjem otvorene su tekije u Višegradu, Rudom, Bijeljini i Donjoj Tuzli. O njemu su pisali Sulejman Kemura i Šaćir Sikirić i tvrdili da je bio

¹⁹ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, 2006, str. 16.

²⁰ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, 2006, str. 16.

pripadnik tarikati-halvetije. Tekija u Višegradu nalazila se na jugozapadnoj strani višegradske pijace, a današnje autobuske stanice, pedesetak metara daleko od Mosta Mehmed-paše Sokolovića, na prostoru koji gleda na Drinu, od koje je dijeli samo podzid. Ne zna se kad je srušena, ali u narodu postoji predanje iz 1910. godine o šejhovima Kapi i Dadiji Grahiću iz sela Lasci u blizini višegradske banje. Vjerovatno je da je u vrijeme preseljenja dvojice šejhova 1910. godine još uvijek bila funkciji.²¹

Halvetijska tekija u Rudom

Nalazila se nedaleko od kasabe Rudo na zaravni koja čini trougao između mosta na Limu za Rudo, rijeke Lima i puta koji vodi za Sjeverin, gdje je donedavno živio posljednji halvetijski šejh ove tekije Sejfudin Hrnjić. Tekija je srušena u Prvom svjetskom ratu i nije obnavljana. Zikr-halke su se održavale u kućama šejhova.²²

Halvetijska tekija u Bijeljini

Kao što smo već spomenuli, ovu tekiju je podigao Ebu Lejs-zade Iblizović rođen u Sarajevu Bio je učesnik odbrane Sarajeva 1878. godine pa se iz straha od kazne austrougarskih vlasti sklonio u Bijeljinu. Bio je mistik, nadaren pjesničkim darom i veoma vješt govornik. Godine 1880. podigao je tekiju u Bijeljini, na lokaciji Jukić mahale iza gradskog parka u bivšoj ulici JNA, a sada Vojske RS. Oko nje je bilo bujno zelenilo, a mnogi ugledni ljudi su bili muridi. Tekija je bila u funkciji do 1927., a zgrada je porušena 1935. Na tom placu sagrađene su dvije vakufske kuće, koje su nakon Drugog svjetskog rata nacionalizirane.

Halvetijska tekija u Donjoj Tuzli

Šejh Sejfudin je 1885. godine odselio iz Bijeljine u Donju Tuzlu, gdje je podigao tekiju. U ovom gradu je i preselio na ahiret 1889. godine.

²¹ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 16.

²² *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 16.

Musafirhana i tekija u Jajcu

Musafirhanu je podigao hadži Jusuf Mulalić početkom 19. stoljeća i u njoj je uspostavio tekiju, a bile su u funkciji do 1878. godine. Ovaj hajr-sahibija preselio je na ahiret na putu prema Mekki 1891. Donji dio musafirhane je pretvoren u han, a gornji u han. Nalazila se u blizini Travničke kapije u glavnoj ulici.²³

Kaderijska tekija u Jajcu

Prema predanju Mustafa-efendije, mujezina Džamije Esme sultanije, neki šejh je na prostoru bivše Sulejmanije ili Fethije džamije održao vaz narodu i pozvao ih u islam, što su prisutni prihvatili nakon što im je pokazao keramete. Djelovao je u tekiji koja se nalazila s druge strane Džamije Esme sultanije, a nestala je u velikom požaru. S pojavom šejha Alije Bagdadije, sagrađena je tekija na mjestu Šehitluci, koje se kasnije prozvalo Tekija. Nakon smrti spomenutog šejha i njegovih sinova Alije i Sulejmana tekija je prestala s radom. O njenom postojanju svjedoče samo ostaci zidina i gomila kamenja.²⁴

²³ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, 2006, str. 17.

²⁴ *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, 2006, str. 17.

Halvetijska tekija u Pruscu

Hasan Kafi Pruščak sagradio je ovu tekiju, a nalazila se u sklopu njegove medrese. Veća pravougaona prostorija u prizemlju služila je kao tekija, a manja kvadratična prostorija na spratu, sa plafonom u obliku kubeta, bila je deršana. Ugrađeni dulafi ukazuju da je tu bila biblioteka. Prilikom renoviranja 1936., medresa, tekija i mezar Hasana Kafija stavljeni su pod zajednički krov, tako da čine jednu cjelinu.²⁵

Elči Ibrahim-pašin hanikah u Travniku

Halvetijski hanikah, zajedno sa medresom i bibliotekom, Elči Ibrahim-paša podigao je prije 1706. i to pod jednim krovom, od kada datira njegova vakufnama u mahali Osoj. Vakufnamom je bilo predviđeno da se šejhu ove tekije i dervišima daje dnevno 40 akči za hranu, a svakom dervišu i učeniku, koji stanuje u sobama hanikaha po pet akči svakog dana. Šejh je u tekiji imao: sobu, bašču, čardak, bunar i voćnjak.²⁶

Bektašijska tekija u Banjoj Luci

Pouzdanost se zna da je postojala ova tekija u Banjoj Luci, o kojoj je pisao Murat Sertoglu, ali bez upuštanja u historijske podatke.²⁷

Isa-begova tekija na Bentbaši

Predio Bentbaše u srednjem vijeku nazivao se selo Brodac. Na mjestu gdje je podizanjem brane nastalo vještačko jezero Isa-beg Ishaković je 1462. godine podigao zaviju oko koje se formirala mahala. Ovaj hajrat se sastojao od: musafirhane, imareta, štale i dvorišta. Ovdje su musafiri mogli dobiti prenočište i hranu za tri dana. I Evlija Čelebija je bio gost ove tekije. Više puta je obnavljana, a o njenoj obnovi iz 1782. sačuvan je kronogram: „Ova građevina je sagrađena za dervise, kao mjesto za molitvu Stvoritelju svjetova. Mevlevijska bogomolja je postala vakuf, neka je trajno posjećena molitvom molitelja. Ovo je mjesto za dervise, dom onih koji su na Božijem putu. 1781-1782.“ Ova tekija srušena je 1957. godine.

25 *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 17.

26 *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 19.

27 *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kačuni, 2006, str. 19.

Tekija na Kovačima

Nalazi se u blizini memorijalnog centra u kome je mezar prvog predsjednika Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića i kaburi preko 1.500 šehida, koji su postigli šehadet u toku protekle agresije 1992-1995. Mjesto je okruženo prirodnim ljepotama sa divnim pogledom na stari dio grada. Cilj općine Seldžuk iz Turske, koja je glavni finansijer gradnje, jeste da zamijeni staru tekiju, koju je na Bentbaši sagradio Isa-beg Ishaković, a koja je srušena 1957. godine. Tekija na Bentbaši je bila prva registrirana institucija tarikata u Bosni i Hercegovini i samim tim predstavlja važan simbol bosanske historije. U Sarajevu je bilo 47 tekija, ali ih je većina porušena ili nastradala u požarima. Cilj izvorne replike je da se vrati mevlvijski red, koji je na ovim prostorima bio prisutan stoljećima.²⁸

Zaključak

Tesavvuf je nauka koja nas upoznaje sa načinima kako da se očisti naše tijelo i duša, da se dicplinira i da se postigne trajna sreća. Uči nas kako se napreduje na putu spoznaje Allaha dž.š., čišćenju od požuda i oplemenjivanju vrlinama. Početak ovoga puta je znanje, sredina rad, a kraj nagrada od Allaha, dž.š. O porijeklu riječi tesavvuf ima više mišljenja, a spominju se: vunena odjeća, pohvalno svojstvo čistoća duše, sofa – trijem, izbor i red. Tesavvuf označava nauku, čiji je zadatak da očisti dušu i srce, korigira ponašanje i dobročinstvo (ihsan). Hašim el-Sufi je prvi

²⁸ Wikipedia.

nosilac tog imena iz 767. godine. U Aleksandriji se pojavila grupa koja je naređivala dobro a odvrćala od zla, koje je narod nazivao sufijjun. Tesvuf je nastao prije 815. godine. Muhammed, a.s., je ukazivao na potrebu čišćenja srca. U Kur'anu piše: *...onoga dana kada neće koristiti imetak ni porod, nego samo ko dođe sa zdravim srcem* (Eš-Šura, 88-89). Tesavvufsko/tarikatsko odgajanje odvija se preko posebne metode rada: razgovor (*sohbet*), istinski učitelj (*muršid*), prisega (*bejat*), zikr i osamljivanje. Principi tesavvufa se postižu: učenjem, čitanjem, ugledanjem u drugoga, tj. slijeđenjem uzora. Tarikatski velikani tvrde da treba naći čovjeka ili ljude koji će te usmjeriti da odbaciš sve ono što ometa da se srcem približiš Allahu, dž.š., i da usvojiš skrušenost u vršenju ibadeta. Imam Gazalija tvrdi da se pristupanjem u društvo sufija liječi srce i da je nužno naći šejha/muršida, koji mora imati ovlaštenje od valjanog muršida za svoje djelovanje i čiji su postupci u skladu sa Kur'anom i Sunnetom. Kod traženja šejha treba učiti dove poslije namaza. Kod izbora šejha treba paziti na sljedeće uslove: da poznaje propise i učenje vjere, da poznaje puteve spoznaje Uzvišenog Stvoritelja, da poznaje metodiku tarikatsko-tesavvufskog odgajanja. Zikr se može obavljati: u sebi, glasno, jezikom, srcem, pojedinačno ili grupno, može biti i s pokretima praćenim ilahijama i instrumentima. Osamljivanje (*halvet*) je vrsta duhovnih vježbi. Termini „vusul“ i „visal“ označavaju sfere duhovnog uzdignuća na putu približavanja Allahu, dž.š. Ljudske sposobnosti (*istidad* i *kabilijet*) su različite i to se zapaža u duhovnom životu derviša (*sejri suluk*). Spoznaja Allaha, dž.š., srcem i dušom sa 10 boravišta (*menazila*): pokajanje, ispitivanje savjesti, strahovanje, nadanje, iskrenost, istinitost, čuvanje od nedozvoljenog, suzdržavanje, zadovoljstvo i oslanjanje na volju Allaha, dž.š. Svaki menzil ima po 10 uslova. Neke sufije tvrde da je tajna dunjalučkog života na dva slova „H“ i „B“, *hubb – ljubav*. Plodovi Božije ljubavi spominju se u sljedećim kur'anskim riječima: *...njih Allah voli, a i oni vole Allaha* (Maide, 52) i *Allah će njima biti zadovoljan, a i oni će biti njime zadovoljni* (El-Bejjineh, 8). Dizanje zastora sa srca i očiju (*kešf*) je plod borbe sa samim sobom (*nefs*). Duša dopire do visina kada se osjetila čuvaju od harama i kada se strogo pazi da hrana i pića budu halal. Nadahnuće (*ilham*) je saznanje srcem, kao dar od Allaha,

dž.š. Sufije nadahnuće nazivaju *ilmi-ledun*, saznanje, koje se uči bez slova i znakova. Vidovitost evlija (*keramet*) naročiti su darovi od Uzvišenog Stvoritelja. *Nazara tesvvuf* i *ameli tesavvuf* su nazivi za teoriju i primjenu tesvvufa, a *hanikah* je naziv za učilište tesavvufa.

Tesavvuf u Bosni i Hercegovini

U našim krajevima tesavvuf i njegovi zagovornici su poznati kao tarikati, a njihovi članovi derviši. Tesavvuf, tarikati, derviši, tekije, hanikah nisu novina u Bosni i Hercegovini. Postojeći tarikati: nakšibendije, kadirije, rufaije, halvetije i mevlevije, a raširili su se dolaskom Osmanlija. Sufije su imale pozitivan utjecaj na civile i vojsku. Pogledamo li naše mezari-stane, arhivska dokumenta, vakufname, sidžile, deftere, natpise na građevinama, biografije, hronike na orijentalnim jezicima, kao i na našem, od kojih je najopširniji zapis Evlije Čelebije iz 17. stoljeća, vidjet ćemo da su tarikati i derviši dugo prisutni na ovim prostorima. Evlija Čelebija u svom *Putopisu* spominje da je na području Bosne i Hercegovine bilo pedesetak tekija i mjesta, gdje se obavlja zikr, proučava *Mesnevija* i okupljaju učenici i mistici (*ušak*). On nam jasno ukazuje na djelatnost derviša/sufija u vrijeme širenja islama u ovim krajevima. Podaci o broju ljubitelja tesavvufa u Sarajevu i drugim mjestima ukazuju na postojanje živog tesavvufa. Ove podatke nalazimo kod Muvekkita, 19. stoljeće, u njegovoj *Povijesti Bosne*, zatim kod Mula Mustafe Bašeskije u njegovom *Ljepotopisu* i *Hronici* Muhameda Enverija Kadića. Safvet-beg Bašagić, Sejfudin Kemura, Mehmed Handžić, Hazim Šabanović, Nedim Filipović, Džemal Čelić i drugi naučnici u svojim radovima su obradili mnoga imena koji su dali zapažen doprinos tesavvujskoj nauci kod nas. Interesantne su ličnosti Šejh Jujo iz Mostara, Kaimi-baba iz Sarajeva, Fevzija Mostarac, šejh Ihamija iz Žepča, Derviš-paša Bajezadagić, Šejh Sirri-baba Sikirić s Oglavka kod Fojnice i mnogi drugi. Oni su bili „ljudi iz naroda“, koji su spominjani i nakon smrti. Njihove ilahije i kaside učili su i derviši i obični svijet. Dokaz koegzistencije zvanične uleme i sufija jesu islamske institucije: Gazi Husrev-beg gradi džamiju i tekiju, Skender-paša također. Neki od imenovanih profesora iz 1537. su i učitelji tesavvufa, muršidi, šejhovi hanikaha, pa i sarajevske muftije. Postoje indicije da se u nekim

vremenima s podozrenjem gledalo na dervise zbog njihove prisnosti i učestvovanja u nevoljama s običnim svijetom. Kaimi-baba je protjeran iz Sarajeva u Zvornik, a šejh Ihamija proganjan i obješen u Travniku. Tu mačenjem *Mesnevice* najviše su se bavili reisu-l-ulema Džemaludin Čaušević i hadži Mujaga Merhemić, znameniti Sarajlija, koji je preselio na ahiret prije 60 godina. Zikr se sastojao od učenja Kur'ana, spominjanja Allahovih, dž.š., lijepih imena, donošenja salavata na Muhammeda, a.s., istigfara, tevbe te učenja prigodnih ilahija i kasida.

Literatura:

- Mehmed Mujezinović, *Islamska epigrafika u Bosni i Hercegovini*, knjige 1,2 i 3, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 1974.
- Hazim Šabanović, „Teritorijalno širenje i građevni razvoj Sarajeva u XVI stoljeću“, Naučno društvo Bosne i Hercegovine, *RADOVI*, knjiga XXVI, Odjeljenje historijsko-filoloških nauka, knjiga 9, Sarajevo, 1965, str. 34 i 39.
- Nedim Filipović, „Napomene o islamizaciji u Bosni i Hercegovini u XV vijeku“, *Godišnjak ANUBiH*, knjiga 8, Centar za balkanska istraživanja, knjiga 5, Sarajevo, 1979.
- Alija Bejtić, „Bosanski namjesnik Mehmed paša Kukavica i njegove zadužbine u Bosni (1752-1756 i 1757-1760)“, *Prilozi za orijentalnu filologiju*, Sarajevo, 1956/1957, broj VI-VII.
- Evlija Čelebija, *Putopis*, prijevod s turskog: Mehmed Mujezinović, Veselin Masleša, Sarajevo, 1979.
- Džemal Čelić, *Glasnik VIS-a*, br. 2-3, Sarajevo, 1982.
- Mustafa Grapčanović, „Halvetijska tekija u Bijeljini“, *Glasnik VIS-a*, br. 5, Sarajevo, 1983, str. 714.
- *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, 1427/2006.
- *Kelamul-šifa*, UG Hastahana – tekija Mesudija, Kaćuni, br. 32-33-34, 2013.

الزوايا النقشبندية في البوسنة والهرسك

يعتبر القرنان الثامن عشر والتاسع عشر من أهم الفترات فيما يخص انتشار الطريقة النقشبندية في البوسنة والهرسك. ولشدة التزام النقشبنديين بأوامر القرآن والشرعية الإسلامية ولانتمائهم لأهل السنة والجماعة فقد كانوا يجدون أتباعهم في تلك الفترة في جميع طبقات المجتمع البوسني، فقد اعتنقت الطريقة النقشبندية الأرستقراطية الإقطاعية العالية وعلماء الإسلام في البوسنة والهرسك وذلك ليس فقط لسد حاجاتهم الروحية وإنما كذلك لاتخاذها وسيلة في القتال ضد التيارات الصوفية المنحرفة والمخالفة للإسلام. ومنذ بداية الحكم التركي العثماني في أنحائها، في القرن الرابع عشر والخامس عشر، وجدت النقشبندية في البوسنة والهرسك أرضاً خصبة ومهداً مناسباً لها حيث انتشرت في أول الأمر في مدنها ثم في مناطقها الريفية.

ومما تناوله هذه المقالة الزوايا النقشبندية في البوسنة والهرسك، مما هو محفوظ منها وما لم يحفظ.

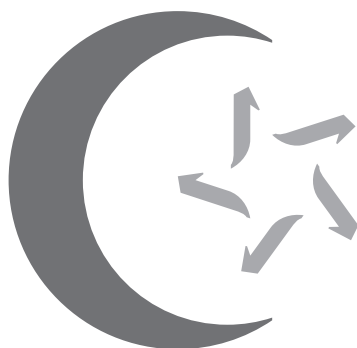
Omer Begić

Naqshbandi Tekkes in Bosnia-Herzegovina

Summary

For the spread and development of naqshbandi tariqah in Bosnia-Herzegovina, the 18th and 19th centuries are considered an epochal period. Owing to the fact that naqshbandis strictly adhered to the Qur'anic imperatives and Shari'ah, and because of their Sunni orientation, they found adherents in all sections of Bosnian society during the two centuries mentioned. Naqshbandism was also embraced by high feudal aristocracy and intelligence ('ulama), to satisfy not only spiritual needs, but to serve them in the fight against deviant and, to Islam alien, currents within the Sufi fraternities. From the earliest beginnings of Ottoman rule in our region, the 14th and 15th centuries, Naqshbandism found fertile ground and a real cradle in Bosnia-Herzegovina, where it spread first in cities and then in rural areas.

In this paper, the author discusses the naqshbandi tekkes in Bosnia-Herzegovina, preserved as well as unsaved ones.

Službeni dio

Broj: 03-2-46/19

Sarajevo, 23. zu-l-hidždže 1440. h.g.

24. august 2019. godine

U skladu sa odredbama člana 63. i člana 64. Ustava IZ u BiH – prečišćeni tekst, te odredbi člana 4. i 5. Pravilnika o izboru reisu-l-uleme, Sabor Islamske zajednice u BiH na svojoj drugoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zu-l-hidždže 1440. h.g., odnosno 24. augusta 2019. godine, donosi sljedeću:

ODLUKU

o raspisivanju izbora za reisu-l-ulemu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Član 1.

Zbog isteka mandata od sedam godina aktuelnom reisu-l-ulemi, dr. Husein-ef. Kavazoviću, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi odluku o raspisivanju izbora za reisu-l-ulemu.

Član 2.

Izbori za reisu-l-ulemu provest će se prema Pravilniku o izboru reisu-l-uleme.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-47/19

Sarajevo, 23. zu-l-hidždže 1440. h.g.

24. august 2019. godine

Na osnovu člana 68. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst i člana 14. Poslovnika o radu Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na drugoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zu-l-hidždže 1440.h.g., odnosno 24. augusta 2019. godine, donio je:

ODLUKU

o utvrđivanju prečišćenog teksta Pravilnika o izboru reisu-l-uleme

Član 1.

Utvrdjuje se prečišćeni tekst Pravilnika o izboru reisu-l-uleme.

Član 2.

Prečišćeni tekst Pravilnika o izboru reisu-l-uleme obuhvata: Pravilnik o izboru reisu-l-uleme i zamjenika reisu-l-uleme od 17. oktobra 1998. godine, Pravilnik o izmjeni Pravilnika o izboru reisu-l-uleme i zamjenika reisu-l-uleme br. 70/12 od 24. aprila 2012. godine, Pravilnik o dopuni Pravilnika o izboru reisu-l-uleme od 07. jula 2012. godine i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izboru reisu-l-uleme br. 03-2-28/19 od 20. aprila 2019. godine.

Član 3.

Prečišćeni tekst Pravilnika o izboru reisu-l-uleme objavit će se u *Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u BiH.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

PRAVILNIK o izboru reisu-l-uleme (prečišćeni tekst)

Član 1.

Ovim Pravilnikom regulira se način evidentiranja i kandidiranja kandidata na funkciju reisu-l-uleme te način rada izbornog tijela i uvođenje izabranih kandidata u funkciju.

Član 2.

Reisu-l-ulemu bira izborno tijelo koje sačinjavaju: sabornici Islamske zajednice, članovi Rijaseta Islamske zajednice, muftije, predsjednici mešihata Islamske zajednice, dekani i direktori islamskih ustanova, glavni imami i predsjednici izvršnih odbora medžlisa.

Islamske ustanove u smislu prethodnog stava su: fakulteti Islamske zajednice, medrese i gimnazije, koji rade po nastavnom planu i programu obrazovnih ustanova Islamske zajednice, Institut za Islamsku tradiciju Bošnjaka, Institut za društvena i religijska istraživanja, Gazi Husrev-begova biblioteka i Specijalna biblioteka „Behram-beg“.

Predsjednici izvršnih odbora medžlisa u smislu stava (1) su predsjednici medžlisa koji su normativnim aktima o organizaciji organa Islamske zajednice definirani/uspostavljeni kao medžlisi.

Glavni imami u smislu stava (1) su oni koji su dekretom reisu-l-uleme postavljeni kao glavni imami.

Izborno tijelo iz dijaspore čine: glavni imami krovnih organizacija i predsjednici izvršnih odbora krovnih organizacija.

Tamo gdje su glavni imami ujedno i predsjednici izvršnih odbora, izborno tijelo pored glavnih imama čine predsjednici skupština krovnih organizacija.

Član 3.

Kad se ukaže potreba za izborom reisu-l-uleme, Sabor Islamske zajednice pokreće izborni postupak imenovanjem komisije za evidentiranje kandidata.

Član 4.

Potreba izbora reisu-l-uleme ukazuje se u slučaju:

- smrti lica na funkciji reisu-l-uleme,
- odlaskom u penziju,
- istekom mandata,
- ostavkom,

- razrješenjem prije isteka mandata zbog teške bolesti ili iz razloga predviđenih u članu 82. Ustava Islamske zajednice.

Član 5.

Nakon donošenja odluke da se provede procedura izbora reisu-l-uleme, evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu obavlja saborska komisija od 18 članova, koju sačinjavaju po jedan najstariji sabornik iz svakog izbornog okruga.

Član 6.

Svaki sabornik, član Komisije za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu, dužan je obaviti konsultacije oko evidentiranja kandidata za reisu-l-ulemu sa sabornicima, predsjednikom Mešihata, muftijom, glavnim imamima, predsjednicima izvršnih odbora medžlisa i direktorima islamskih obrazovnih ustanova na području dotičnog izbornog kruga na kome se vrši evidentiranje kandidata.

Na području jednog izbornog okruga mogu se evidentirati kandidati za reisu-l-ulemu i sa područja drugog izbornog okruga.

Članovi Komisije zaduženi za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu na svom izbornom području, dužni su dostaviti predsjedniku Sabora Islamske zajednice podatke o evidentiranim kandidatima u pisanoj formi sa ujednačenim informacijama o svakom kandidatu i pismenu izjavu da evidentirani kandidat prihvaća kandidaturu, najkasnije u roku koji odredi Komisija za organiziranje i provođenje izbora.

Član 7.

Nakon pribavljanja informacija o evidentiranim kandidatima u izbornim okruzima od Saborske komisije, predsjednik Sabora zakazuje sjednicu Sabora na kojoj će Sabor, iz reda evidentiranih kandidata, utvrditi kandidaturu najmanje dvojice a najviše trojice kandidata za reisu-l-ulemu.

Za organiziranje i provođenje izbora za reisu-l-ulemu, u skladu sa ovim Pravilnikom, Sabor imenuje komisiju sa predsjednikom Sabora na čelu.

Član 8.

Komisija za provođenje izbora za reisu-l-ulemu (u daljem tekstu: Komisija), nakon dostavljanja kandidatura i informacija o evidentiranim kandidatima, razmatra iste i utvrđuje da li svi predloženi kandidati ispunjavaju uslove za reisu-l-ulemu utvrđene Ustavom i aktima Islamske zajednice.

Član 9.

Po okončanju postupka iz prethodnog člana Komisija će odrediti rok u kome su kandidati koji ispunjavaju uslove za izbor reisu-l-uleme dužni dostati

viti pisane programe radi prezentacije na sjednici Sabora Islamske zajednice, koju zakazuje predsjednik Sabora.

Prezentacija programa kandidata za reisu-l-ulemu na sjednici Sabora vremenski je ograničena, a vremenski okvir prezentacije programa određuje Komisija za provođenje izbora za reisu-l-ulemu poštujući načelo jednakosti trajanja termina za sve kandidate.

Član 10.

Nakon prezentacije programa Sabor Islamske zajednice pristupa glasanju radi utvrđivanja liste od najmanje dva (2) a najviše tri (3) kandidata za izbor reisu-l-uleme.

Glasanje je tajno.

Glasanje se vrši zaokruživanjem imena najmanje jednog (1), a najviše tri (3) kandidata, s tim da će se glasački listić na kojem ne bude zaokružen niti jedan kandidat ili bude zaokruženo više od tri kandidata smatrati nevažećim.

Nevažećim glasačkim listićem smatrat će se i listić na kojem budu prekrivena imena kandidata na listi, dopisivana nova imena kao i listići na kojima prilikom glasanja bude nešto dopisivano.

U slučaju da dva (2) kandidata dobiju isti broj glasova, a da se pritom dva kandidata nalaze ispred njih po broju dobijenih glasova, glasanje se ponavlja u odnosu na dva kandidata koji su dobili isti broj glasova, a radi utvrđivanja prijedloga trećeg kandidata.

U slučaju da su prijavljena samo dva, odnosno tri kandidata za izbor reisu-l-uleme, koji ispunjavaju uslove za reisu-l-ulemu utvrđene Ustavom i aktima Islamske zajednice, Sabor će aklamacijom utvrditi listu od dva, odnosno tri kandidata za izbor reisu-l-uleme.

Član 11.

Listu kandidata za izbor reisu-l-uleme Sabor Islamske zajednice dostavlja Izbornom tijelu radi izbora reisu-l-uleme Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini koji će se provesti na način i po postupku utvrđenom ovim Pravilnikom.

Član 12.

Ukoliko neki od utvrđenih kandidata za reisu-l-ulemu iz objektivnih ili subjektivnih razloga, ne budu učestvovali u izbornom procesu na dan kada će Izborni tijelo izvršiti tajno glasanje za reisu-l-ulemu, ista situacija neće utjecati na dalji tok izbornog procesa.

Član 13.

Za reisu-l-ulemu mogu biti kandidirani istaknuti alimi koji ispunjavaju uvjete propisane članom 62. Ustava Islamske zajednice.

Član 14.

Nakon utvrđivanja kandidata za reisu-l-ulemu, predsjednik Sabora je dužan bez odlaganja zakazati zasjedanje izbornog tijela za izbor reisu-l-uleme sa tačnom naznakom mjesta, dana i sata održavanja izbora.

Član 15.

Zasjedanje izbornog tijela za izbor reisu-l-uleme počinje učenjem Kur'ana, zatim predsjednik Sabora čita odluku o sazivu izbornog tijela i spisak njegovih članova te predlaže članove radnog predsjedništva.

Član 16.

Radno predsjedništvo, koje broji pet članova iz sastava izbornog tijela, konstituira se nakon što izborno tijelo potvrdi njihov izbor u radno predsjedništvo.

Radnim predsjedništvom rukovodi predsjednik radnog predsjedništva koga između sebe biraju članovi radnog predsjedništva.

Članovi radnog predsjedništva određuju i lice koje će voditi zapisnik.

Zapisnik svojim potpisima ovjeravaju svi članovi radnog predsjedništva.

Član 17.

Radu izbornog tijela mogu prisustvovati samo njegovi članovi i kandidati za funkciju reisu-l-uleme.

Član 18.

Izborna tijela može punovažno provoditi izbore ako je prisutno najmanje dvije trećine njegovih članova.

Nakon utvrđivanja kvoruma, predsjednik radnog predsjedništva predstavlja kandidate za reisu-l-ulemu i otvara proceduru glasanja.

Član 19.

Izbor reisu-l-uleme vrši se tajnim glasanjem između utvrđenih kandidata.

Glasanje se vrši zaokruživanjem imena jednog kandidata sa glasačkog listića.

Glasački listić na kome je zaokruženo više od jednog kandidata ili na kome nije zaokružen nijedan kandidat smatra se nevažećim.

Predsjednik radnog predsjedništva poziva pojedinačno članove izbornog tijela da predaju glasački listić u kutiju.

Član 20.

Nakon završenog glasanja, predsjednik radnog predsjedništva vrši prebrojavanje glasova tako što, uzimajući po jedan listić iz kutije, glasno čita ime zaokruženog kandidata i predaje listić zapisničaru. Zapisničar bilježi u zapisnik

koliko je listića predato i koliko je koji kandidat dobio glasova kao i broj nevažećih listića, ako ih je bilo.

Za reisu-l-ulemu izabran je kandidat koji je dobio većinu glasova ukupnog broja članova izbornog tijela.

Član 21.

Ukoliko u prvom krugu glasanja nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu glasova predviđenu prethodnim članom, pristupit će se drugom krugu glasanja.

U drugom krugu glasanja, izbor se vrši između dva kandidata koja su prethodno dobila najveći broj glasova, odnosno više kandidata koji su dobili jednak najveći broj glasova.

Ako u drugom krugu nijedan od kandidata ne dobije potrebnu većinu glasova, izbori za reisu-l-ulemu se u potpunosti ponavljaju prema propisanoj proceduri.

Član 22.

Radno predsjedništvo utvrđuje rezultate glasanja a predsjednik radnog predsjedništva objavljuje koji je od kandidata izabran za reisu-l-ulemu.

Član 23.

Nakon objavljivanja izbora reisu-l-uleme, pristupit će se biranju posebnog odbora za predaju Menšure.

Odbor za predaju Menšure čine predsjednik Sabora i pet izabраниh članova izbornog tijela.

Članovi odbora za predaju Menšure biraju se javnim glasanjem.

Član 24.

Ukoliko je za reisu-l-ulemu ponovo izabran dotadašnji reisu-l-ulema, svečanost obznajivanja njegovog novog mandata će se obaviti prema propisanom protokolu bez predaje nove Menšure.

Član 25.

Zasjedanje izbornog tijela za izbor reisu-l-uleme završava se učenjem odlomka iz Kur'ana.

Član 26.

Tekst Menšure, koja se predaje reisu-l-ulemi prilikom svečanog uvođenja u funkciju, sastavlja se na bosanskom i arapskom jeziku.

Novoizabranom reisu-l-ulemi Menšuru predaje predsjednik Sabora na svečanosti koja će se održati u mjestu sjedišta reisu-l-uleme najdalje u roku od 30 dana od dana izbora.

Predajom Menšure novoizabranom reisu-l-ulemi uvodi se u funkciju reisu-l-ulema.

Svečanosti predaje Menšure reisu-l-ulemi prisustvuju svi članovi izbornog tijela.

Član 27.

Nakon prijema Menšure reisu-l-ulema polaže zakletvu i drži prigodan govor.

Tekst zakletve glasi:

Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim,

Zaklinjem se da ću povjerenu mi dužnost obavljati odgovorno i savjesno.

Vallahi!

Završetak svečanosti predaje Menšure označava uvođenje reisu-l-uleme u funkciju.

Član 28.

Zapisnici o radu izbornog tijela i dokumentacija o svečanom uvođenju reisu-l-uleme u funkciju čuvaju se u arhivi Rijasetu.

Član 29.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom usvajanja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-45/19

Sarajevo, 23. zu-l-hidždže 1440. h.g.

24. august 2019. godine

U skladu sa odredbama člana 14. Poslovnika o radu Sabora Islamske zajednice u BiH, te odredbi člana 3. Pravilnika o izboru reisu-l-uleme, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj drugoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zu-l-hidždže 1440. h.g., odnosno 24. augusta 2019. godine usvojio sljedeću:

ODLUKU

o imenovanju Komisije za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu

Član 1.

Ovom odlukom imenuje se Komisija za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini sastavljena od najstarijih sabornika iz svakog od osamnaest izbornih okruga, u sastavu:

Izborni okrug Sarajevo: Edhem Bičakčić;
Izborni okrug Tuzla: Enver Zerem;
Izborni okrug Bihać: Sulejman Alagić;
Izborni okrug Banja Luka: Smail Đuzel;
Izborni okrug Goražde: Mustafa Bećirović;
Izborni okrug Mostar: Damir Sadović;
Izborni okrug Travnik: Suad Jašarević;
Izborni okrug Zenica: Mustafa Čaušević;
Izborni okrug Novi Pazar: Fahrudin Čosović;
Izborni okrug Zagreb: Ferid Latić;
Izborni okrug Ljubljana: Ifet Suljić;
Izborni okrug Njemačka: Midhat Hajrović;
Izborni okrug Sjeverna Amerika: Alija Džekić;
Izborni okrug Australija: Sifet Omerović;
Izborni okrug Austrija: Senad Podojak;
Izborni okrug Švicarska i Francuska: Jasmin Demić;
Izborni okrug Švedska, Norveška, Danska i Finska: Fadila Jašarević;
Izborni okrug Beneluks, Velika Britanija i Irska: Majda Rustemagić.

Član 2.

Nadležnosti i obaveze Komisije za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu su: svaki član komisije dužan je obaviti konsultacije oko evidentiranja kandidata za reisu-l-ulemu sa sabornicima, predsjednikom mešihata, muftijom, glavnim imamima, predsjednicima izvršnih odbora medžlisa i direktorima islamskih obrazovnih ustanova na području izbornog okruga na kome se vrši evidentiranje kandidata;

- na području jednog izbornog okruga mogu se evidentirati kandidati za reisu-l-ulemu i sa područja drugog izbornog okruga;
- u roku koji odredi Komisija za provođenje izbora za reisu-l-ulemu, članovi komisije su dužni dostaviti predsjedniku Sabora podatke o evidentiranim kandidatima u pisanoj formi sa ujednačenim informacijama o svakom kandidatu i pismenu izjavu da evidentirani kandidat prihvaća kandidaturu;
- druge nadležnosti propisane Pravilnikom o izboru reisu-l-uleme.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-44/19

Sarajevo, 23. zu-l-hidždže 1440. h.g.

24. august 2019. godine

U skladu sa odredbama člana 14. Poslovnika o radu Sabora Islamske zajednice u BiH, te odredbi člana 3. i člana 7. Pravilnika o izboru reisu-l-uleme, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj drugoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zu-l-hidždže 1440. h.g., odnosno 24. augusta 2019. godine usvojio sljedeću:

ODLUKU

o imenovanju Komisije za provođenje izbora za reisu-l-ulemu

Član 1.

Ovom odlukom imenuje se Komisija za provođenje izbora za reisu-l-ulemu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u sastavu:

- Predsjednik Sabora IZ u BiH, Safet Softić – predsjednik;
- Potpredsjednik Sabora IZ u BiH, Edhem Bičakčić – član;
- Potpredsjednik Sabora IZ u BiH, Mirza Šabić – član;
- Predsjednik Glavne izborne komisije, Mensur Karadža – član;
- Predsjednik Ustavne komisije Sabora (po izboru)

Član 2.

Nadležnosti Komisije za provođenje izbora za reisu-l-ulemu su:

- da odredi rok u kojem je Komisija za evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu dužna dostaviti predsjedniku Sabora podatke o evidentiranim kandidatima;
- da nakon dostavljanja kandidatura i informacija o evidentiranim kandidatima, razmatra iste i utvrđuje da li svi predloženi kandidati ispunjavaju uslove za reisu-l-ulemu utvrđene Ustavom i aktima Islamske zajednice u BiH;
- da odredi rok u kome su kandidati koji ispunjavaju uslove za izbor reisu-l-uleme dužni dostaviti pisane programe radi prezentacije na sjednici Sabora;
- druge nadležnosti propisane Pravilnikom o izboru reisu-l-uleme.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Na temelju odredbe člana 68. stav 2. i člana 55. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na drugoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zuhidže 1440. god. po H., odnosno 24. augusta 2019. godine, usvojio je

PRAVILNIK o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta

Član 1.

U Pravilniku o organizaciji i radu Rijaseta broj: 67/14 od 25. oktobar 2014. godine u članu 12. stavu (1), riječi „*Glasnikom, Preporodom, Radio BIR-om, MI-NOM i Web portalom*“ zamjenjuju se riječima „*medijima Islamske zajednice kao i medijima izvan Islamske zajednice*“.

Član 2.

U članu 18. stavu (3) dodaje se alineja 5. koja glasi:

„5. *Centar za obuku i kadrove*“.

Član 3.

U članu 19. stavu (1) tačka a) iza riječi „*umru*“ dodaju se riječi „*kurban*“.

Tačka c) mijenja se i glasi: c) *inspekciju; nadzor; propisivanje sadržaja i organiziranje stručnih ispita za imame, hatibe, muallime i muallime u saradnji sa Centrom za obuku i kadrove; predlaganje imenovanja, raspoređivanja i razrješenja imama, hatiba, muallima i muallima, vaiza uz mišljenje Centra za obuku i kadrove; takmičarske, društvene i sportske programe za učesnike u obučavanju i projektima koje vodi Uprava;*“

U tački d) riječi „*izradu kriterija i standarda za ocjenjivanje rada imama, hatiba, muallima, muallima, vaiza i ocjenjivanje njihova rada*“, brišu se.

Član 4.

U članu 20. stavu (1) tačka c) riječi „*stručno obrazovanje i usavršavanje nastavnika, saradnika i drugih*“, brišu se.

U tački d) riječi „*programe dodatne edukacije kadrova*“, brišu se.

Član 5.

U članu 21. stavu (1) tački a) iz riječi „*investicije dodaju se riječi* „*i ugovaranje investicijskih projekata*“.

U tački g) riječi „*treninge, savjetovanje i obuku kadrova*“, brišu se.

Iza tačke g) dodaje se nova tačka h) koja glasi: „*h) realiziranje propisa kurbana u ime onih pripadnika i članova Islamske zajednice koji joj to povjere; izradu strategije i planova realiziranja projekta kurbana Islamske zajednice te izvješta-*

ja i završnih računa; predlaganje cijene kurbana; ugovaranje uzgoja, nabavke, klanja, prerade i distribuiranja kurbana za potrebe institucija Islamske zajednice i potrebe drugih korisnika koje realizira Islamska zajednica, saradnju sa svim organima, ustanovama i institucijama Islamske zajednice u ovom području; saradnju sa svim ustanovama, organima, privrednim društvima na teritoriji nadležnosti Islamske zajednice i izvan u vezi s aktivnostima i zadacima Uprave, pregovaranje, potpisivanje i realiziranje sporazuma i ugovora; obavljanje i drugih poslova iz svoje nadležnosti.“

Član 6.

U članu 22. stavu (1) tački b) riječi „*stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih u tim organima i organizacijama*“, brišu se.

U tački h) iza riječi „*personalne poslove; izradu rješenja, odluka, imenovanja, postavljenja*“ dodaju se riječi „*u saradnji sa Centrom za obuku i kadrove*“.

U članu 22. dodaje se novi stav koji glasi: „*Uprava za pravne i administrativne poslove vrši nadzor nad poslovima i radom Centra za obuku i kadrove.*“

Član 7.

U članu 26. stav (2) briše se.

Dosadašnji stav (3) postaje stav (2).

Član 8.

Iza člana 27. dodaje se novi član 27a. koji glasi:

Član 27.a

„CENTAR ZA OBUKU I KADROVE

Centar za obuku i kadrove (COK) obavlja poslove koji se odnose na: stručno osposobljavanje i usavršavanje vještina vjerskih službenika (imami, hatibi, muallimi, vjeroučitelji i muderisi), administrativnih službenika (rukovodioci i administrativni radnici) i volontera; pripremanje prijedloga odgovarajućih programa za stručno osposobljavanje i usavršavanje vještina i drugih programa razvoja kadrova u saradnji sa upravama, organima, ustanovama i drugim organizacionim jedinicama Rijasetu; priprema i realizacija projekata iz oblasti stručnog usavršavanja; praćenje i ocjenjivanje realizacije programa stručne osposobljenosti kadrova IZ; vođenje evidencije o stručnoj osposobljenosti i ovladanim vještinama na radu; učestvovanje u izradi projekata i programa s drugim subjektima u i van Islamske zajednice vezanim za osposobljavanje i stručno usavršavanje kadrova u IZ; priprema realizacije programa i projekata osposobljavanja i usavršavanja kadrova; izvještavanje o realiziranim programima osposobljavanja i stručnog usavršavanja kadrova; priprema i izdavanje brošura i drugih materijala vezanih za osposobljavanje i stručno usavršavanje kadrova; vođenje centralne evidencije

obučenog kadra; vođenje evidencije stručnog kadra pogodnog za angažiranje u procesu obučavanja i usavršavanja kadrova IZ; izrada analitika, potreba i izazova koji stoje pred Zajednicom u saradnji sa drugim organima i ustanovama IZ; utvrđivanje specifičnih programa obuke kadrova za potrebe IZ; izrada programa praćenja učinka osposobljenih kadrova; drugi poslovi neophodni za rad Centra za obuku i kadrove.

Centar za obuku i kadrove je odgovoran za svoj rad Upravi za pravne i administrativne poslove, odnosno Rijasetu.“

Član 9.

Član 28. mijena se i glasi:

„Glasila i mediji Islamske zajednice u BiH su: Glasnik i Media centar, nad kojima osnivačka i upravljačka prava vrši Rijaset.“

Član 10.

U članu 29. stavu (1) riječi „Sabor Islamske zajednice i Rijaset su osnivači ili upravljaju“ zamjenjuju se riječima „Rijaset vrši osnivačka i upravljačka prava nad“.

U stavu (2) riječi „Sabor Islamske zajednice i Rijaset su osnivači ili upravljaju“ zamjenjuju se riječima „Rijaset vrši osnivačka i upravljačka prava nad“.

Član 11.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja i biće objavljen u Glasniku Rijasetu Islamske zajednice.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 03-2-51/19

Broj: 03-2-50/19

Sarajevo, 23. zu-l-hidždže 1440. h.g.

24. august 2019. godine

U skladu sa odredbama člana 14. Poslovnika o radu Sabora IZ u BiH i odredbama člana 50. i 68. Ustava IZ u BiH – prečišćeni tekst, Sabor Islamske zajednice u BiH na svojoj drugoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. zu-l-hidždže 1440. h.g., odnosno 24. augusta 2019. godine razmatrajući Statut Islamske zajednice u Hrvatskoj, usvojio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini smatra da je Statut Islamske zajednice u Hrvatskoj usklađen sa Ustavom Islamske zajednice Bosni i Hercegovini i daje saglasnost za njegovu primjenu.

Predsjednik Sabora
Safet Softić

Broj: 02-07-1-3457-2/19.

Datum: 24. ševval 1440. god. po H.

27. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Foča br. 01-07-1-36/19. od 24. juna 2019. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Foča, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reis-u-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Krajišnik (Đevad) Dženan, rođen 6. augusta 1981. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Foča, Medžlis Islamske zajednice Foča, počevši od 1. jula 2019. do 30. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Foča i Dženan Krajišnik će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. jula 2019. do 30. juna 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3600-2/19.

Datum: 7. zu-l-kade 1440. god. po H.

10. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-395/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Horozović (Fikret) hafiz Jusuf, profesor islamske teologije, rođen 11. februara 1985. godine u Zavidovićima, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Desna obala - Gradska džamija, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. maja 2019. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Dubravica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. juna. 2019. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i hafiz Jusuf Horozović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2019. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3863-2/19.

Datum: 22. zu-l-hidže 1440. god. po H.

23. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 01-142-1-07/19. od 31. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čehić (Husejin) Tarik, profesor islamske teologije, rođen 21. decembra 1991. godine u Goraždu, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Ulišnjak, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. 7. 2019. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Jablanica, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. augusta 2019. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Tarik Čehić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2019. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3482-2/19.

Datum: 29. ševval 1440. god. po H.

2. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Ključ br. 08-07-1-231-3/19. od 28. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješanju dužnosti imama

Spahić (Abdulah) Amel, rođen 1. maja 1978. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Donja Sanica, Medžlis Islamske zajednice Ključ, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Donja Sanica, Medžlis Islamske zajednice Ključ, zaključno sa 30. 6. 2019. godine, na osnovu sporazumnog raskida ugovora.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3591-2/19.

Datum: 6. zu-l-kade 1440. god. po H.

9. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-61-1/19. od 8. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Mulić (Salih) hafiz Anes, rođen 8. decembra 1997. godine u Tešnju, imam, hatib i muallim u džematu Brdo, Medžlis Islamske zajednice Čelić, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Brdo, Medžlis Islamske zajednice Čelić, zaključno sa 1. 7. 2019. godine, na osnovu sporazumnog raskida ugovora.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3601-2/19.

Datum: 7. zu-l-kade 1440. god. po H.

10. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-399/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Čamdžić (Mujo) Esed, rođen 8. februara 1957. godine u mjestu Junuzovići, općina Zavidovići, imam, hatib i muallim u džematu Krivaja, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Krivaja, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, zaključno sa 31. 7. 2019. godine, radi odlaska u penziju.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3784-2/19.

Datum: 26. zu-l-kade 1440. god. po H.

29. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 629/19. od 22. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Šehić (Ibro) Džafer, rođen 13. oktobra 1956. godine u mjestu Grnica, općina Gornji Vakuf, imam, hatib i muallim u džematu Kosor-Malo Polje, Medžlis Islamske zajednice Mostar, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Kosor-Malo Polje, Medžlis Islamske zajednice Mostar, zaključno sa 31. 7. 2019. godine, radi odlaska u penziju.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3847-2/19.

Datum: 22. zu-l-hidže 1440. god. po H.

23. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Puračić br. 03-07-1-338/19. od 29. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Brigić (Adem) Ekrem, rođen 21. aprila 1972. godine u mjestu Tulovići, općina Banovići, imam, hatib i muallim u džematu Prokosovići, Medžlis Islamske zajednice Puračić, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Prokosovići, Medžlis Islamske zajednice Puračić, zaključno sa 26. 7. 2019. godine, na osnovu otkaza Ugovora o radu zaposlenika broj: 02-07-1-322/19. od 12. jula 2019. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3818-2/19.

Datum: 22. zu-l-hidže 1440. god. po H.

23. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kalesija br. 03-07-1-229-1/19. od 24. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Šabanović (Muharem) Mehmed, rođen 27. marta 1954. godine u Kalesiji, imam, hatib i muallim u džematu Tojšići, Medžlis Islamske zajednice Kalesija, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Tojšići, Medžlis Islamske zajednice Kalesija, zaključno sa 26. 3. 2019. godine, radi odlaska u penziju.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3816-2/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kalesija br. 03-07-1-168-2/19. od 24. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Jahić (Osman) Muhamed, rođen 6. augusta 1982. godine u Kalesiji, imam, hatib i muallim u džematu Memići Centar, Medžlis Islamske zajednice Kalesija, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Memići Centar, Medžlis Islamske zajednice Kalesija, zaključno sa 11. 4. 2019. godine, na osnovu sporazumnog raskida ugovora.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-4058-2/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-349-5/19. od 26. augusta 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Habeš (Hašim) Amel, rođen 11. oktobra 1981. godine u Splitu, R Hrvatska, imam, hatib i muallim u džematu Medakovo, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Medakovo, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, zaključno sa 31. 7. 2019. godine, na osnovu sporazumnog raskida ugovora.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3959-2/19.

Datum: 27. zu-l-hidže 1440. god. po H.

28. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-03-346-4/19. od 15. augusta 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Ćeman (Jusuf) Fuad, rođen 1. decembra 1962. godine u mjestu Miljanovci, općina Tešanj, imam, hatib i muallim u džematu Jevadžije, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Jevadžije, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, zaključno sa 31. 7. 2019. godine, sticanjem uslova za prijevremenu penziju po osnovu boračkog staža.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3974-2/19.

Datum: 27. zu-l-hidže 1440. god. po H.

28. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 613-01-07/19. od 6. augusta 2019. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Gačić (Fehim) Fehim, rođen 24. jula 1982. godine u mjestu Varalići, općina Kakanj, imam, hatib i muallim u džematu Pečuj, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Pečuj, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, zaključno sa 31. 8. 2019. godine, na osnovu sporazumnog raskida ugovora i prelaska na drugo radno mjesto.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3509-2/19.

Datum: 30. ševval 1440. god. po H.

3. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 181/2019. od 27. juna 2019. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Oplećani-Mandino Selo, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Memić (Safet) Ramiz, rođen 25. februara 1994. godine u mjestu Ščiće, općina Prozor-Rama, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Oplećani-Mandino Selo, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. maja 2019. godine do 30. aprila 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Ramiz Memić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava

i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2019. godine do 30. aprila 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2019. godine do 30. aprila 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-4024-2/19.

Datum: 27. zu-l-hidže 1440. god. po H.

28. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 03-02-07/19. od 1. augusta 2019. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornji Agići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Bajrektarević (Mirhad) Asmir, rođen 7. decembra 1994. godine u mjestu Varoška Rijeka, općina Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornji Agići, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Asmir Bajrektarević će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine do 30. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3835-2/19.

Datum: 27. zu-l-hidže 1440. god. po H.

28. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 6-GI-08-307/19. od 30. jula 2019. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Veliki Lug, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama

Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Mujagić (Sakib) Omar, rođen 12. augusta 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Veliki Lug, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. augusta 2019. godine do 31. jula 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Omar Mujagić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. augusta 2019. godine do 31. jula 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2019. godine do 31. jula 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3396-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Modriča br. 03-08-2-203/19. od 24. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Šabić (Bahrudin) Nermin, rođen 28. maja 1985. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Modrički Lug, Medžlis Islamske zajednice Modriča, počevši od 8. decembra 2016. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 8. decembra 2016. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3395-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Modriča br. 03-08-2-202/19. od 24. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Kavazović (Sead) Adnan, profesor islamske teologije, rođen 25. novembra 1990. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čaršija, Medžlis Islamske zajednice Modriča, počevši od 8. decembra 2016. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 8. decembra 2016. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3416-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenica br. 03-07-1-283/19. od 19. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju drugog imama

Hrustanović (Rifet) Ahmed, profesor islamske teologije, rođen 27. septembra 1986. godine u Zvorniku, postavlja se na dužnost drugog imama, hatiba i muallima Bijele džamije, džemat Srebrenica, Medžlis Islamske zajednice Srebrenica, počevši od 1. aprila 2016. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove drugog imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2016. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3418-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenica br. 03-07-1-283/19. od 19. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Orić (Fadil) Dževad, rođen 5. februara 1995. godine u Srebrenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Dobrak, Medžlis Islamske zajednice Srebrenica, počevši od 1. decembra 2016. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2016. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3417-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenica br. 03-07-1-283/19. od 19. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Mehmedović (Hazim) Ibro, rođen 16. februara 1991. godine u Srebrenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Osat, Medžlis Islamske zajednice Srebrenica, počevši od 1. marta 2016. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2016. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3504-2/19.

Datum: 29. ševval 1440. god. po H.

2. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kakanj br. 90/19. od 28. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Spahić (Abdulah) Amel, rođen 1. maja 1978. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kraljeva Sutjeska, Medžlis Islamske zajednice Kakanj, na period od jedne godine, počevši od 5. jula 2019. godine do 4. jula 2020. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 5. jula 2019. godine i važi do 4. jula 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3817-2/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kalesija br. 04-07-1-548/19. od 24. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika

o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Habeš (Hašim) Amel, Bakalaureat/Bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 11. oktobra 1981. godine u Splitu, R Hrvatska, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Memići Centar, Medžlis Islamske zajednice Kalesija, počevši od 1. augusta 2019. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2019. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3960-2/19.

Datum: 27. zu-l-hidže 1440. god. po H.

28. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 698/2019. od 8. augusta 2019. godine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Bećoja (Muhjudin) hafiz Jusuf, profesor islamske teologije, rođen 28. januara 1993. godine u Eminonu, Republika Turska, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brankovac, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 17. jula 2019. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 17. jula 2019. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3317-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-818/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Mrahorović (Idris) mr. Sead, master teologije, rođen 26. decembra 1976. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Banovići na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Banovići i mr. Sead Mrahorović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Banovići u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3318-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-817/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini,

održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Karahmetović (Mehmedalija) Safet, diplomirani profesor islamskih nauka (usuluddin), rođen 30. juna 1975. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Šamac na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Šamac i Safet Karahmetović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Šamac u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3319-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-820/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Jusić (Muhamed) Salih, rođen 13. februara 1963. godine u mjestu Rovaši, općina Vlasenica, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gornja Tuzla na period od jedne (1) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornja Tuzla i Salih Jusić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gornja Tuzla u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3320-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-819/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Mujanović (Adem) Fahrudin, rođen 16. marta 1961. godine u mjestu Kerep, općina Gradačac, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Odžak na period od jedne (1) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Odžak i Fahrudin Mujanović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Odžak u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3321-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-816/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Gobeljić (Edhem) mr. Mustafa, profesor islamskih nauka, rođen 10. oktobra 1964. godine u mjestu Gobelje, općina Vlasenica, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Brčko na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Brčko i mr. Mustafa Gobeljić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Brčko u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3322-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-811/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini,

održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Mustajbašić (Fahrudin) Haris, profesor islamske teologije, rođen 6. februara 1985. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Zvornik na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Haris Mustajbašić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Zvornik u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3323-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-813/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Peštalčić (Hasan) Damir, profesor islamske teologije, rođen 24. februara 1977. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Srebrenica na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenica i Damir Peštalčić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Srebrenica u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3324-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-812/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Huskanović (Osman) hafiz Ahmed, profesor islamske teologije, rođen 7. juni 1979. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Tuzla na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tuzla i hafiz Ahmed Huskanović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Tuzla u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3325-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-815/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Mustafić (Ramo) Smajo, profesor islamske teologije, rođen 4. juni 1959. godine u mjestu Babići, općina Gračanica, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gračanica na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Smajo Mustafić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gračanica u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3326-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-810/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini,

održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Karić (Sadik) Sedin, profesor islamske teologije, rođen 30. decembra 1976. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Živinice na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Sedin Karić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Živinice u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 01-07-1-3376-2/19.

Datum: 23. ševval 1440. god. po H.

26. juni 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva tuzlanskog br. 02-07-1-814/19. od 14. juna 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Vehabović (Mehmed) Zijad, profesor islamske teologije, rođen 9. septembra 1962. godine u mjesu Gnojnica, općina Lukavac, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Puračić u Lukavcu na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. juna 2019. godine do 14. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Puračić u Lukavcu i Zijad Vehabović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Puračić u Lukavcu u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2019. godine i važi do 14. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3530-2/19.

Datum: 1. zu-l-kade 1440. god. po H.

4. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-1-424/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Pozder (Sulejman) Safet, profesor islamske teologije, rođen 20. marta 1980. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Prozor na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 29. juna 2019. godine do 28. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prozor i Safet Pozder će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Prozor u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2019. godine i važi do 28. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3529-2/19.

Datum: 1. zu-l-kade 1440. god. po H.

4. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-1-425/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Germić (Ibrahim) Šemso, rođen 6. marta 1973. godine u Zvorniku, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ljubuški na period od jedne (1) godine, počevši od 29. juna 2019. godine do 28. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Ljubuški i Šemso Germić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ljubuški u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2019. godine i važi do 28. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3533-2/19.

Datum: 1. zu-l-kade 1440. god. po H.

4. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-1-421/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Šabanović (Arif) Mersed, profesor islamske teologije, rođen 19. aprila 1981. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Stolac na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 29. juna 2019. godine do 28. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Stolac i Mersed Šabanović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Stolac u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2019. godine i važi do 28. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3532-2/19.

Datum: 1. zu-l-kade 1440. god. po H.

4. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-1-422/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Dragolovčanin (Jonuz) Muhamed, rođen 3. marta 1976. godine u mjestu Tuzinje, općina Sjenica, R Srbija, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Glamoč na period od jedne (1) godine, počevši od 29. juna 2019. godine do 28. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Glamoč i Muhamed Dragolovčanin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze iz-

među Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Glamoč u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2019. godine i važi do 28. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3531-2/19.

Datum: 1. zu-l-kade 1440. god. po H.

4. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-1-423/19. od 1. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Bilalić (Sulejman) Sadet, rođen 1. jula 1979. godine u Bijeljini, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gacko i Medžlisa Islamske zajednice Bileća na period od jedne (1) godine, počevši od 29. juna 2019. godine do 28. juna 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gacko, Medžlis Islamske zajednice Bileća i Sadet Bilalić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Gacko i Medžlisa Islamske zajednice Bileća u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 29. juna 2019. godine i važi do 28. juna 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3557-2/19.

Datum: 2. zu-l-kade 1440. god. po H.

5. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva goraždanskog br. 01-07-1-69-02/19. od 4. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Šišić (Zehrid) Avdo, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 20. juna 1989. godine u Varešu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Čajniče na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čajniče i Avdo Šišić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Čajniče u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3558-2/19.

Datum: 2. zu-l-kade 1440. god. po H.

5. juli 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva goraždanskog br. 01-07-1-69-03/19. od 4. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini,

održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Efendić (Agan) Edib, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 31. januara 1988. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ustikolina na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. aprila 2019. godine do 31. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Ustikolina i Edib Efendić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ustikolina u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2019. godine i važi do 31. marta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3854-2/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-01-448/19. od 31. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju glavnog imama

Hodžić (Mustafa) Ekrem, profesor islamske teologije, rođen 27. juna 1983. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jablanica na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. maja 2019. godine do 30. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jablanica i Ekrem Hodžić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jablanica u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2019. godine i važi do 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3853-2/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftijstva mostarskog br. 07-01-449/19. od 31. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Čopelj (Dervo) Mehmed, rođen 25. maja 1961. godine u mjestu Presjeka, općina Nevesinje, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Nevesinje na period od jedne (1) godine, počevši od 22. augusta 2019. godine do 21. augusta 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Nevesinje i Mehmed Čopelj će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Nevesinje u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 22. augusta 2019. godine i važi do 21. augusta 2020. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-2/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Karišik (Musa) Senad, profesor islamske teologije, rođen 31. januara 1980. godine u Novom Pazaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ljubljana, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 1. februara 2008. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2008. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-3/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Karišik (Musa) Senad, profesor islamske teologije, rođen 31. januara 1980. godine u Novom Pazaru, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ljubljana (uključujući gradove: Postojna, Kočevje, Novo Mesto, Trebnje, Domžale, Trzin, Litija, Grosuplje, Medvode i Vrhinka) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Ljubljana i Senad Karišik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Ljubljana u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-4/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.

26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mahmutagić (Esad) Zinaid, Bakalaureat/Bachelor islamske vjeronauke, rođen 15. juna 1987. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Maribor, Medžlis Islamske zajednice Maribor, počevši od 1. oktobra 2012. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2012. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-5/19.

Datum: 25. zu-l-hidže 1440. god. po H.
26. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Mahmutagić (Esad) Zinaid, Bakalaureat/Bachelor islamske vjeronauke, rođen 15. juna 1987. godine u Doboju, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Maribor (uključujući gradove: Dravograd, Ptuj, Murska Sobota, Lendava i Slovenska Bistrica) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maribor i Zinaid Mahmutagić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Maribor u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-6/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čelenka (Ahmed) Munzir, profesor islamske teologije, rođen 26. aprila 1984. godine u mjestu Šerići, općina Zenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Jesenice, Medžlis Islamske zajednice Jesenice, počevši od 11. maja 2009. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 11. maja 2009. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-7/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Čelenka (Ahmed) Munzir, profesor islamske teologije, rođen 26. aprila 1984. godine u mjestu Šerići, općina Zenica, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jesenice (uključujući gradove: Tržič, Radovljica, Lesce, Bled, Bohinj, Begunje i Kranjska Gora) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jesenice i Munzir Čelenka će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jesenice u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-8/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Karišik (Musa) Sead, profesor islamske teologije, rođen 31. januara 1980. godine u Novom Pazaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kranj, Medžlis Islamske zajednice Kranj, počevši od 1. aprila 2004. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2004. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-9/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Karišik (Musa) Sead, profesor islamske teologije, rođen 31. januara 1980. godine u Novom Pazaru, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Kranj (uključujući gradove: Škofja Loka, Naklo i Kamnik) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kranj i Sead Karišik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Kranj u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-10/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Ri-*

jaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Gavranović (Mehmed) Mustafa, profesor islamske teologije, rođen 26. septembra 1982. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Trbovlje, Medžlis Islamske zajednice Trbovlje, počevši od 19. maja 2008. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 19. maja 2008. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-11/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Gavranović (Mehmed) Mustafa, profesor islamske teologije, rođen 26. septembra 1982. godine u Travniku, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Trbovlje (uključujući gradove: Zagorje ob Savi, Hrasnik i Zidani Most) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Trbovlje i Mustafa Gavranović će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaklju-

čiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Trbovlje u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-12/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Efendić (Ševal) Bilal, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 5. maja 1993. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Velenje, Medžlis Islamske zajednice Velenje, počevši od 1. novembra 2015. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2015. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-13/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula

2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Efendić (Ševal) Bilal, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 5. maja 1993. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Velenje (uključujući gradove: Slovenj Gradec, Ravne na Karoškem, Šoštanj i Mozirje) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velenje i Bilal Efendić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Velenje u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-14/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Topuz (Osman) Nazif, profesor islamske vjeronauke, rođen 20. augusta 1956. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Celje, Medžlis Islamske zajednice Celje, počevši od 1. marta 1993. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 1993. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-15/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Topuz (Osman) Nazif, profesor islamske vjeronauke, rođen 20. augusta 1956. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Celje (uključujući gradove: Sevnica, Brežice i Krško) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Celje i Nazif Topuz će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Celje u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-16/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Jusić (Hasan) Samir, profesor islamske teologije, rođen 27. septembra 1974. godine u mjestu Konjodor, općina Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kopar, Medžlis Islamske zajednice Kopar, počevši od 1. septembra 2005. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2005. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-17/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Jusić (Hasan) Samir, profesor islamske teologije, rođen 27. septembra 1974. godine u mjestu Konjodor, općina Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Kopar (uključujući gradove: Izola, Nova Gorica, Ajdovščina i Sežana) na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. jula 2019. godine do 30. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kopar i Samir Jusić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Kopar u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2019. godine i važi do 30. juna 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-18/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mustafić (Sulejman) Nevres, profesor islamske teologije, rođen 8. novembra 1981. godine u mjestu Raševo, općina Vlasenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ljubljana, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 9. jula 2008. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 9. jula 2008. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-19/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Suljić (Ragib) Ifet, rođen 31. marta 1973. godine u mjestu Rovaši, općina Vlasenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Škofja Loka, Medžlis Islamske zajednice Kranj, počevši od 6. januara 1996. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 6. januara 1996. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-20/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Smajić (Adem) Fahrudin, rođen 25. jula 1979. godine u Srebrenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Postojna, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 1. jula 2001. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2001. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-21/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Smajil) Zikrija, rođen 5. novembra 1990. godine u Ljubljani, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ajdovščina, Medžlis Islamske zajednice Kopar, počevši od 1. juna 2015. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2015. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-22/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Merdanović (Ismet) Adnan, rođen 6. oktobra 1984. godine u Sanskom Mostu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Novo Mesto, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 1. augusta 2009. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2009. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-23/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Hodžić (Raif) Redžep, rođen 2. januara 1962. godine u Bijelom Polju, Crna Gora, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Krško, Medžlis Islamske zajednice Celje, počevši od 1. aprila 1994. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 1994. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-24/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Ićanović (Remzija) Nuriya, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 29. juna 1992. godine u Bužimu, Bosanska Krupa, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kočevje, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 19. oktobra 2017. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 19. oktobra 2017. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-25/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Muratpahić (Adil) Hamza, magistar islamske teologije – oblast Akaida, rođen 29. maja 1992. godine u Splitu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Nova Gorica, Medžlis Islamske zajednice Kopar, počevši od 20. juna 2017. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 20. juna 2017. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-07-1-3659-26/19.

Datum: 26. zu-l-hidže 1440. god. po H.

27. august 2019. godine

Rješavajući po zahtjevu predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Republici Sloveniji muftije dr. Nedžada Grabusa br. Št. NG-M-117-2019. od 9. jula 2019. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET **o postavljenju imama**

Porić (Šemsudin) Nevzet, magistar islamskih nauka – oblast Tefsira – tumačenje Kur'ana, rođen 5. decembra 1977. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ljubljana, Medžlis Islamske zajednice Ljubljana, počevši od 1. jula 2003. godine do 31. maja 2006. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2003. godine i važi do 31. maja 2006. godine

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaseta Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaseta IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna tran-

skripcija primjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAJČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, MUHAMED JUSIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ
lektura: AMINA UZUNALIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija BLICDRUK, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.